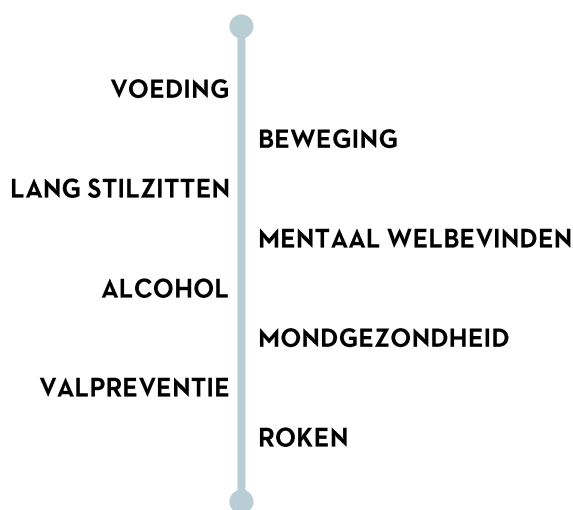

DE PREVENTIEPEILING IN WOONZORGCENTRA 2023

RAPPORT THEMATISCH PREVENTIEF GEZONDHEIDSBELEID

VAN WIE GAAT DIT RAPPORT UIT?

De Preventiepeiling wordt uitgevoerd door het [Vlaams Instituut Gezond Leven vzw](#), in opdracht van het [Departement Zorg](#).

In samenwerking met:

- het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD)
- het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (EVV)
- het Vlaams Instituut Mondgezondheid (Gezonde Mond)
- de Vlaamse Lokale Gezondheidsoverleggen (Logo's)

VOOR WIE IS DIT RAPPORT BEDOELD?

Dit rapport is bedoeld voor al wie de volledige resultaten van de Preventiepeiling in woonzorgcentra (WZC) wil raadplegen.

Wie een beknopter overzicht wil van de resultaten, kan de [factsheet](#) van de Preventiepeiling in WZC raadplegen.

Wie nuttige tips wil en links naar ondersteuningsmaterialen en methodieken om zelf mee aan de slag te gaan, kan de [inspiratiegids](#) voor een kwaliteitsvol preventief gezondheidsbeleid in WZC raadplegen.

HOE IS DIT RAPPORT OPGEBOUWD?

In dit rapport bespreken we de resultaten van het 'thematisch' preventief gezondheidsbeleid in WZC. Het rapport is opgebouwd rond de gezondheidsthema's die bevraagd worden in de Preventiepeiling:

Per gezondheidsthema vind je:

- een overzicht van de kwaliteitscriteria voor een preventief gezondheidsbeleid;
- een bespreking van de resultaten van de kwaliteitscriteria;

In de [BIJLAGEN](#) van het rapport kunnen de resultaten van de vragen die niet gelinkt zijn aan een kwaliteitscriterium per gezondheidsthema worden teruggevonden.

INHOUD

INLEIDING	5
Wat is de preventiepeiling?	6
Methodologie.....	10
VOEDING	15
Kwaliteitscriteria.....	16
Resultaten	18
Samenvatting	27
BEWEGING	29
Kwaliteitscriteria.....	30
Resultaten	32
Samenvatting	40
LANG STILZITTEN.....	42
Kwaliteitscriteria.....	43
Resultaten	45
Samenvatting	51
MENTAAL WELBEVINDEN.....	53
Kwaliteitscriteria.....	54
Resultaten	56
Samenvatting	65
ALCOHOL.....	67
Kwaliteitscriteria.....	68
Resultaten	70
Samenvatting	83
MONDGEZONDHEID.....	86
Kwaliteitscriteria.....	87
Resultaten	88
Samenvatting	94

VALPREVENTIE	96
Kwaliteitscriteria	97
Resultaten	99
Samenvatting	106
ROKEN	108
Kwaliteitscriteria	109
Resultaten	110
Samenvatting	115
BIJLAGEN	117
Bijlage 1. De impact van COVID-19	118
Bijlage 2. Resultaten extra vragen.....	123
COLOFON	146

INLEIDING

WAT IS DE PREVENTIEPEILING?

De **Preventiepeiling** (vroeger: indicatorenbevraging) is een driejaarlijkse vragenlijststudie die peilt naar het **preventieve gezondheidsbeleid** in scholen, ondernemingen, steden en gemeenten, kinderopvanginitiatieven en zorg- en welzijnsinstellingen in Vlaanderen en Brussel. Met de vragenlijst monitoren we in deze 'settings' hoe(veel) de organisaties, instellingen en voorzieningen inzetten op verschillende **preventieve gezondheidsthema's** (bv. voeding, beweging, mentaal welbevinden, ...) en hoe ze ervoor zorgen dat hun beleid succesvol is. Zo krijgen overheden (bv. Vlaams, ook over beleidsdomeinen heen, en lokaal), de preventieve

gezondheidssector en de organisaties uit de setting zelf (bv. WZC) een zicht op de stand van zaken en evoluties.

Het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw voert de Preventiepeiling uit in opdracht van het Departement Zorg en in samenwerking met verschillende partners: het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD), het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (Evv), het Vlaams Instituut Mondgezondheid (Gezonde Mond) en de Vlaamse Lokale Gezondheidsoverleggen (Logo's).

5 SETTINGS, 12 BEVRAGINGEN

De Preventiepeiling wordt afgenomen in 5 hoofdsettings, die in sommige gevallen bestaan uit meerdere subsettings. In totaal worden er 12 verschillende vragenlijsten opgesteld, telkens specifiek gericht op 1 van de bevraagde (sub)settings.

Onderwijs

- Basisonderwijs
- Secundair onderwijs
- Hoger onderwijs

Werk

Lokale besturen

Zorg en welzijn

- Lokale dienstencentra
 - Jeugdhulp
 - Ouderenzorg
- Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW)
- Voorzieningen voor personen met een handicap

Kinderopvang

- Voor baby's en peuters
- Voor schoolgaande kinderen

2 LUIKEN

De Preventiepeiling bestaat uit 2 luiken: het thematisch luik en het algemeen luik. Sinds deze editie zijn deze luiken opgesplitst in 2 aparte bevestigingen die op een verschillend moment worden afgenomen.

Thematisch luik

In het thematisch deel peilen we naar hoe(veel) de settings inzetten op de volgende gezondheidsthema's: voeding, beweging, lang stilzitten, mentaal welbevinden, alcohol, illegale drugs, valpreventie en mondgezondheid. Dit zijn de gezondheidsthema's die opgenomen zijn in de [Vlaamse gezondheidsdoelstelling](#) 'De Vlaming leeft gezonder in 2025'.

Niet alle thema's worden in elke setting bevestigd. Per setting werd nagegaan welke thema's relevant zijn voor de doelgroep binnen elke setting. In de Preventiepeiling in WZC bevestigden we alle thema's, behalve illegale drugs.

Dit rapport geeft de resultaten weer van de thematische bevestiging.

Binnen elk

thema worden er vragen gesteld die betrekking hebben op 1 van de [4 preventiestrategieën](#) die een voorziening kan toepassen in haar acties, en die als basis dienen voor het preventieve gezondheidsbeleid rond elk thema.

Binnen elk gezondheidsthema is de set vragen opgebouwd rond een aantal criteria voor een kwaliteitsvol preventief gezondheidsbeleid. Deze kwaliteitscriteria vatten samen welke initiatieven, maatregelen en faciliteiten deel uitmaken van een kwaliteitsvol preventief beleid voor het betreffende thema.

Algemeen luik

In het algemene luik van de Preventiepeiling kijken we naar het algemene preventieve gezondheidsbeleid. De kwaliteit daarvan schatten we in aan de hand van een aantal [succesfactoren](#), bv. deskundigheid, communicatie, samenwerking, tijd en middelen. Zet je als voorziening in op meerdere succesfactoren, dan verhoog je de kans dat je gezondheidsbeleid goed in elkaar zit.

Het algemene deel van de bevestiging in WZC wordt afgenomen eind 2023.

De resultaten van het algemene deel worden gepubliceerd in een apart rapport, terug te vinden op www.preventiepeiling.be.

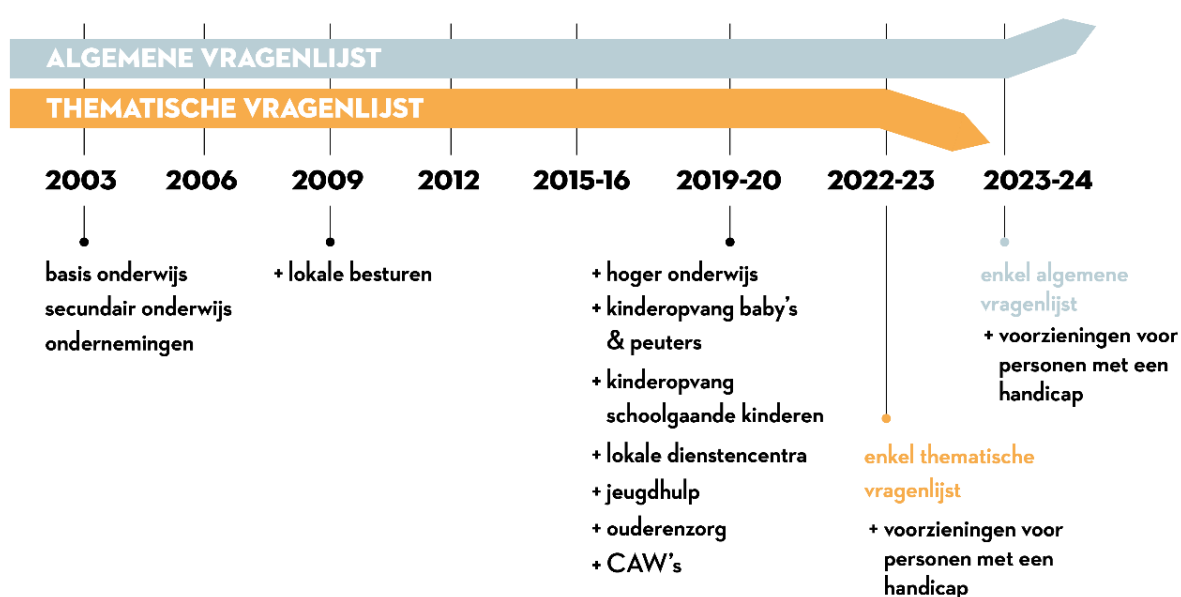
EVOLUTIE SINDS 2003

De Preventiepeiling is geen eenmalige bevraging, maar wordt sinds 2003 ongeveer driejaarlijks herhaald. Bij de eerste editie in 2003 werden er 3 verschillende settings bevraged.

Ondertussen zijn we toe aan de zevende editie en onderzoeken we het preventieve gezondheidsbeleid in 5 hoofdsettings, met een aantal subsettings (goed voor in totaal 12 bevragingen). De subsetting 'voorzieningen voor personen met een handicap' wordt in 2023/2024 voor het eerst bevraged. Voor de setting ouderenzorg

en meer specifiek WZC¹ was dit de tweede editie van de Preventiepeiling.

De voorbije edities peilden we in 1 vragenlijst zowel naar het thematische gezondheidsbeleid als naar het algemene gezondheidsbeleid. Vanaf de huidige editie is de vragenlijst opgesplitst over 2 meetpunten: het thematische gezondheidsbeleid wordt bevraged in 2022-2023 en het algemene gezondheidsbeleid in 2023-2024.

¹ Vorige editie (2020) werden binnen de setting ouderenzorg zowel WZC als groepen van assistentiewoningen (GAW's) bevraged. Voor

de tweede editie (2023) van de thematische vragenlijst werden enkel WZC uitgenodigd.

2 DOELSTELLINGEN

Doelstelling 1: het preventieve gezondheidsbeleid in Vlaanderen monitoren

De Vlaamse overheid gebruikt de resultaten van de Preventiepeiling om de realisatie van de gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' te monitoren. Op basis van de resultaten kan de overheid bovendien haar eigen preventieve gezondheidsbeleid gericht verder uitwerken en de nodige acties ondernemen.

Ook voor de preventieve gezondheidssector zijn de resultaten een leidraad om mee aan de slag te gaan. Ze kunnen helpen om prioriteiten te stellen en acties te bepalen.

Doelstelling 2: actoren uit de settings informeren, inspireren en inzichten bieden

Met de Preventiepeiling wil het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw ook alle betrokken actoren uit de verschillende settings informeren over de kwaliteit van, en werkpunten voor, het preventieve gezondheidsbeleid bij de betreffende setting.

De resultaten bieden inzicht in wat al goed loopt en wat nog beter kan. Organisaties die aan de slag willen gaan met hun preventieve gezondheidsbeleid, kunnen bij de Vlaamse Logo's, het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs, het Vlaams Instituut Mondgezondheid en het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen terecht voor informatie, ondersteunend materiaal en vorming.

METHODOLOGIE

OPZET EN UITVOERING

De vragenlijst van 2020 vormde de basis voor de opmaak van de vragenlijst van 2023. Deze werd in 3 stappen geoptimaliseerd door de verantwoordelijke Preventiepeilingmedewerker. Verschillende soorten experts waren hierbij betrokken: thema-experten voeding, beweging, lang stilzitten, roken en mentaal welbevinden (vanuit het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), thema-expert alcohol (vanuit het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs - VAD), thema-expert mondgezondheid (vanuit het Vlaams Instituut Mondgezondheid) en thema-expert valpreventie (vanuit het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen) en relevante partners van de setting zelf (Zorgnet-Icuro, VVSG en VLOZO).

FASE 1 Kwaliteitscriteria voor een thematisch preventief gezondheidsbeleid

In een eerste fase formuleerden de thema-experten kwaliteitscriteria voor elk gezondheidsthema binnen de Preventiepeiling in WZC. Deze kwaliteitscriteria omvatten de **meest effectieve manieren** voor WZC om in te zetten op de thema's voeding, beweging, lang stilzitten, mentaal welbevinden, alcohol, mondgezondheid, valpreventie en roken naar hun bewoners toe. Ze zijn gebaseerd op bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek en praktijkervaring.

Met de kwaliteitscriteria voor een thematisch preventief gezondheidsbeleid slaat de Preventiepeiling deze editie een nieuwe weg in. Waar in voorgaande edities de kwaliteit van de verschillende preventieve acties in de vragenlijst werd beoordeeld via een puntensysteem, wordt nu gekozen voor een beknopte en heldere set van kwaliteitscriteria waaraan organisaties wel of niet voldoen. Met de introductie van de kwaliteitscriteria bieden we een wetenschappelijk onderbouwde, transparante en eenduidige manier om de kwaliteit van het preventieve beleid voor elk gezondheidsthema te onderzoeken en te rapporteren.

De kwaliteitscriteria werden als maatstaf gehanteerd om de bestaande vragenlijst in te korten en te optimaliseren. Ze zorgen namelijk voor een duidelijker onderscheid tussen de *must know*-vragen (= vragen die rechtstreeks gelinkt zijn aan een kwaliteitscriterium) en de *nice to know*-vragen (= bijvragen of specifieke vragen om bepaalde zaken meer in detail in kaart te brengen). In het rapport ligt de focus op de bespreking van de kwaliteitscriteria en de antwoorden op de bijhorende *must know*-vragen. De antwoorden op de *nice to know*-vragen geven we weer in de **BIJLAGEN**.

FASE 2 Feedback stakeholders uit de setting

In de tweede fase werden de kwaliteitscriteria en de bijhorende vragen en antwoordopties afgetoetst met stakeholders en partners van WZC, namelijk met Zorgnet-Icuro, VVSG en VLOZO. We vroegen hen om vanuit hun voeling en ervaring met WZC feedback te geven op de haalbaarheid van de opgestelde kwaliteitscriteria en de mate waarin deze in lijn zijn met de dagdagelijkse realiteit van WZC.

FASE 3 Terugkoppeling naar thema-experten en vragenlijst finaliseren

In de derde en laatste fase koppelden we de feedback van de stakeholders en partners terug naar de thema-experten. Vervolgens werden de kwaliteitscriteria en de bijhorende vragen gefinaliseerd. Hierbij werd een evenwicht gezocht tussen de vragen niet te veel aanpassen met oog op vergelijkbaarheid met de vorige editie (2020), maar wel aanpassen wanneer dit de kwaliteit van de bevroegde informatie ten goede kwam.

Als gevolg van de optimalisatie van de vragenlijst van 2023 zijn niet alle vragen hetzelfde gebleven, waardoor niet alle vragen uit deze editie vergelijkbaar zijn met de vorige editie (2020).

Uitnodiging en herinneringsmail(s)

Alle 825 WZC in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap in Brussel werden via e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan de Preventiepeiling. De contactgegevens werden verkregen via het Departement Zorg. Ook enkele demografische gegevens, zoals adres en erkende capaciteit, werden opgevraagd.

De vragenlijst stond open van 14 februari tot 26 juni 2023. In deze periode werden er 3 herinneringsmails verstuurd naar alle WZC die de vragenlijst nog niet of slechts gedeeltelijk hadden ingevuld. Daarnaast maakte een groot aantal partners (Zorgnet-Icuro, VVSG, VLOZO, VAD, Gezonde Mond, EVV en de Logo's) de bevraging mee bekend in hun nieuwsbrief, op hun website en op sociale media.

Respons

199 WZC vulden de vragenlijst volledig in (responspercentage: 24%). Het eerste thema – *voeding* – werd door 221 WZC volledig ingevuld (27%). Doorheen de vragenlijst zijn er 22 respondenten (10%) uitgevallen. **Grafiek 1** toont voor elk thema het aantal respondenten dat alle vragen volledig invulde.

Vorige editie (2020) vulden 105 WZC van de volledige populatie van 822 WZC de bevraging volledig in (responspercentage: 13%). De respons is deze editie dus beduidend hoger.

We gingen na in welke mate de deelnemende groep WZC de totale populatie WZC in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap in Brussel weerspiegelt voor de kenmerken provincie en erkende capaciteit (= aantal bedden). Voor beide kenmerken komt de verdeling bij de deelnemende groep WZC overeen met de verdeling bij de totale populatie WZC. Voor meer details, zie [Settingkenmerken van de deelnemende WZC](#)

Voor de kenmerken provincie en erkende capaciteit (= aantal bedden) gingen we na of de verdeling in de groep deelnemende WZC in overeenstemming is met de verdeling in de totale populatie WZC in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap in Brussel.

Invulprocedure

Aan de hand van een infographic in de uitnodigingsmail en op de startpagina van de bevraging kregen de deelnemers een overzicht van wie de bevraging het best kon invullen, welke documenten van pas konden komen bij het invullen, welke personen of diensten konden helpen en hoelang het invullen zou duren.

Daarnaast gaven we informatie over het feit dat alle antwoorden anoniem verwerkt worden, over de mogelijkheid om de vragenlijst tussendoor te pauzeren en over de FAQ-pagina voor deelnemers die nog bijkomende vragen hadden over de Preventiepeiling.

Bij sommige WZC hebben verschillende campussen of vestigingen een apart HCO-nummer. Respondenten kregen daarom de mogelijkheid om de vragenlijst 1 keer in te vullen voor de verschillende HCO-nummers samen, op voorwaarde dat hetzelfde preventieve gezondheidsbeleid van toepassing is op bewoners van alle campussen of vestigingen.

199

WZC VULDEN DE VRAGENLIJST VOLLEDIG IN

= 24%

VAN DE POPULATIE

44 MIN.

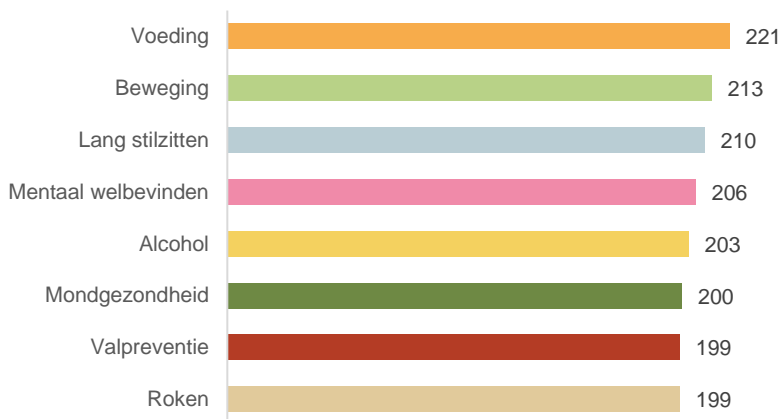
= GEMIDDELDE INVULTIJD

Interpretatie van de resultaten

Dit rapport bespreekt uitsluitend de resultaten van 2023. De combinatie van het groot verschil in responsgraad tussen 2020 en 2023 en de ongekende verdeling van de kenmerken provincie en erkende capaciteit in de totale populatie WZC in 2020 maakt dat een vergelijking met de resultaten van 2023 niet aangewezen is.

Er is een groot verschil in responsgraad tussen beide edities. In de meest recente editie van 2023 vulden 1 op de 4 WZC (24%) WZC de vragenlijst in. Dat is bijna dubbel zoveel dan in 2020 (13%), toen de respons kort na de lancering stilviel omwille van de uitbraak van COVID-19, waarbij WZC zwaar getroffen werden. Bovendien kan er bij de dataset van de vorige editie niet worden nagegaan in welke mate de deelnemende groep WZC de totale populatie WZC in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap in Brussel weerspiegelt voor de kenmerken provincie en erkende capaciteit omdat deze gegevens toen niet werden opgevraagd.

1 Aantal WZC dat de vragenlijst invulde, per thema

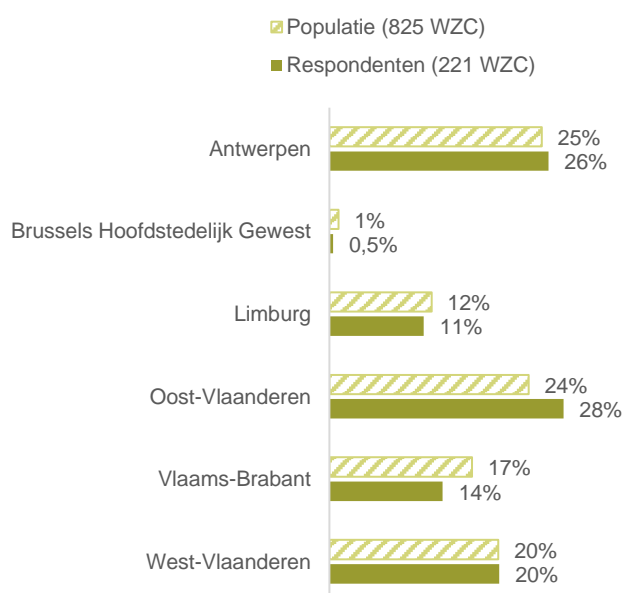
SETTINGKENMERKEN VAN DE DEELNEMENDE WZC

Voor de kenmerken provincie en erkende capaciteit (= aantal bedden) gingen we na of de verdeling in de groep deelnemende WZC in overeenstemming is met de verdeling in de totale populatie WZC in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap in Brussel.

Provincie

De verschillende provincies zijn evenredig verdeeld in de groep deelnemende WZC ten opzichte van de totale populatie WZC: Antwerpen (26% vs. 25%), Brussels Hoofdstedelijk Gewest (0,5% vs. 1%), Limburg (11% vs. 12%), Oost-Vlaanderen (28% vs. 24%), Vlaams-Brabant (14% vs. 17%) en West-Vlaanderen (20% vs. 20%). **Op het vlak van provincie is de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de totale populatie WZC.**

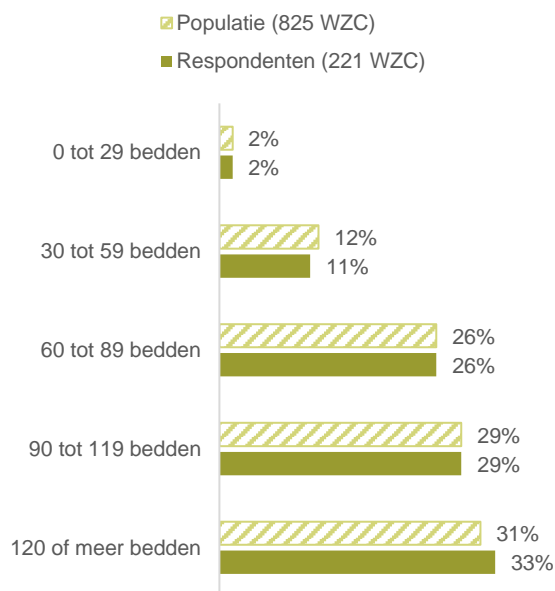
2 Verdeling van provincie in de populatie vs. in de groep respondenten

Erkende capaciteit

De erkende capaciteit (= aantal bedden) is evenredig verdeeld in de groep deelnemende WZC in vergelijking met de totale populatie WZC: 0 tot 29 bedden (2% vs. 2%), 30 tot 59 bedden (11% vs. 12%), 60 tot 89 bedden (26% vs. 26%), 90 tot 119 bedden (29% vs. 29%) en 120 of meer bedden (33% vs. 31%). **Voor de erkende capaciteit is de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de totale populatie WZC.**

3 Verdeling erkende capaciteit (= aantal bedden) in de populatie vs. in de groep respondenten

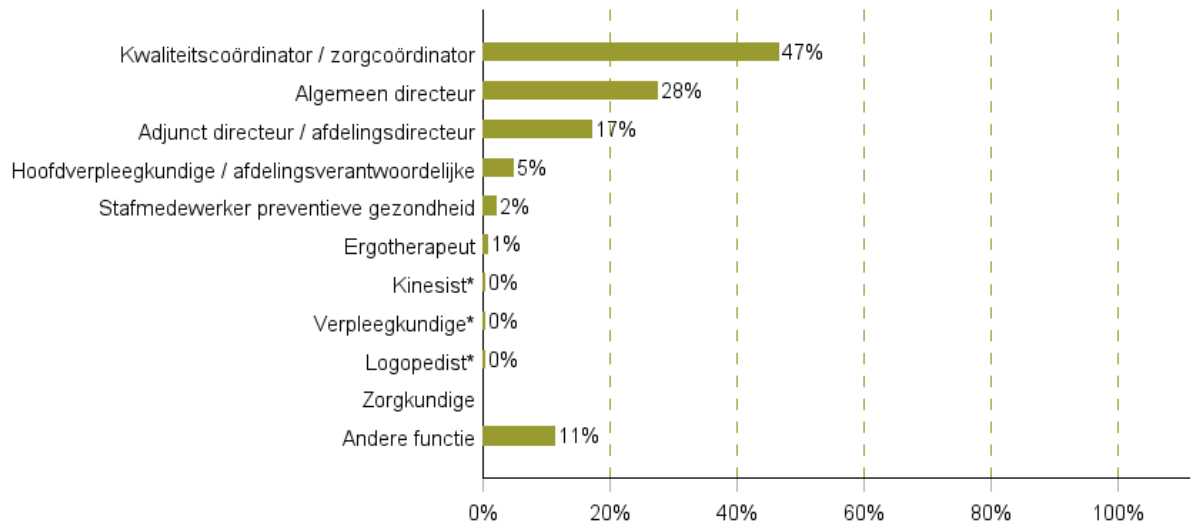
* De bovenstaande grafieken geven de verdeling van de settingkenmerken weer in de grootste groep respondenten, namelijk alle respondenten die het eerste thema van de vragenlijst (voeding) volledig hebben ingevuld (N=221). De verdeling van de kenmerken blijft nagenoeg hetzelfde voor de kleinere groepen respondenten die de volgende thema's volledig hebben ingevuld (tot N=199).

FUNCTIE VAN DE INVULLERS

Ongeveer de helft van de invullers (47%) was kwaliteitscoördinator/zorgcoördinator. Daarnaast zijn de meest voorkomende functies algemeen directeur (28%) en adjunct-directeur/afdelingsdirecteur (17%).

4 Wat is jouw functie binnen jouw WZC?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 221

* Kinesist = 0,5%; verpleegkundige = 0,5%; logopedist = 0,5%

VOEDING

221

DEELNEMENDE
WZC

KWALITEITSCRITERIA

- 1 **Het WZC informeert (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 van volgende manieren over voeding:**
 1. bij de opname van een nieuwe bewoner;
 2. via affiches, stickers of andere signalisatie, folders of brochures;
 3. via het organiseren van infosessies, workshops over gezonde voeding voor (familie/mantelzorgers van) bewoners;
 4. via het krantje van het centrum;
 5. via online kanalen (website, sociale media, online nieuwsbrief);
 6. via een vergadering of bijeenkomst (bv. op de gebruikers- en familieraad);
 7. tijdens (het bezorgen van) de maaltijden door verpleegkundige, diëtist, of andere deskundige;
 8. via advies door een arts, diëtist of andere voedingsdeskundige.

- 2 **Het WZC voorziet dagelijks gratis (kraan)water voor de bewoners.**

- 3 **Het WZC voorziet dagelijks vers fruit of fruitsla als tussendoortje voor de bewoners.**

- 4 **Het WZC voorziet dagelijks een volwaardige groenteportie* bij de warme maaltijd voor de bewoners.**

* Dat is een half bord.

- 5 **Het WZC biedt minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger* aan bij de warme maaltijd voor de bewoners.**

*zoals peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn; geen groenteburgers)

- 6 **Bij de menuplanning of maaltijdbedeling houdt het WZC rekening met de ideale bordverhouding*.**

* Dat is 1/4de aardappel of graanproduct, 1/4de vlees/vis/ei/plantaardige vleesvervanger en 1/2de groenten.

- 7 **Het WZC heeft schriftelijke afspraken* over gezonde voeding voor de bewoners.**

* bv. over het aanbieden van vers fruit, een gevarieerd voedingsaanbod, ... Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner. De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en bewoners.

- 8 **Het WZC communiceert minstens jaarlijks de afspraken over gezonde voeding actief* naar de bewoners.**

* Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Het WZC voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van voeding*:

* bv. bewoners met diabetes, kauw/slikproblemen, ...

1. via een interne diëtist van het WZC;
2. via een interne logopedist van het WZC;
3. via een andere interne deskundige van het WZC (bv. verpleegkundige, arts, ergotherapeut);
4. via doorverwijzing naar een externe diëtist of een extern expertisecentrum;
5. via doorverwijzing naar andere externe deskundigen (bv. huisarts, zorgprofessionals of ziekenhuizen).

RESULTATEN

KWALITEITSCRITERIUM 1. HET WZC INFORMEERT (FAMILIE/MANTELZORGERS VAN) BEWONERS OP MINSTENS 2 MANIEREN OVER VOEDING

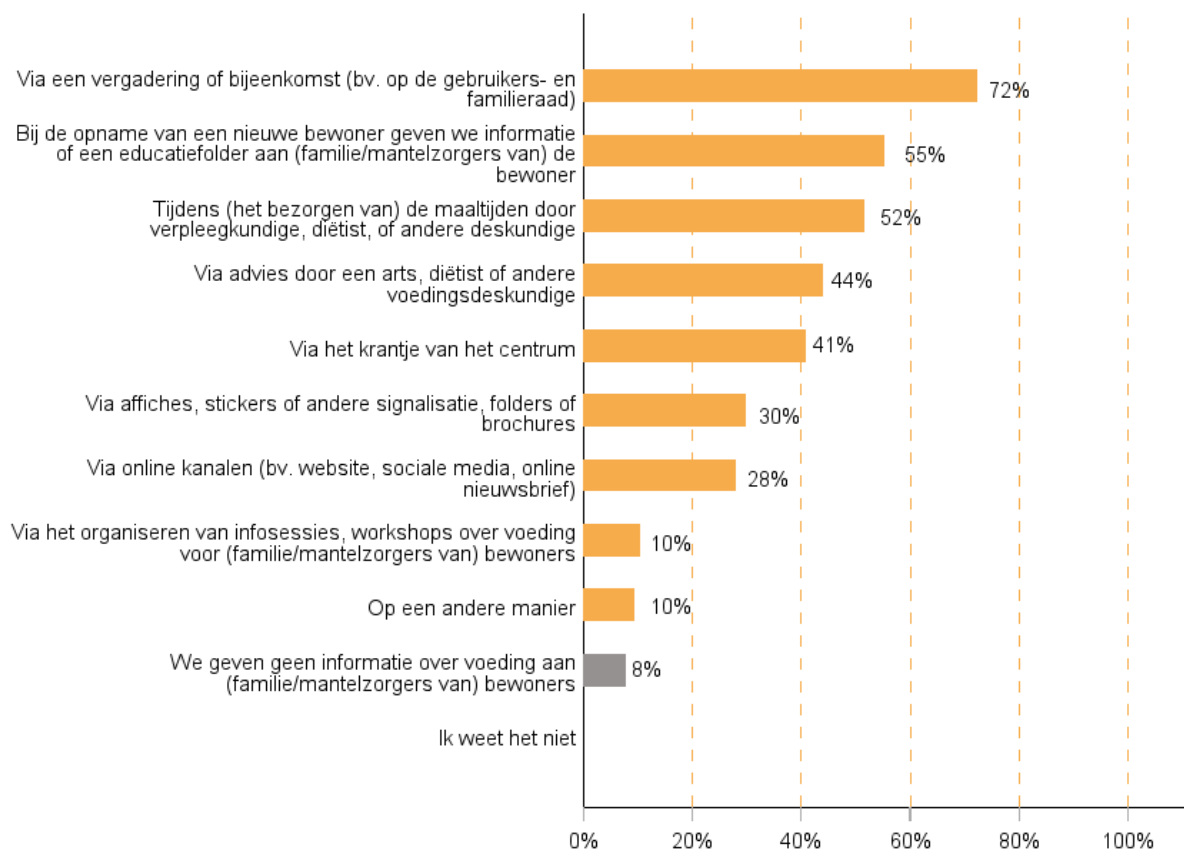
✓ 2023: 82% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

8 op de 10 WZC (82%) informeren (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 manieren over voeding. De meest voorkomende manieren zijn via een vergadering of bijeenkomst (bv. op de gebruikers- en familieraad) (72%) en bij de opname van een nieuwe bewoner informatie of een educatiefolder geven aan (familie/mantelzorgers van) de bewoner (55%).

Slechts een kleine minderheid (10%) organiseert infosessies of workshops over voeding voor (familie/mantelzorgers van) bewoners.

5 Op welke manier geeft jouw WZC informatie aan (familie/mantelzorgers van) bewoners over voeding?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 221

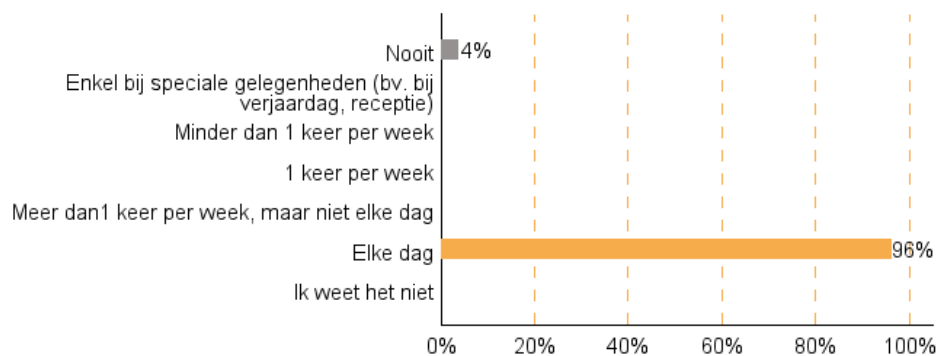
KWALITEITSCRITERIUM 2. HET WZC VOORZIET DAGELIJKS GRATIS (KRAAN)WATER VOOR DE BEWONERS

- ✓ 2023: 96% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Quasi alle WZC (96%) voorzien dagelijks gratis (kraan)water voor de bewoners (bv. via een waterfontein of watertappunt).

6 Hoe vaak is gratis (kraan)water (bv. via waterfontein of watertappunt) beschikbaar in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 221

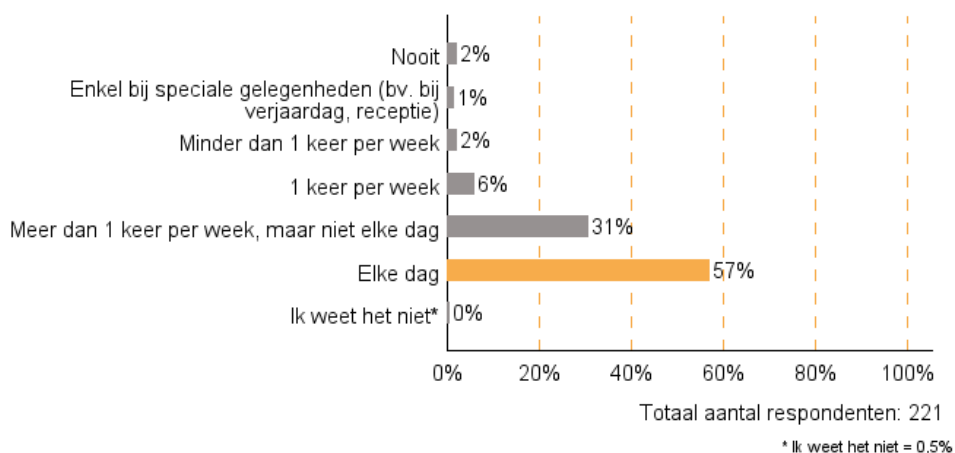
KWALITEITSCRITERIUM 3. HET WZC VOORZIET DAGELIJKS VERS FRUIT OF FRUITSLA ALS TUSSENDOORTJE VOOR DE BEWONERS

- ✓ 2023: 57% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bijna 6 op de 10 WZC (57%) voorzien dagelijks vers fruit of fruitsla als tussendoortje voor de bewoners. Bij elk WZC dat dit dagelijks aanbiedt, is het ook gratis. Verder zien we dat 79% meerdere keren per week, maar niet elke dag (ook), tegen betaling vers fruit/fruitsla aanbiedt.

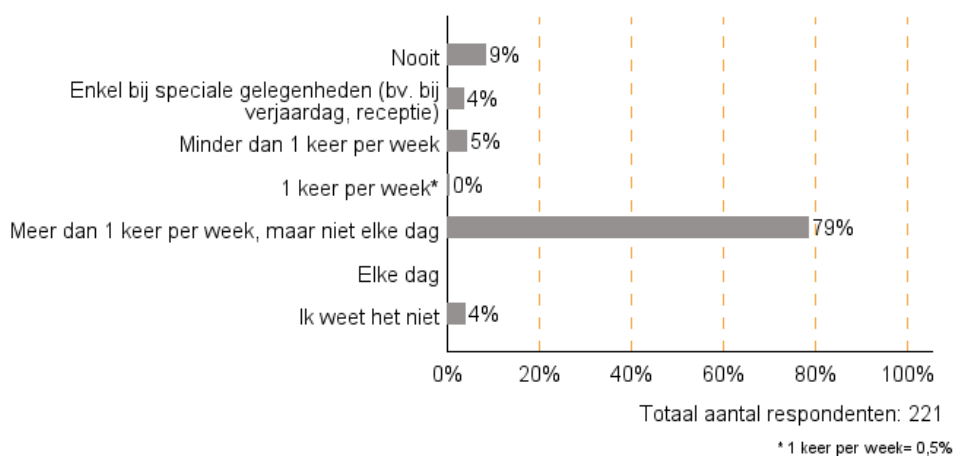
7 Hoe vaak is gratis vers fruit of fruitsla beschikbaar als tussendoortje in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

8 Hoe vaak is vers fruit of fruitsla tegen betaling beschikbaar als tussendoortje in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 4. HET WZC VOORZIET DAGELIJKS EEN VOLWAARDIGE GROENTEPOR- TIE* BIJ DE WARME MAALTIJD VOOR DE BEWONERS

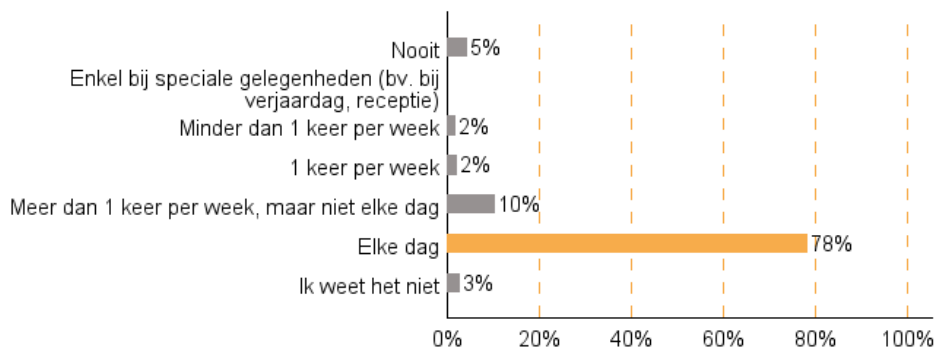
*Dat is een half bord.

- ✓ 2023: 78% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

De grote meerderheid - namelijk 8 op de 10 WZC (78%) - voorziet dagelijks een volwaardige groenteportie (= half bord) bij de warme maaltijd voor de bewoners.

9 Hoe vaak biedt jouw WZC bij de warme maaltijden een volwaardige groenteportie (= 1/2 bord) aan op het menu aan de bewoners? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 221

KWALITEITSCRITERIUM 5. HET WZC BIEDT MINSTENS 1 KEER PER WEEK EEN PLANTAARDIGE VLEESVERVANGER* AAN BIJ DE WARME MAALTIJD VOOR DE BEWONERS

*zoals peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn; geen groenteburgers

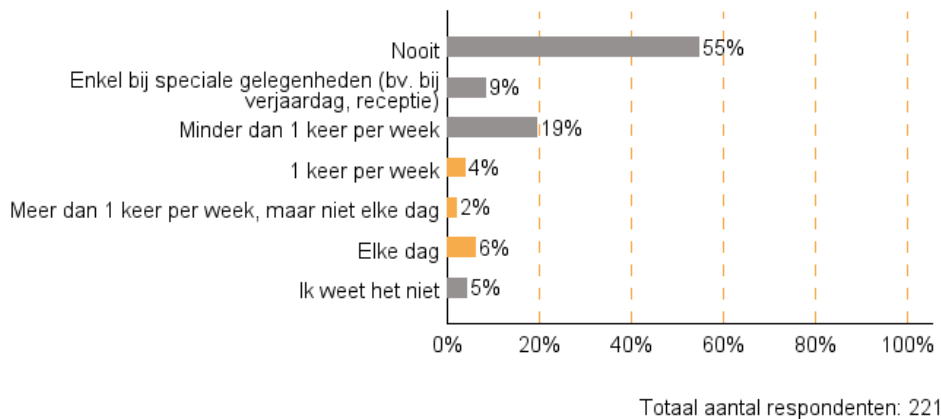
- ✓ 2023: 13% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
-

Slechts een kleine minderheid van de WZC (13%) biedt minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger aan, zoals peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn bij de warme maaltijd voor de bewoners. Bij 6% staat dit elke dag op het menu.

Daar tegenover zien we dat iets meer dan de helft van de WZC (55%) nooit een plantaardige vleesvervanger aanbiedt. 19% doet dat wel, maar minder dan 1 keer per week.

10 Hoe vaak biedt het WZC bij de warme maaltijden een plantaardige vleesvervanger, zoals peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn aan op het menu aan de bewoners? Let op: hiermee bedoelen we geen groenteburgers. Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 6. BIJ DE MENUPLANNING OF MAALTIJDBEDELING HOUDT HET WZC REKENING MET DE IDEALE BORDVERHOUDING*

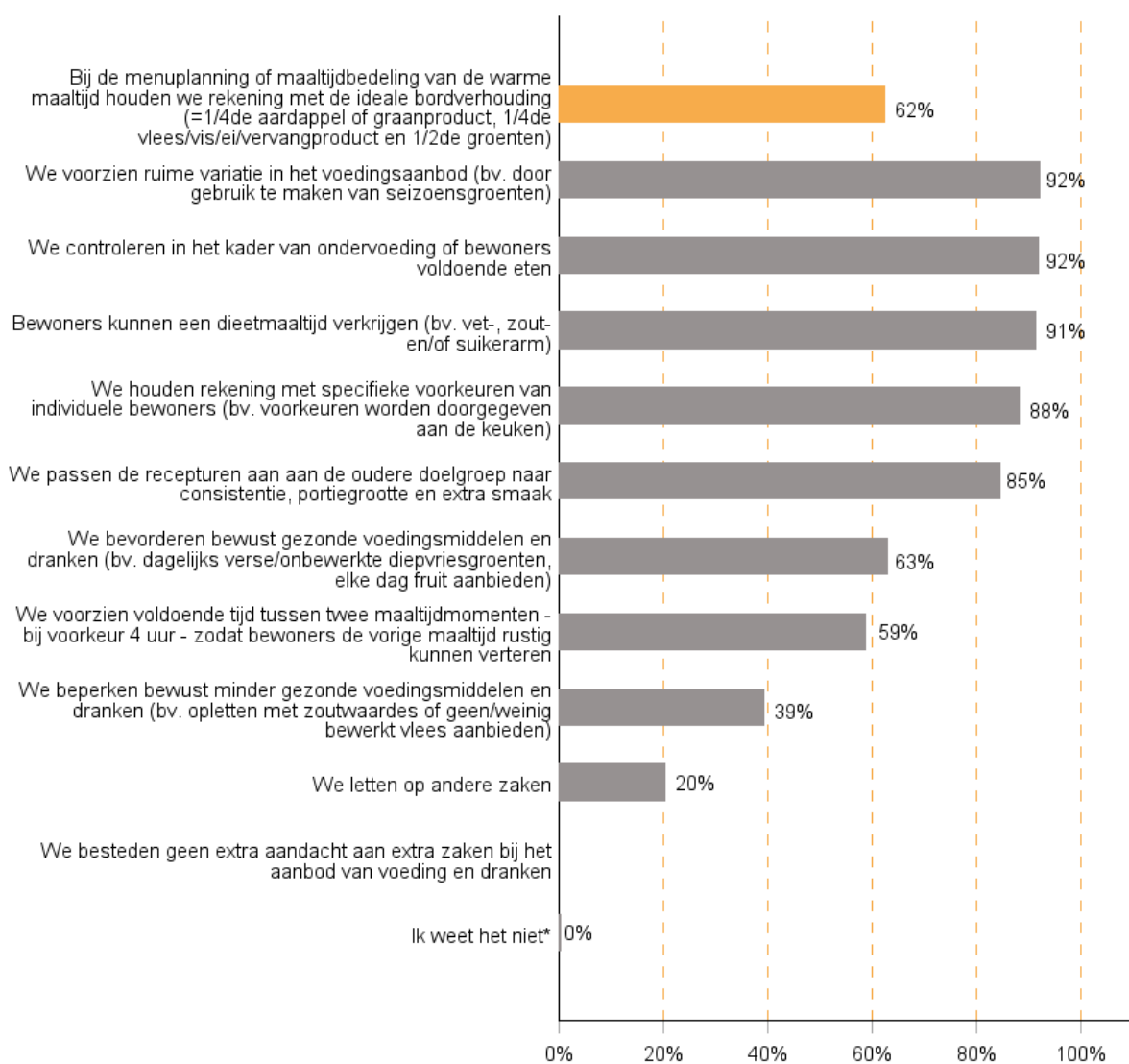
* Dat is 1/4de aardappel of graanproduct, 1/4de vlees/vis/ei/plantaardige vleesvervanger en 1/2de groenten.

- ✓ 2023: 62% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

62% van de WZC houdt bij de menuplanning of maaltijdbedeling rekening met de ideale bordverhouding (= 1/4de aardappel of graanproduct, 1/4de vlees/vis/ei/plantaardige vleesvervanger en 1/2de groenten).

11 Waarop let jouw WZC bij het aanbod van voeding en dranken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 221

* Ik weet het niet = 0,5%

KWALITEITSCRITERIUM 7. HET WZC HEEFT SCHRIFTELIJKE AFSPRAKEN* OVER GEZONDE VOEDING VOOR DE BEWONERS

* bv. over het aanbieden van vers fruit, een gevarieerd voedingsaanbod, ... Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner. De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en bewoners.

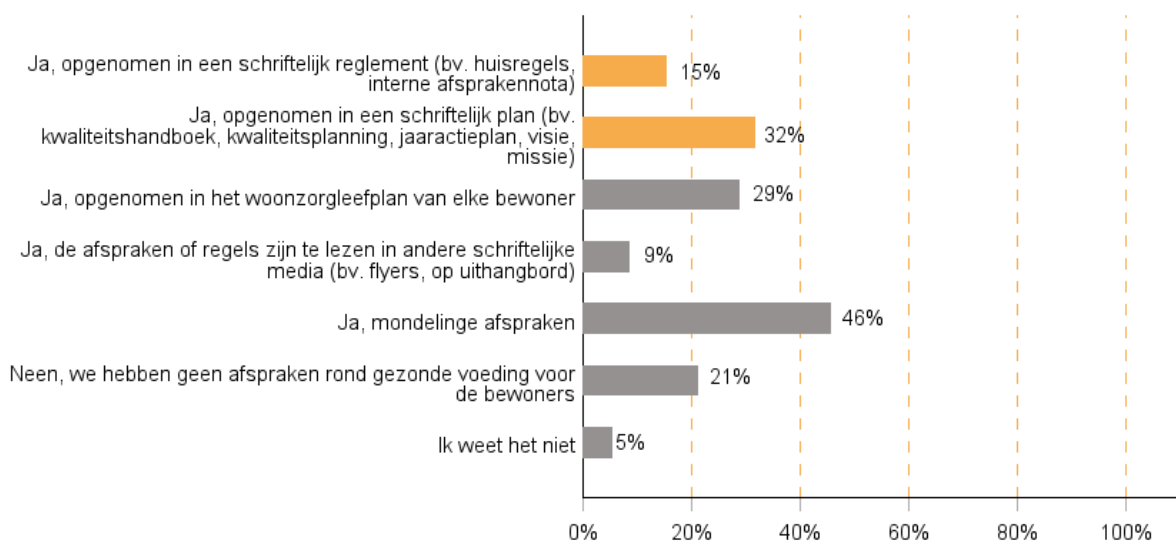
- ✓ 2023: 36% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

36% van de WZC heeft schriftelijke afspraken over gezonde voeding voor de bewoners (bv. over het aanbieden van vers fruit, een variabel voedingsaanbod). 32% heeft afspraken opgenomen in een schriftelijk plan (bv. kwaliteitshandboek, kwaliteitsplanning, jaaractieplan, visie, missie) en 15% heeft deze (ook) opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. huisregels, interne afsprakennota).

Bijna de helft van de WZC (46%) heeft (ook) mondelinge afspraken over gezonde voeding voor de bewoners.

12 Beschikt jouw WZC over afspraken rond gezonde voeding voor de bewoners (bv. over aanbieden van vers fruit, een variabel voedingsaanbod)? De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 221

KWALITEITSCRITERIUM 8. HET WZC COMMUNICEERT MINSTENS JAARLIJKS DE AFSPRAKEN OVER GEZONDE VOEDING ACTIEF* NAAR DE BEWONERS

* Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

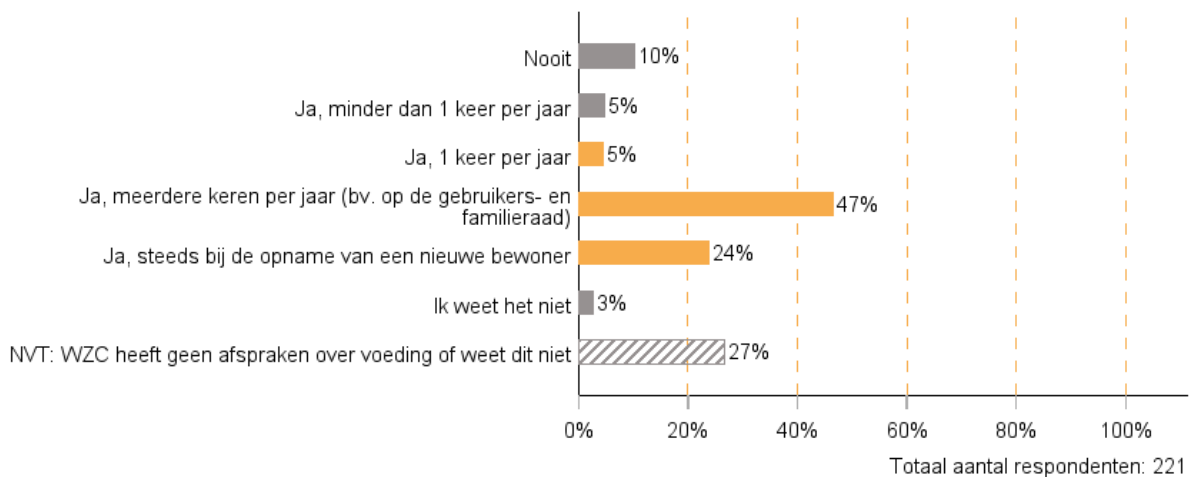
- ✓ 2023: 61% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Aan de WZC met mondelinge en/of schriftelijke afspraken over gezonde voeding voor de bewoners (73%; zie voorgaande grafiek 12) werd gevraagd hoe vaak zij deze actief communiceren naar de bewoners. 6 op de 10 WZC (t.o.v. het totale aantal WZC) geven aan dit minstens jaarlijks te doen. Als we meer in detail naar de antwoordopties kijken, zien we dat de meeste WZC (47%) meerdere keren per jaar de afspraken communiceren naar de bewoners (bv. op de gebruikers- en familieraad).

13 Communiceert jouw WZC de afspraken over gezonde voeding actief naar de bewoners? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC die in de voorgaande vraag (zie grafiek 12) aangaven dat ze geen afspraken over gezonde voeding hebben voor de bewoners of dit niet weten (27%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 8. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: WZC heeft geen afspraken over gezonde voeding of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 9. HET WZC VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR BEWONERS MET BIJZONDERE NODEN OP HET VLAK VAN VOEDING*

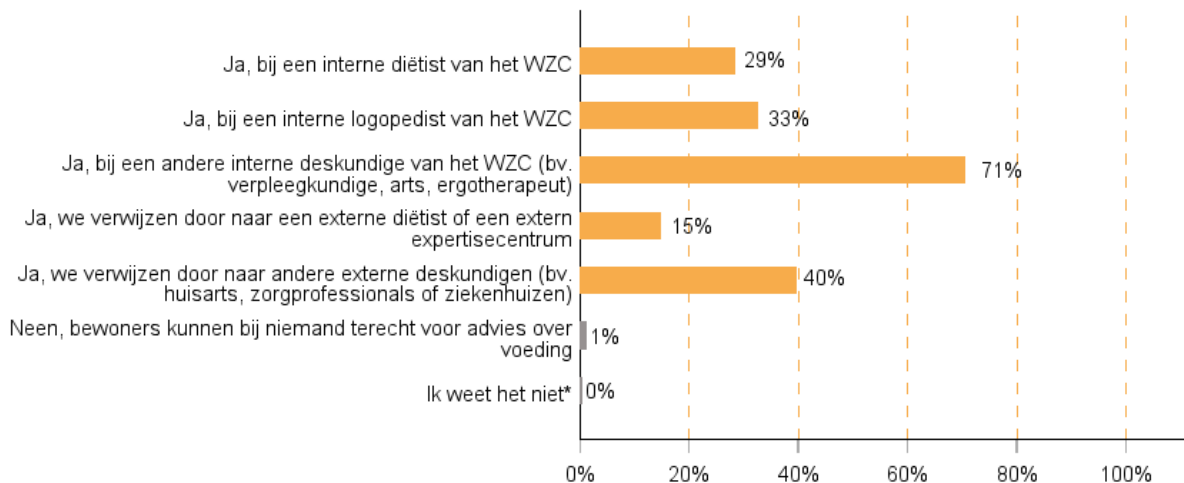
* bv. bewoners met diabetes, kauw/slikproblemen, ...

- ✓ 2023: 98% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Quasi alle WZC (98%) voorzien minstens 1 vorm van ondersteuning voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van voeding (bv. bewoners met kauw- en slikproblemen, ondervoeding, diabetes). Bij de meerderheid kunnen bewoners terecht bij een interne deskundige van het WZC: bij een interne diëtist (29%), een interne logopedist (33%) en/of bij een andere interne deskundige (bv. verpleegkundige, arts, ergotherapeut (71%).

14 Kunnen bewoners bij iemand terecht voor ondersteuning gerelateerd aan voeding (bv. bewoners met kauw- en slikproblemen, ondervoeding, diabetes)? Hierbij bedoelen we niet of bewoners worden geholpen met eten of potjes te openen.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 221

* Op een andere manier = 0,5%

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 15** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel WZC aan dit criterium voldeden. **Grafiek 16** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid.

STAND VAN ZAKEN VOEDINGSBELEID (2023)

- Gemiddeld voldoen de WZC aan 6 van de 9 criteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid (6 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 3% voldoet aan alle 9 de criteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid.
- 0% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid. Alle WZC voldoen aan minstens 2 van de 9 kwaliteitscriteria.

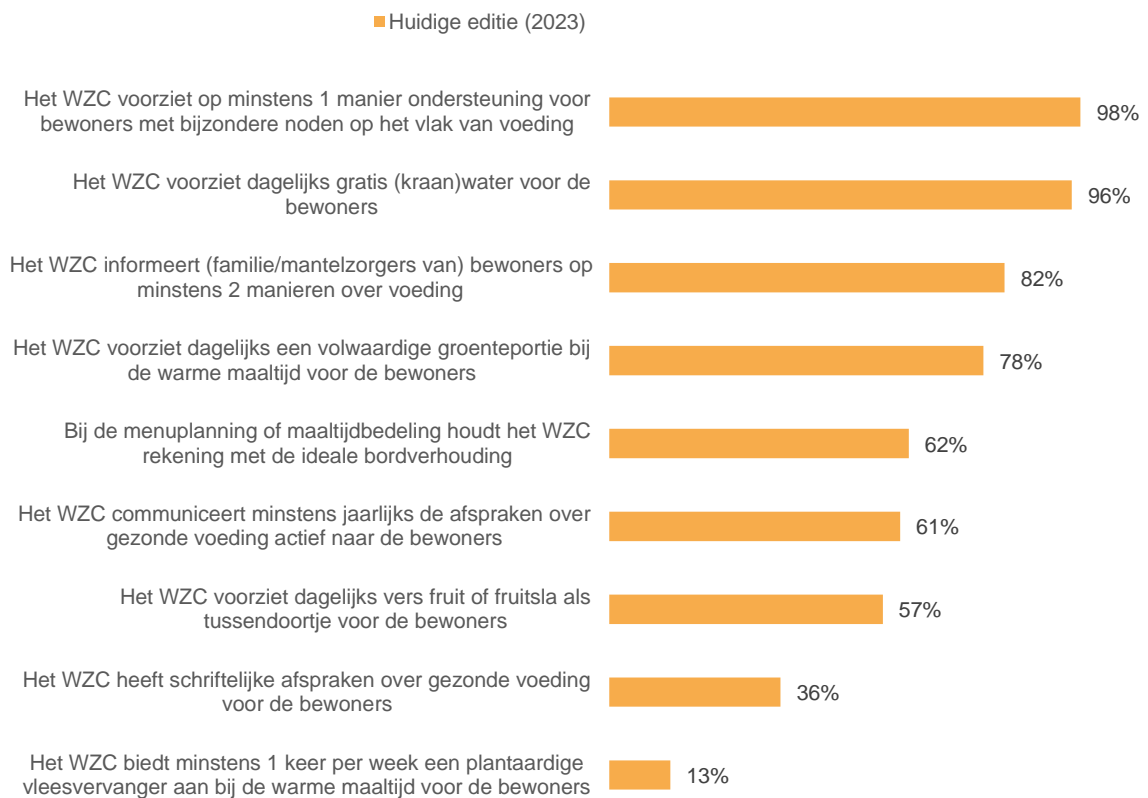
Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 1 manier ondersteuning voorzien voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van voeding (98%).
- Dagelijks gratis (kraan)water voorzien voor de bewoners (96%).
- Op minstens 2 manieren (familie/mantelzorgers van) bewoners informeren over voeding (82%).

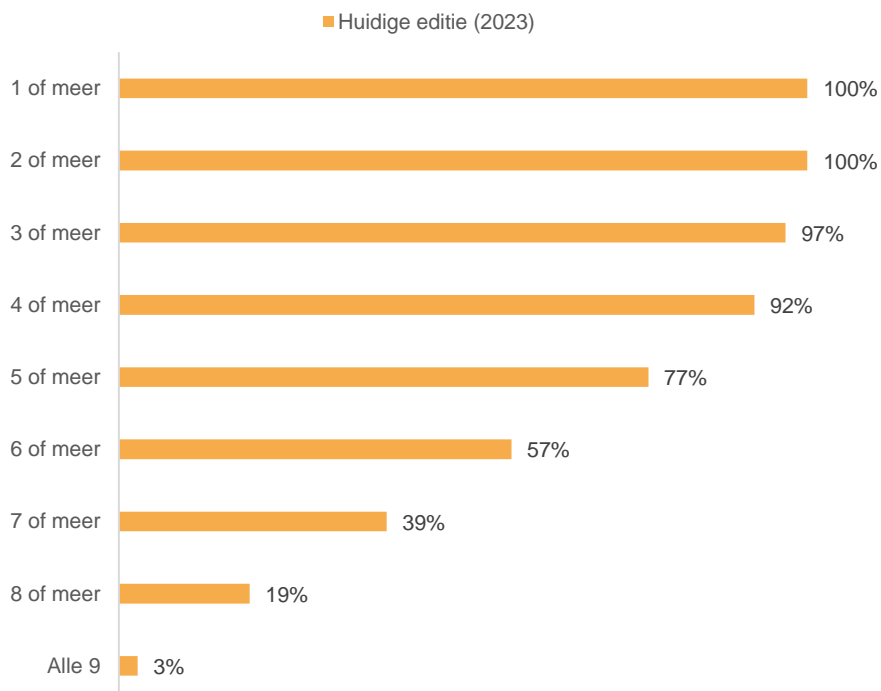
Waarop wordt het minst ingezet?

- Schriftelijke afspraken hebben over gezonde voeding voor de bewoners (36%).
- Minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger aanbieden bij de warme maaltijd voor de bewoners (13%).

15 Aandeel WZC dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid voldoet

16 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid

BEWEGING

Bewegen is ruimer dan wandelen of deelnemen aan een beweeguurtje. Ook dagelijkse handelingen horen daarbij. Met beweging bedoelen we alle activiteiten waarbij energieverbruik en spierwerking nodig is, zoals de tafel dekken, het bed opmaken, beweegoefeningen, beweegspelen aan tafel, zich te voet verplaatsen, tuinieren of zichzelf wassen.

213

DEELNEMENDE
WZC

KWALITEITSCRITERIA

1

Het WZC informeert (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 van volgende manieren over beweging:

1. bij de opname van een nieuwe bewoner;
2. via affiches, stickers of andere signalisatie, folders of brochures;
3. via het organiseren van infosessies, workshops over beweging voor (familie/mantelzorgers van) bewoners;
4. via het krantje van het centrum;
5. via online kanalen (website, sociale media, online nieuwsbrief);
6. via een vergadering of bijeenkomst (bv. op de gebruikers- en familieraad);
7. tijdens bewegingsmomenten;
8. via advies door een arts, ergotherapeut, kinesist of andere bewegingsdeskundige.

2

Het WZC heeft minstens 3 van volgende faciliteiten om beweging bij bewoners te stimuleren:

1. recreatie- of activiteitenruimte;
2. eigen tuin die ook toegankelijk is voor bewoners met beperkte mobiliteit of met dementie;
3. publiek park of publieke tuin in de directe omgeving van het WZC;
4. kineruimte;
5. vrij toegankelijke beweegtoestellen binnen voor spier-, cardio-, of evenwichtsoefeningen (bv. op de gang, in de leefruimte, in de kineruimte);
6. beweegtoestellen buiten voor spier-, cardio of evenwichtsoefeningen;
7. sport- en spelmaterialen waarbij beweging nodig is (bv. spel met bewegingsoefening, actieve videogames/exergames, actief volksspel zoals petanque, balspel);
8. dierenzorg (bewoners kunnen dieren bezoeken of mee verzorgen).

3

Het WZC heeft minstens 2 van volgende (hulp)middelen waardoor bewoners zich zoveel mogelijk zelfstandig kunnen verplaatsen:

1. voldoende zit/rust- en schaduwplekken in en rond het WZC om zelfstandig te wandelen;
2. wandelroutes of voetgangerscirkel binnen of rond het WZC (bv. aangeduid met bordjes);
3. aangepaste fietsen (bv. driewielers, elektrische duofiets, rolstoeltransportfiets);
4. bewoners kunnen beroep doen op een busje of auto om hen naar de stad, winkel of andere locatie te brengen (bv. minder mobiele centrale);
5. uitleenbare hulpmiddelen, zoals een rollator of rolstoel.

4

Het WZC stimuleert de beweegroutines van bewoners op minstens 3 van volgende manieren:

1. bewoners hebben de mogelijkheid te helpen bij huishoudelijke taken (bv. afwas, voorbereiding maaltijd, was ophangen);
2. bewoners die nog fit genoeg zijn om hun dagelijkse verzorging zelf uit te voeren, worden aangemoedigd dit zelf te doen, eventueel onder begeleiding (bv. zichzelf wassen);
3. bewoners hebben inspraak in hun beweegroutines (bv. wel of niet gewassen worden);
4. bewoners die dit kunnen de mogelijkheid geven om met de rollator of aan de arm te wandelen i.p.v. de rolstoel.

5

Het WZC neemt minstens 3 van volgende initiatieven om beweging bij bewoners te stimuleren:

1. voor iedere bewoner persoonlijk beweegadvies voorzien (bv. via kinebeweegplan, bewegingsnorm bepalen voor bewoner);
2. activiteiten organiseren waarbij bewoners in beweging komen (bv. spel- of sportactiviteiten, wandelactiviteiten, animatieactiviteiten);
3. spelvormen en bewegingsactiviteiten aan tafel voorzien;
4. medewerkers gaan bewoners op de privékamer halen voor bewegingsactiviteiten;
5. intergenerationele projecten organiseren waarbij bewoners in beweging komen (bv. spel- of sportactiviteiten, wandelactiviteiten, animatieactiviteiten).

6

Het WZC organiseert minstens wekelijks activiteiten* om beweging bij bewoners te stimuleren.

* bv. spel- of sportactiviteiten, wandelactiviteiten, animatieactiviteiten

7

Medewerkers* nemen een voorbeeldrol op en moedigen bewoners aan om voldoende te bewegen.

*Het gaat hierbij om alle types van medewerkers, dus zowel leidinggevenden en administratief personeel als verpleegkundigen, kinesisten, logopedisten, ...

8

Het WZC heeft schriftelijke afspraken* over beweging voor de bewoners.

* bv. over het dagelijks organiseren van een bewegingsmoment of tweemaandelijks gaan winkelen met bewoners. De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilliger en alle bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

9

Het WZC voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van beweging*:

*Hierbij gaat het om expertise bij specifieke problemen of vragen van bewoners (bv. welke oefeningen uitvoeren bij bepaalde fysieke klachten).

1. via een bewegingsdeskundige van de voorziening (bv. kinesist, ergotherapeut);
2. via een andere interne deskundige van de voorziening (bv. arts, verpleegkundige);
3. via doorverwijzing naar een externe bewegingsdeskundige (bv. kinesist, ergotherapeut) of een expertisecentrum;
4. via doorverwijzing naar andere externe deskundigen (bv. huisarts, zorgprofessionals of ziekenhuizen).

RESULTATEN

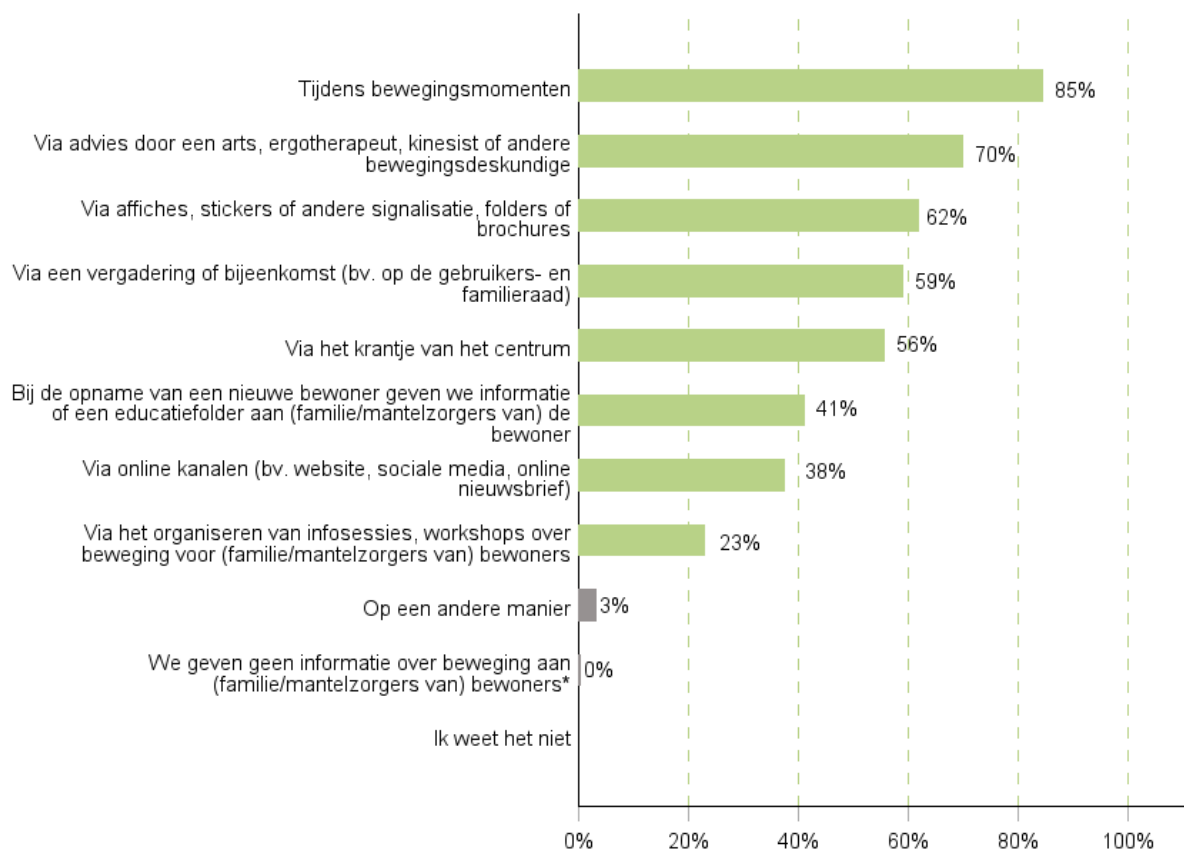
KWALITEITSCRITERIUM 1. HET WZC INFORMEERT (FAMILIE/MANTELZORGERS VAN) BEWONERS OP MINSTENS 2 MANIEREN OVER BEWEGING

✓ 2023: 94% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

94% van de WZC informeert (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 manieren over beweging. De 2 meest voorkomende manieren zijn: tijdens bewegingsmomenten (85%) en via advies door een arts, ergotherapeut, kinesist of andere bewegingsdeskundige (70%).

17 Op welke manier geeft jouw WZC informatie aan (familie/mantelzorgers van) bewoners over beweging?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 213

* We geven geen informatie over beweging aan (familie/mantelzorgers van) de bewoners= 0,5%

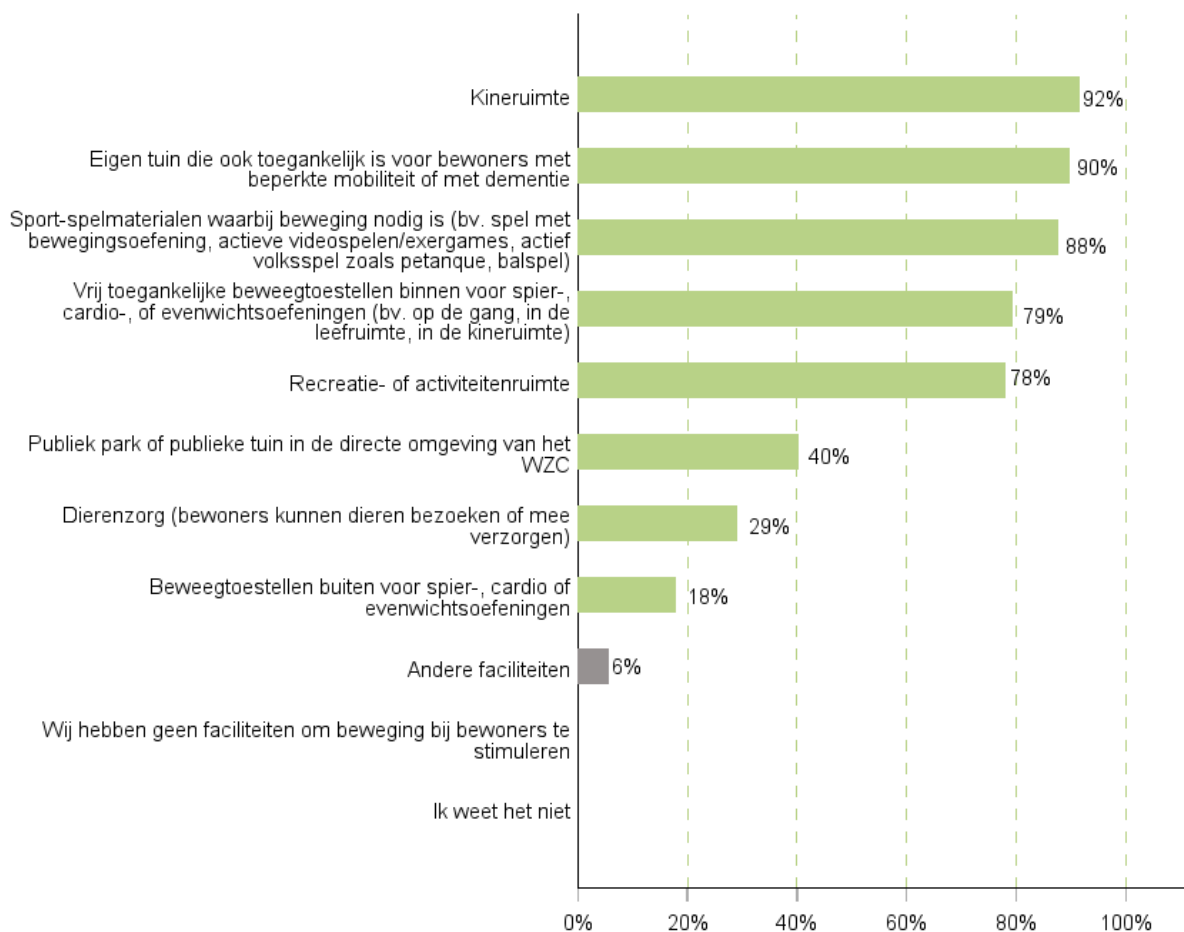
KWALITEITSCRITERIUM 2. HET WZC HEEFT MINSTENS 3 FACILITEITEN OM BEWEGING BIJ BEWONERS TE STIMULEREN

- ✓ 2023: 100% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Alle WZC (100%) beschikken over minstens 3 faciliteiten om beweging te stimuleren bij bewoners. De meest voorkomende zijn (1) een kineruimte (92%); (2) een eigen tuin die ook toegankelijk is voor bewoners met beperkte mobiliteit of dementie (90%); en (3) sport- en spelmaterialen waarbij beweging nodig is (bv. spel met bewegingsoefening, actieve videospelen/exergames, actief volksspel zoals petanque, balspel) (88%).

18 Welke faciliteiten zijn beschikbaar in jouw WZC om beweging bij bewoners te stimuleren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 213

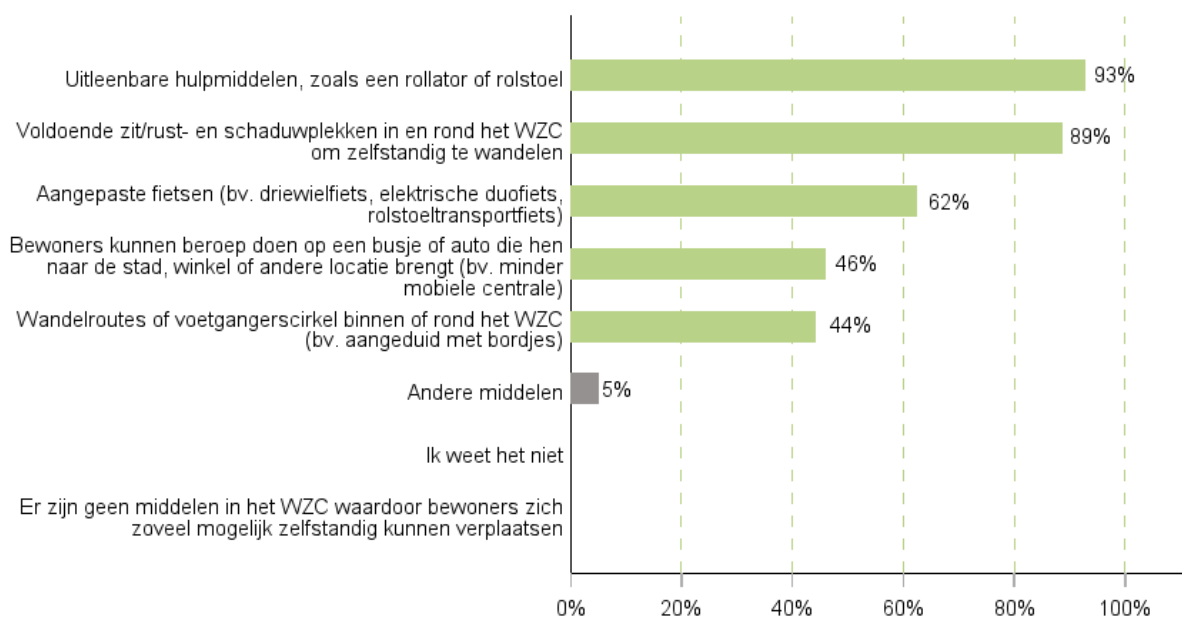
KWALITEITSCRITERIUM 3. HET WZC HEEFT MINSTENS 2 (HULP)MIDDELEN WAARDOOR BEWONERS ZICH ZOVEEL MOGELIJK ZELFSTANDIG KUNNEN VERPLAATSEN

✓ 2023: 96% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Quasi alle WZC (96%) hebben minstens 2 (hulp)middelen waardoor bewoners zich zoveel mogelijk zelfstandig kunnen verplaatsen. Daarbij hebben de meeste uitleenbare hulpmiddelen, zoals een rollator of rolstoel (93%) en voldoende zit/rust- en schaduwplekken in en rond het WZC om zelfstandig te wandelen (89%).

19 Welke faciliteiten zijn beschikbaar in jouw WZC om beweging bij bewoners te stimuleren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 213

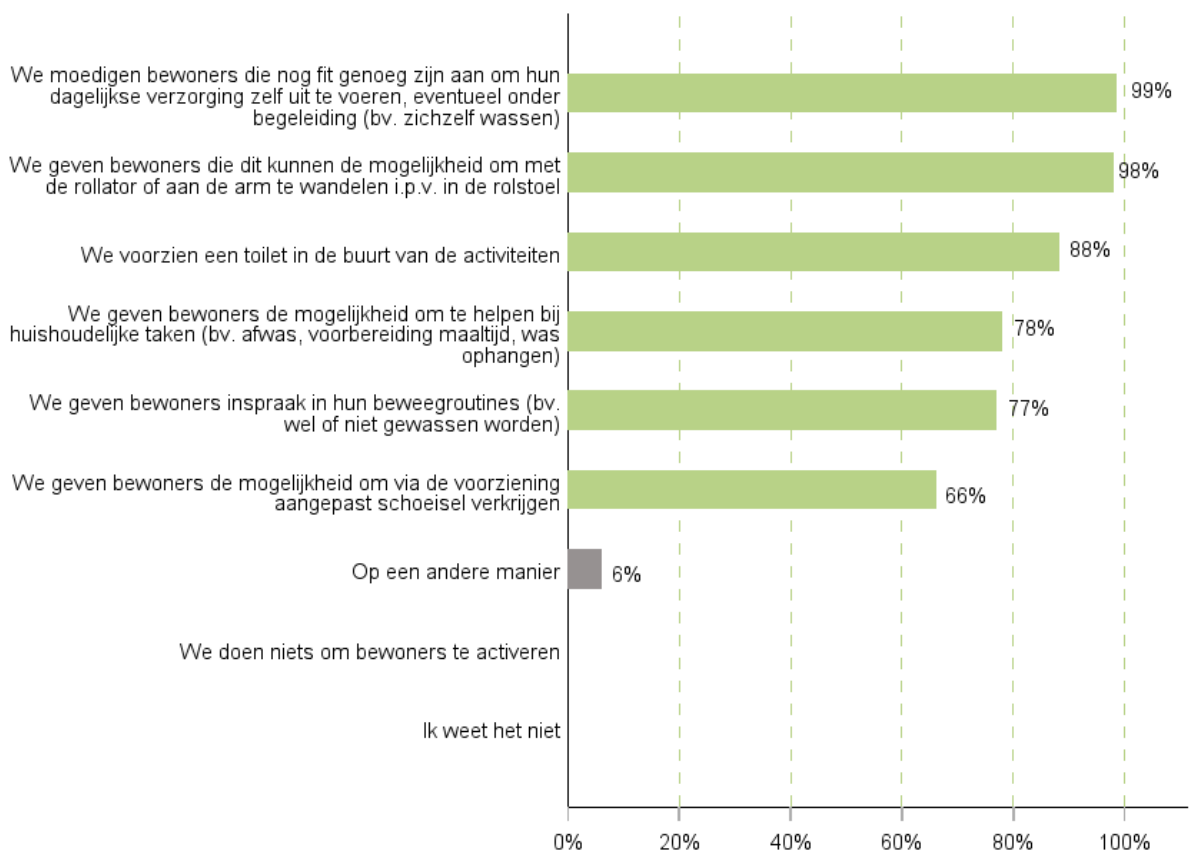
KWALITEITSCRITERIUM 4. HET WZC STIMULEERT DE BEWEEGROUTINES VAN BEWONERS OP MINSTENS 3 MANIEREN

- ✓ 2023: 77% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

77% van de WZC stimuleert de beweegroutines van bewoners op minstens 3 manieren. Quasi alle WZC moedigen bewoners die nog fit genoeg zijn aan om hun dagelijkse verzorging zelf uit te voeren, eventueel onder begeleiding (bv. zichzelf wassen) (99%) en geven de bewoners die dit kunnen de mogelijkheid om met de rollator of aan de arm te wandelen i.p.v. in de rolstoel (98%). Daarnaast voorziet 88% een toilet in de buurt van de activiteiten.

20 Wat doet jouw WZC om bewoners te activeren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 213

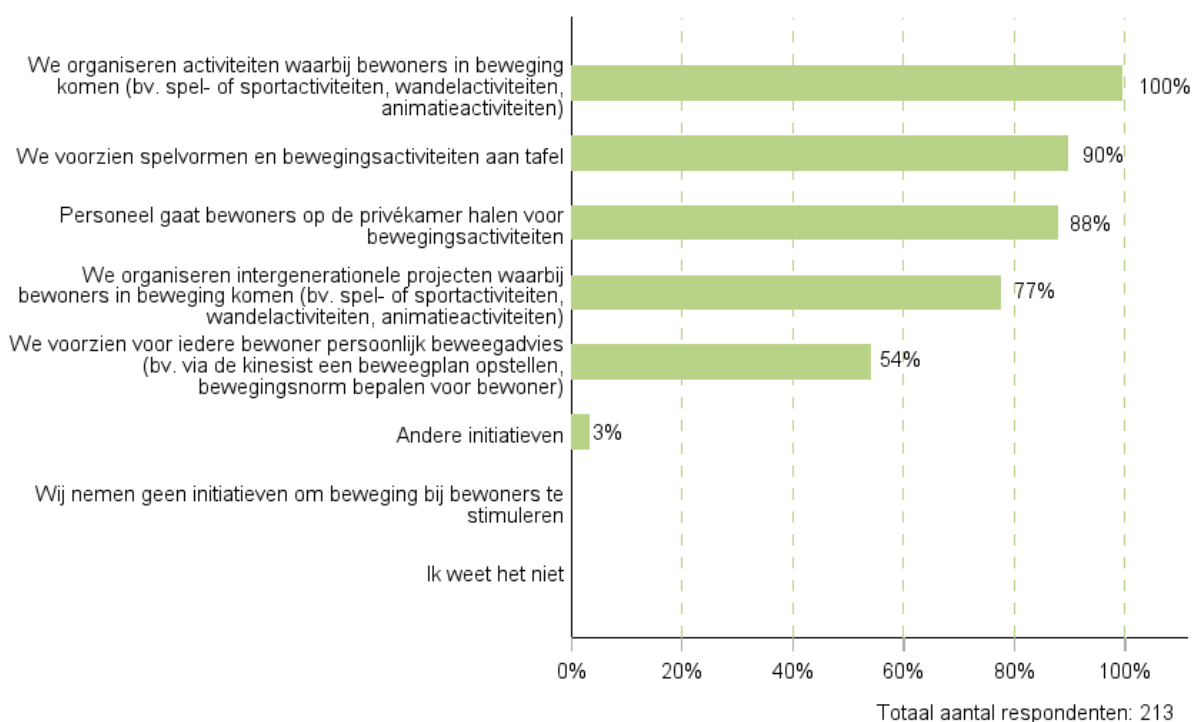
KWALITEITSCRITERIUM 5. HET WZC NEEMT MINSTENS 3 INITIATIEVEN OM BEWEGING BIJ BEWONERS TE STIMULEREN

- ✓ 2023: 92% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

9 op de 10 WZC (92%) nemen minstens 3 initiatieven om beweging bij bewoners te stimuleren. Alle WZC (100%) organiseren activiteiten waarbij bewoners in beweging komen (bv. spel- of sportactiviteiten, wandelactiviteiten, animatieactiviteiten). Daarnaast zijn de 2 populairste initiatieven spelvormen en bewegingsactiviteiten voorzien aan tafel (90%) en personeel dat bewoners op de privékamers gaat halen voor bewegingsactiviteiten (88%).

21 Welke initiatieven neemt jouw WZC om beweging bij bewoners te stimuleren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 6. HET WZC ORGANISEERT MINSTENS WEKELIJKS ACTIVITEITEN* OM BEWEGING BIJ DE BEWONERS TE STIMULEREN

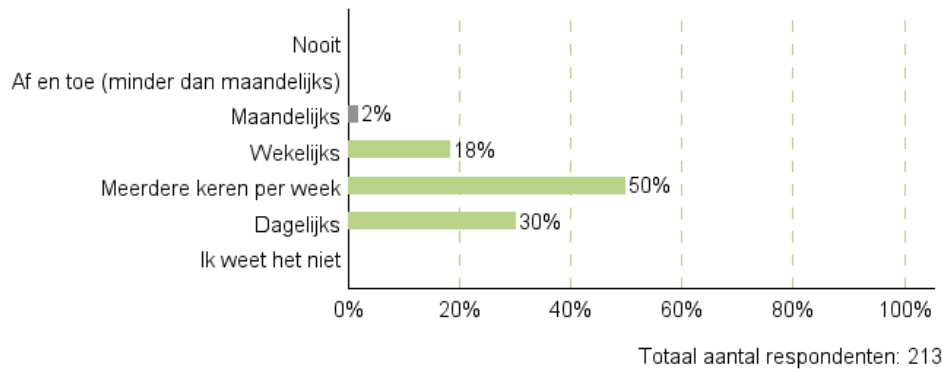
* bv. spel- of sportactiviteiten, wandelactiviteiten, animatieactiviteiten

- ✓ 2023: 98% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bijna alle WZC (98%) organiseren minstens wekelijks activiteiten (bv. spel- of sportactiviteiten, wandelactiviteiten, animatieactiviteiten) om beweging bij de bewoners te stimuleren. 30% doet dit elke dag, 50% meerdere keren per week en 18% 1 keer per week.

22 Hoe vaak worden er activiteiten georganiseerd om beweging bij bewoners te stimuleren (bv. spel- of sport-activiteiten, wandelactiviteiten, animatieactiviteiten)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 7. MEDEWERKERS* NEMEN EEN VOORBEELDROL OP EN MOEDIGEN BEWONERS AAN OM VOLDOENDE TE BEWEGEN

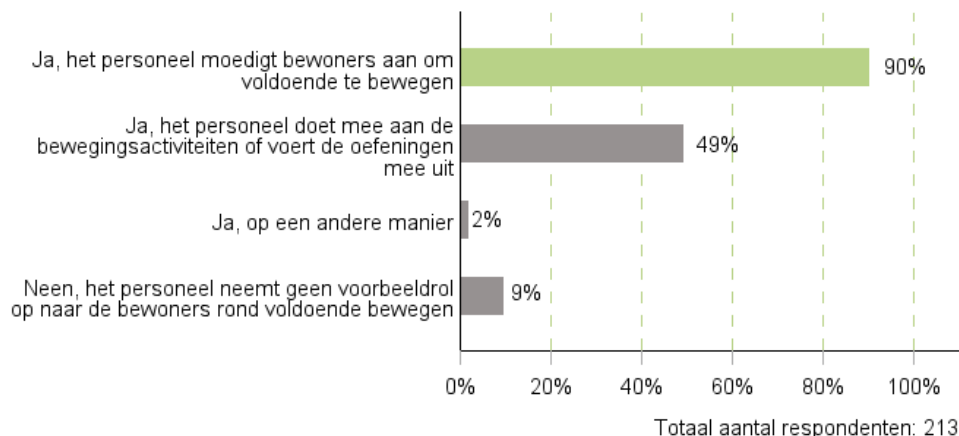
*Het gaat hierbij om alle types van medewerkers, dus zowel leidinggevenden en administratief personeel als verpleegkundigen, kinesisten, logopedisten, ...

- ✓ 2023: 90% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

In 9 op de 10 WZC (90%) nemen medewerkers een voorbeeldrol op en moedigen ze bewoners aan om voldoende te bewegen.

23 Nemen medewerkers een voorbeeldrol op naar de bewoners rond voldoende bewegen? (Dit is iedereen van de medewerkers, dus zowel verpleegkundigen en administratief personeel als leidinggevenden, kinesist, logopedist of andere medewerkers.)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 8. HET WZC HEeft SCHRIFTELIJKE AFSPRAKEN* OVER BEWEGING VOOR BEWONERS

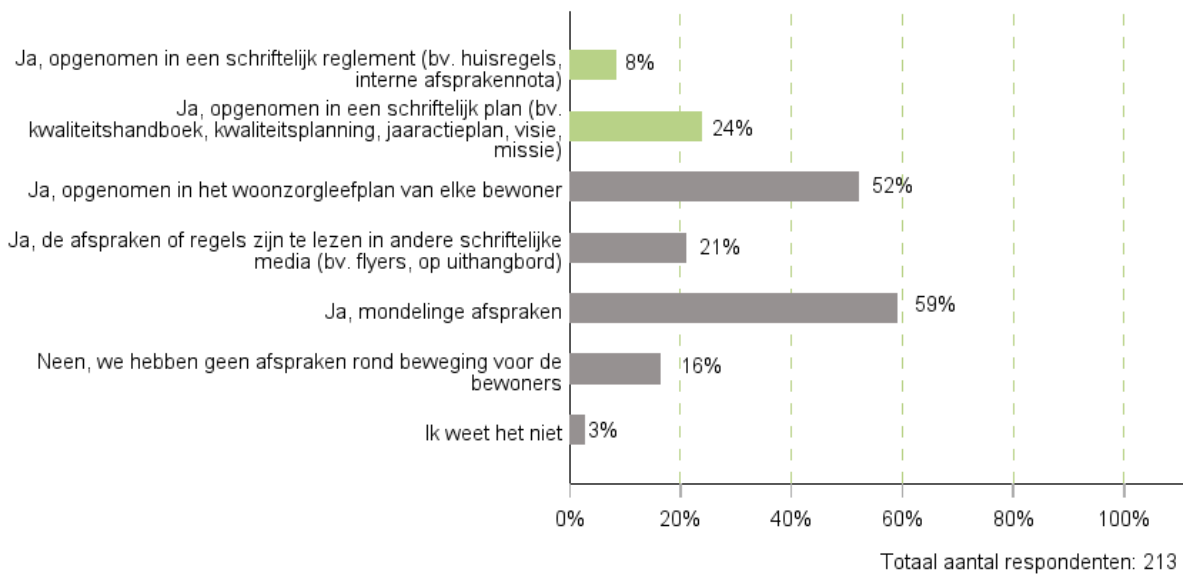
* bv. over het dagelijks organiseren van een bewegingsmoment of tweemaandelijks gaan winkelen met bewoners. De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilliger en alle bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

- ✓ 2023: 25% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
-

25% van de WZC heeft schriftelijke afspraken over beweging voor bewoners (bv. over het dagelijks organiseren van een bewegingsmoment of tweemaandelijks gaan winkelen met bewoners). Bij 24% zijn deze opgenomen in een schriftelijk plan (bv. kwaliteitshandboek, kwaliteitsplanning, jaaractieplan, visie, missie). Een kleine minderheid (8%) heeft afspraken over beweging opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. huisregels, interne afsprakennota). Daarnaast zien we dat 6 op de 10 WZC (59%) (ook) mondelinge afspraken over beweging voor bewoners hebben.

24 Beschikt jouw WZC over afspraken rond beweging? Dit betreft afspraken die bewegen bij de bewoners moeten aanmoedigen (bv. het dagelijks organiseren van een bewegingsmoment, tweemaandelijks gaan winkelen met bewoners). De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 9. HET WZC VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR BEWONERS MET BIJZONDERE NODEN OP HET VLAK VAN BEWEGING*

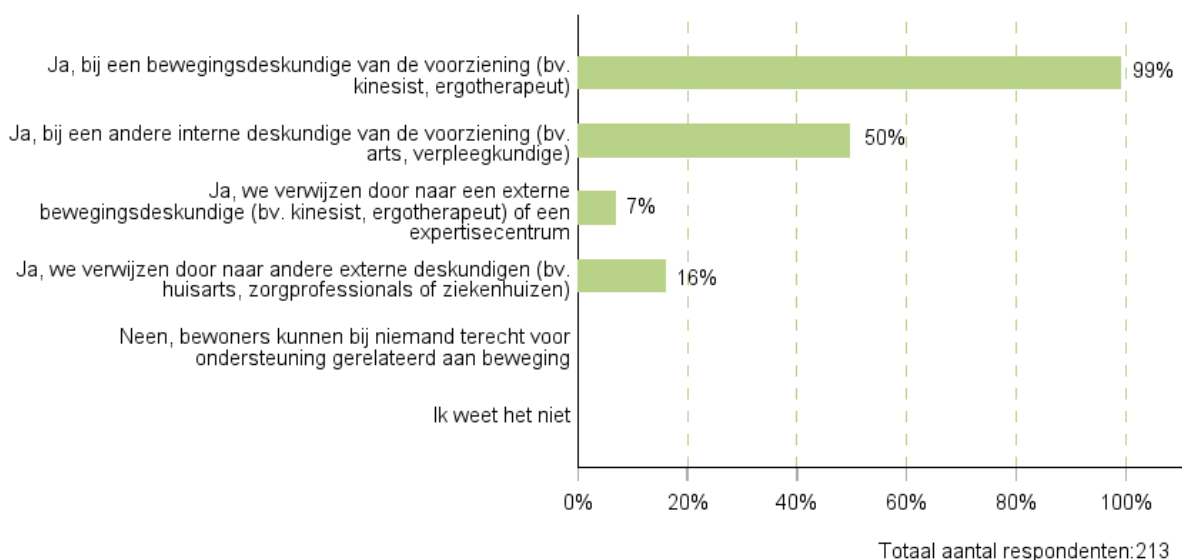
*Hierbij gaat het om expertise bij specifieke problemen of vragen van bewoners (bv. welke oefeningen uitvoeren bij bepaalde fysieke klachten).

- ✓ 2023: 100% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Alle WZC (100%) voorzien op minstens 1 manier ondersteuning voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van beweging. Bij 99% van de WZC kunnen bewoners terecht bij een interne bewegingsdeskundige (bv. kinesist, ergotherapeut).

25 Kunnen bewoners bij iemand terecht voor ondersteuning gerelateerd aan beweging? Hierbij gaat het om expertise bij specifieke problemen of vragen van bewoners (bv. welke oefeningen uitvoeren bij bepaalde fysieke klachten).

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 26** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel WZC aan dit criterium voldeden. **Grafiek 27** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid.

STAND VAN ZAKEN BEWEGINGSBELEID (2023)

- Gemiddeld voldoen de WZC aan 8 van de 9 criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid (8 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 24% voldoet aan alle 9 de criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid.
- 0% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid. Op 1 WZC na dat aan 3 van de 9 criteria voldoet, voldoen de WZC aan minstens 6 van de 9 kwaliteitscriteria.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Minstens 3 faciliteiten hebben om beweging bij bewoners te stimuleren (100%).
- Op minstens 1 manier ondersteuning voorzien voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van beweging (100%).
- Minstens wekelijks activiteiten organiseren om beweging bij bewoners te stimuleren (98%).

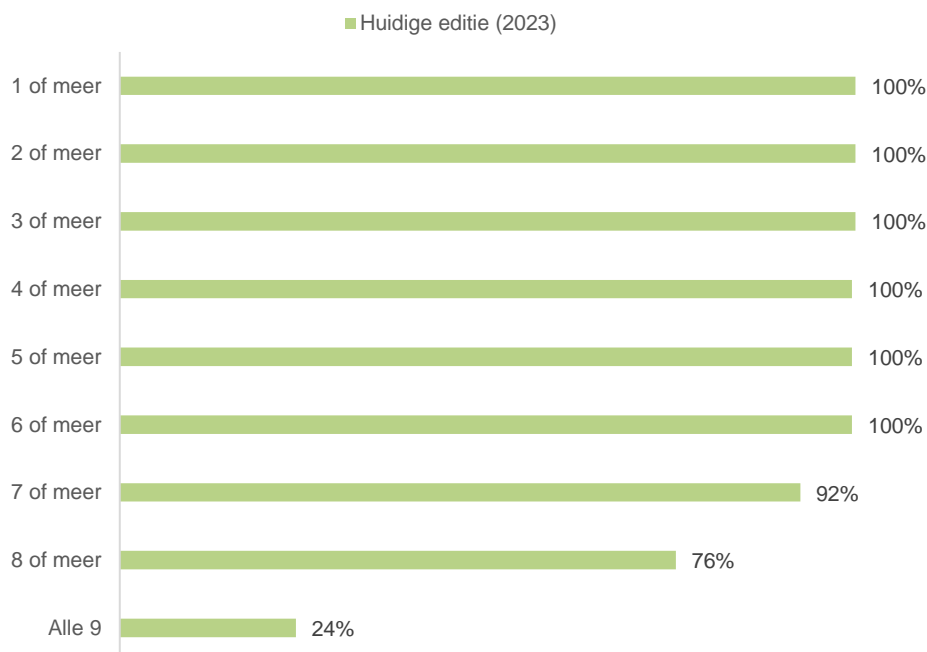
Waarop wordt het minst ingezet?

- Schriftelijke afspraken hebben over beweging voor de bewoners (25%).

26 Aandeel WZC dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid voldoet

27 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid

LANG STILZITTEN

Met lang stilzitten of sedentair gedrag bedoelen we alle activiteiten die uitgevoerd worden in een zittende of liggende houding buiten de slaaptijd én die gekenmerkt worden door een laag energieverbruik, zoals tv kijken.

Sedentair gedrag is niet hetzelfde als fysiek inactief zijn. Dit betekent dat mensen die voldoende matig intensief bewegen, omdat ze bijvoorbeeld dagelijks een wandeling maken, maar verder de dag vooral zittend doorbrengen, toch een sedentaire levensstijl kunnen hebben.

210

DEELNEMENDE
WZC

KWALITEITSCRITERIA

1

Het WZC informeert (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 van volgende manieren over minder lang stilzitten:

1. bij de opname van een nieuwe bewoner;
2. via affiches, stickers of andere signalisatie, folders of brochures;
3. via het organiseren van infosessies, workshops over lang stilzitten voor (familie/mantelzorgers van) bewoners;
4. via het krantje van het centrum;
5. via online kanalen (website, sociale media, online nieuwsbrief);
6. via een vergadering of bijeenkomst (bv. op de gebruikers- en familieraad);
7. tijdens bewegingsmomenten;
8. via advies door een arts, ergotherapeut, kinesist of andere bewegingsdeskundige.

2

Het WZC heeft minstens 2 van volgende faciliteiten of aanbod om minder lang stilzitten bij bewoners te stimuleren:

1. faciliteiten/spelmateriaal die de mogelijkheid geven om het zitten te onderbreken in de gemeenschappelijke ruimtes (bv. statafel met ondersteuning, kickertafel, biljart, darts, exergames);
2. (her)inrichting van de gemeenschappelijke ruimtes zodat extra beweegruimte wordt gecreëerd voor bewoners of voorzien van modulair licht materiaal waardoor de opstelling van de ruimte makkelijk kan aangepast worden;
3. voorzieningen in de buitenruimte die de mogelijkheid geven om het zitten te onderbreken of staand van de tuin te genieten (bv. een verhoogde moestuinbak of plantenbak om rechtstaand te tuinieren).

3

Het WZC neemt minstens 2 van volgende initiatieven om minder lang stilzitten bij bewoners te stimuleren:

1. een fixatie-arm beleid nastreven;
2. medewerkers bieden extra ondersteuning aan om lang stilzitten te onderbreken (bv. door bewoners uit hun stoel te helpen);
3. bewoners actief aanmoedigen om te gaan eten of drinken in de gemeenschappelijke ruimte i.p.v. op de eigen kamer;
4. bewoners actief aanmoedigen om lang stilzitten op de privékamer te onderbreken (bv. door even op te staan tijdens het lezen of pauzes van tv-programma's of een kort beweegmomentje in te lassen, zoals zittend de benen heffen of cirkels draaien met zijwaarts gestrekte armen);
5. bewoners actief aanmoedigen om lang stilzitten te onderbreken door hen te motiveren om regelmatig de privékamer te verlaten door het organiseren van activiteiten in de gemeenschappelijke ruimtes (bv. bingo, creatieve workshops).

4

Medewerkers* nemen een voorbeeldrol op en moedigen bewoners aan om minder lang stil te zitten of het zitten voldoende te onderbreken.

*Het gaat hierbij om alle types van medewerkers, dus zowel leidinggevenden en administratief personeel als verpleegkundigen, kinesisten, logopedisten, ...

5

Het WZC heeft schriftelijke afspraken* over minder lang stilzitten voor bewoners.

*Dit betreft afspraken die aanmoedigen om lang stilzitten op regelmatige tijdstippen te onderbreken (bv. het wordt opgevolgd of bewoners niet de hele dag stilzitten). De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilliger en alle bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

Het WZC voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van lang stilzitten*:

*Het gaat hierbij om expertise bij specifieke problemen of vragen van bewoners (bv. welke oefeningen uitvoeren bij bepaalde fysieke klachten).

1. via een bewegingsdeskundige van de voorziening (bv. kinesist, ergotherapeut);
2. via een andere interne deskundige van de voorziening (bv. arts, verpleegkundige);
3. via doorverwijzing naar een externe bewegingsdeskundige (bv. kinesist, ergotherapeut) of een expertisecentrum;
4. via doorverwijzing naar andere externe deskundigen (bv. huisarts, zorgprofessionals of ziekenhuizen).

RESULTATEN

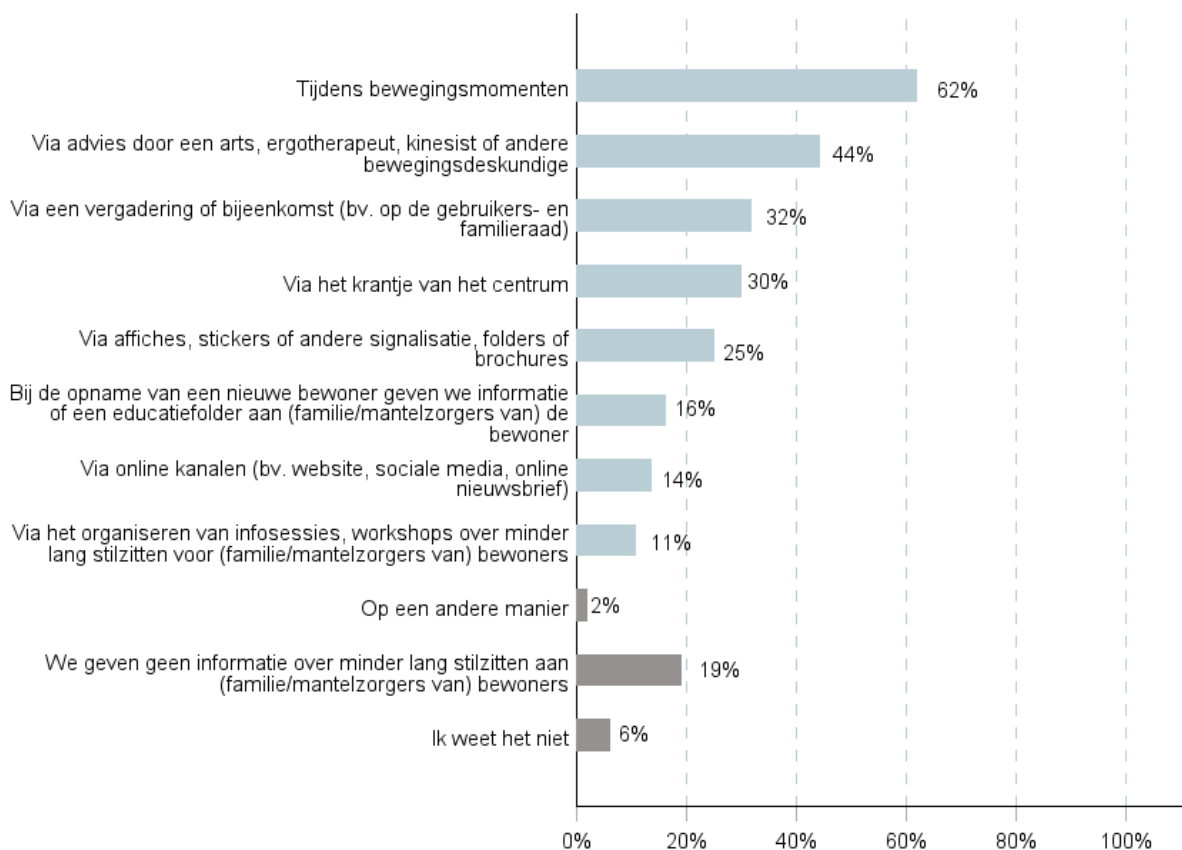
KWALITEITSCRITERIUM 1. HET WZC INFORMEERT (FAMILIE/MANTELZORGERS VAN) BEWONERS OP MINSTENS 2 MANIEREN OVER MINDER LANG STILZITTEN

✓ 2023: 58% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

6 op de 10 WZC (58%) informeren (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 manieren over minder lang stilzitten. De 2 meest voorkomende manieren zijn (1) tijdens bewegingsmomenten (62%); en (2) via advies door een arts, ergotherapeut, kinesist of andere bewegingsdeskundige (44%). 19% van de WZC geeft geen informatie over lang stilzitten aan de (familie/mantelzorgers van) bewoners.

28 Op welke manier geeft jouw WZC informatie aan (familie/mantelzorgers van) bewoners over minder lang stilzitten?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 210

KWALITEITSCRITERIUM 2. HET WZC HEEFT MINSTENS 2 FACILITEITEN OF AANBOD OM MINDER LANG STILZITTEN BIJ BEWONERS TE STIMULEREN

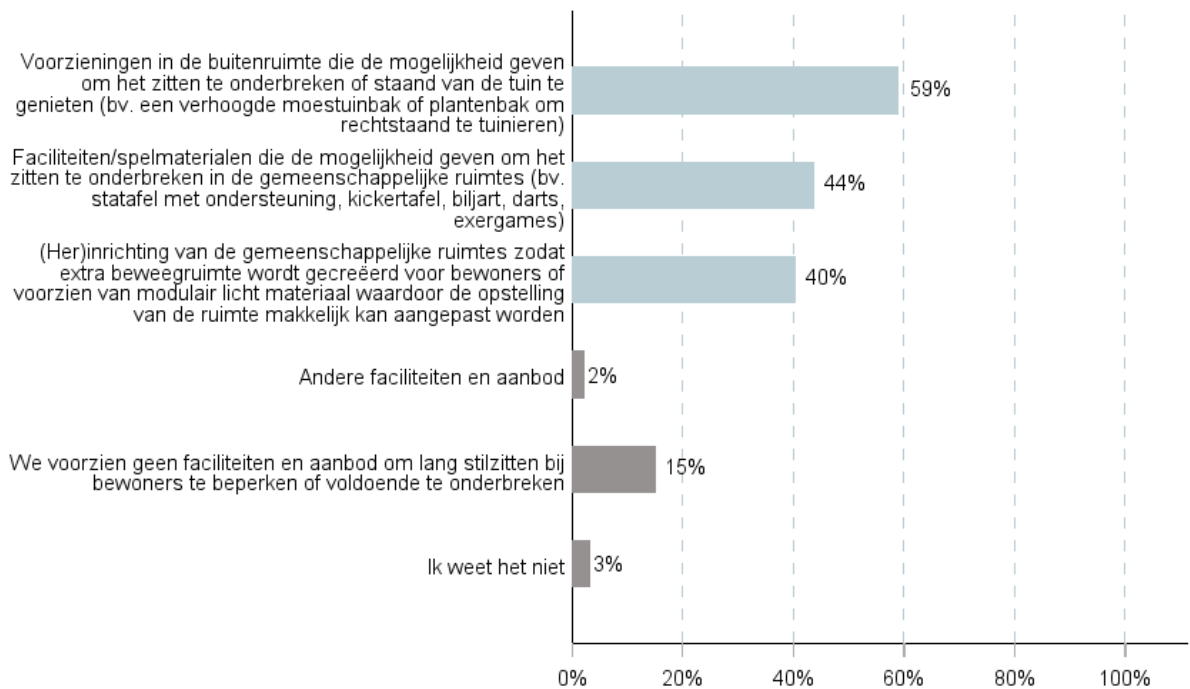
✓ 2023: 48% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

De helft van de WZC (48%) heeft minstens 2 faciliteiten of aanbod om minder lang stilzitten bij bewoners te stimuleren. De meest voorkomende zijn: voorzieningen in de buitenruimte die de mogelijkheid geven om het zitten te onderbreken of staand van de tuin te genieten (bv. een verhoogde moestuinbak of plantenbak om rechtstaand te tuinieren) (59%) en faciliteiten/spelmaterialen die de mogelijkheid geven om het zitten te onderbreken in de gemeenschappelijke ruimtes (bv. stafel met ondersteuning, kickertafel, biljart, darts, exergames) (44%).

15% voorziet geen faciliteiten en aanbod om lang stilzitten bij bewoners te beperken of voldoende te onderbreken.

29 Welke faciliteiten en aanbod zet jouw WZC in om lang stilzitten bij bewoners te beperken of voldoende te onderbreken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 210

KWALITEITSCRITERIUM 3. HET WZC NEEMT MINSTENS 2 INITIATIEVEN OM MINDER LANG STILZITTEN BIJ BEWONERS TE STIMULEREN

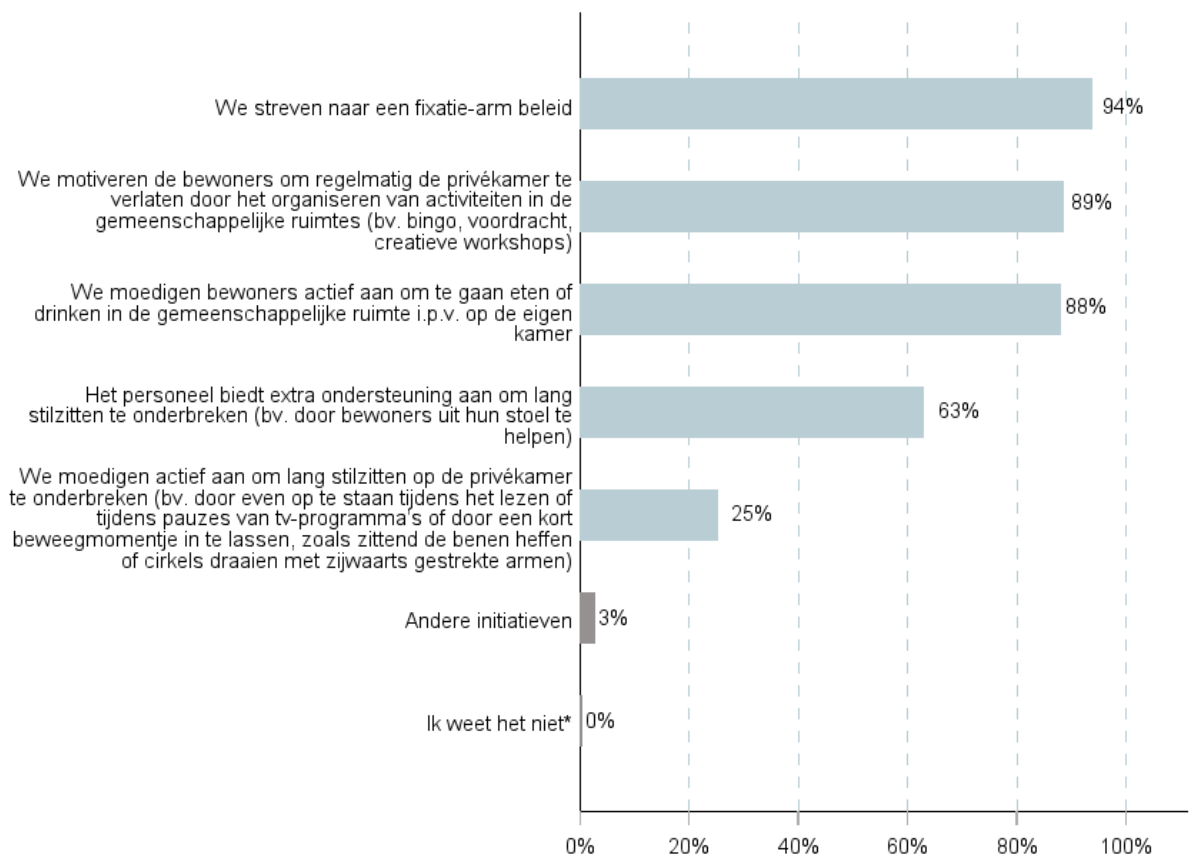
✓ 2023: 94% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

94% van de WZC neemt minstens 2 initiatieven om minder lang stilzitten bij bewoners te stimuleren. De meest voorkomende initiatieven zijn: (1) streven naar een fixatie-arm beleid (94%); en (2) bewoners motiveren om regelmatig de privékamer te verlaten door het organiseren van activiteiten in de gemeenschappelijke ruimtes (bv. bingo, voordracht, creatieve workshops) (89%). 88% moedigt bewoners (ook) actief aan om te gaan eten of drinken in de gemeenschappelijke ruimte i.p.v. op de eigen kamer.

Een minderheid (25%) moedigt bewoners (ook) actief aan om lang stilzitten op de privékamer te onderbreken (bv. door even op te staan tijdens het lezen of tijdens pauzes van tv-programma's of door een kort beweegmomentje in te lassen, zoals zittend de benen heffen of cirkels draaien met zijwaarts gestrekte armen).

30 Welke initiatieven neemt jouw WZC om lang stilzitten bij de bewoners te beperken of voldoende te onderbreken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 210

* Ik weet het niet = 0,5%

KWALITEITSCRITERIUM 4. MEDEWERKERS* NEMEN EEN VOORBEELDROL OP EN MOEDIGEN DE BEWONERS AAN OM MINDER LANG STIL TE ZITTEN OF HET ZITTEN VOLDOENDE TE ONDERBREKEN

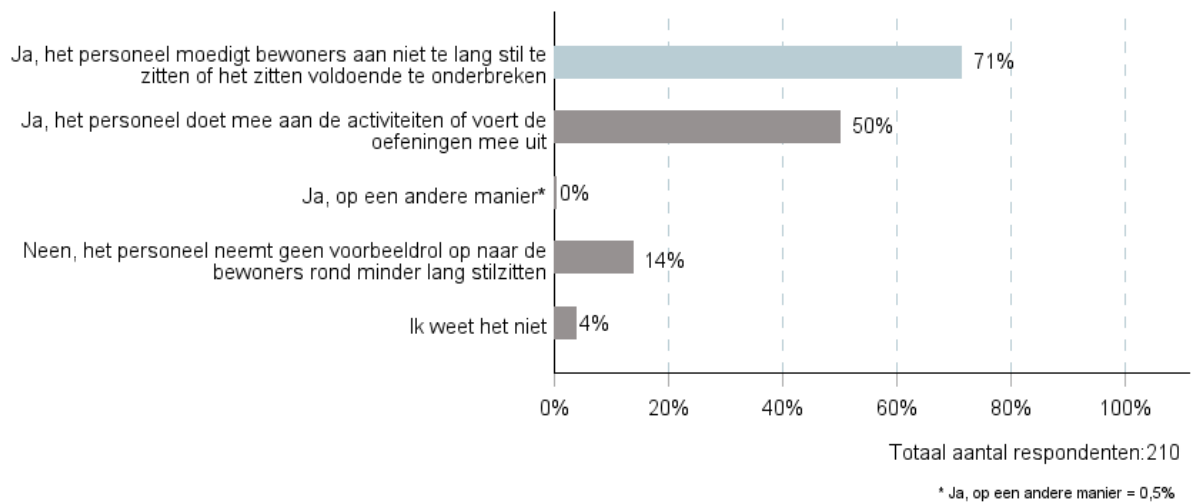
*Het gaat hierbij om alle types van medewerkers, dus zowel leidinggevend en administratief personeel als verpleegkundigen, kinesisten, logopedisten, ...

- ✓ 2023: 71% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

In 7 op de 10 WZC (71%) nemen medewerkers een voorbeeldrol op en moedigen ze de bewoners aan om minder lang stil te zitten of het zitten voldoende te onderbreken.

31 Nemen medewerkers in jouw WZC een voorbeeldrol op naar de bewoners rond niet lang stilzitten of het zitten voldoende onderbreken? Iedereen van de medewerkers, dus zowel verpleegkundigen en administratief personeel als leidinggevend, kinesist, logopedist of andere medewerkers.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 5. HET WZC HEEFT SCHRIFTELIJKE AFSPRAKEN* OVER MINDER LANG STILZITTEN VOOR DE BEWONERS

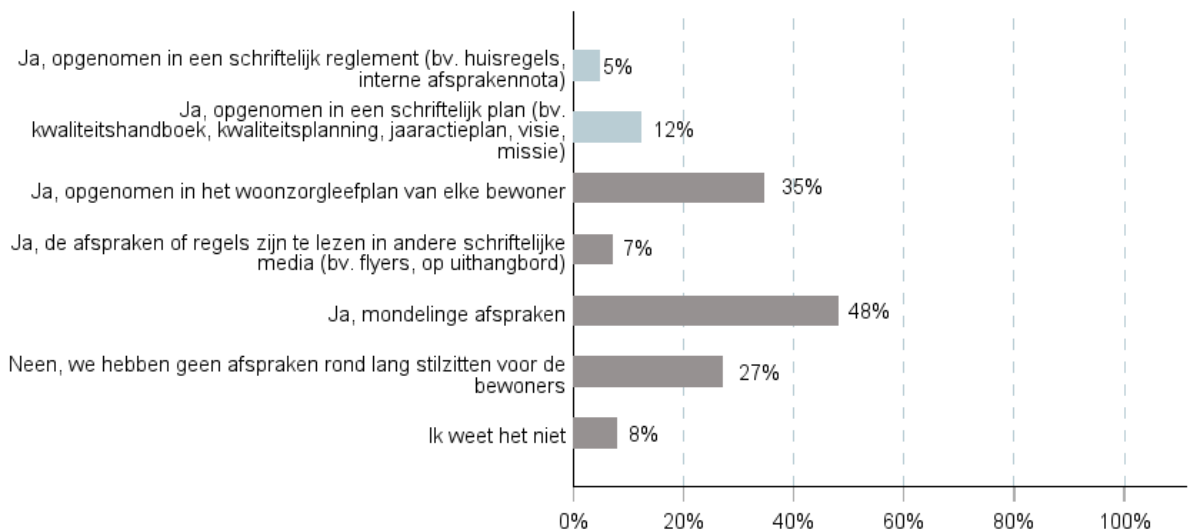
* Dit betreft afspraken die aanmoedigen om lang stilzitten op regelmatige tijdstippen te onderbreken (bv. het wordt opgevolgd of bewoners niet de hele dag stilzitten). De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilliger en alle bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

✓ 2023: 13% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Een kleine minderheid van de WZC, namelijk 13%, heeft schriftelijke afspraken over minder lang stilzitten voor de bewoners. Bij 12% zijn deze opgenomen in een schriftelijk plan (bv. kwaliteitshandboek, kwaliteitsplanning, jaaractieplan, visie, missie) en/of bij 5% in een schriftelijk reglement (bv. huisregels, interne afsprakennota). De helft van de WZC (48%) heeft (ook) mondelinge afspraken over minder lang stilzitten voor de bewoners. 27% geeft aan niet over dergelijke afspraken te beschikken.

32 Maakt jouw WZC afspraken over minder lang stilzitten bij de bewoners? Dit betreft afspraken die aanmoedigen om lang stilzitten op regelmatige tijdstippen te onderbreken (bv. opvolgen of bewoners niet de hele dag stilzitten). De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 210

KWALITEITSCRITERIUM 6. HET WZC VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR BEWONERS MET BIJZONDERE NODEN OP HET VLAK VAN LANG STILZITTEN*

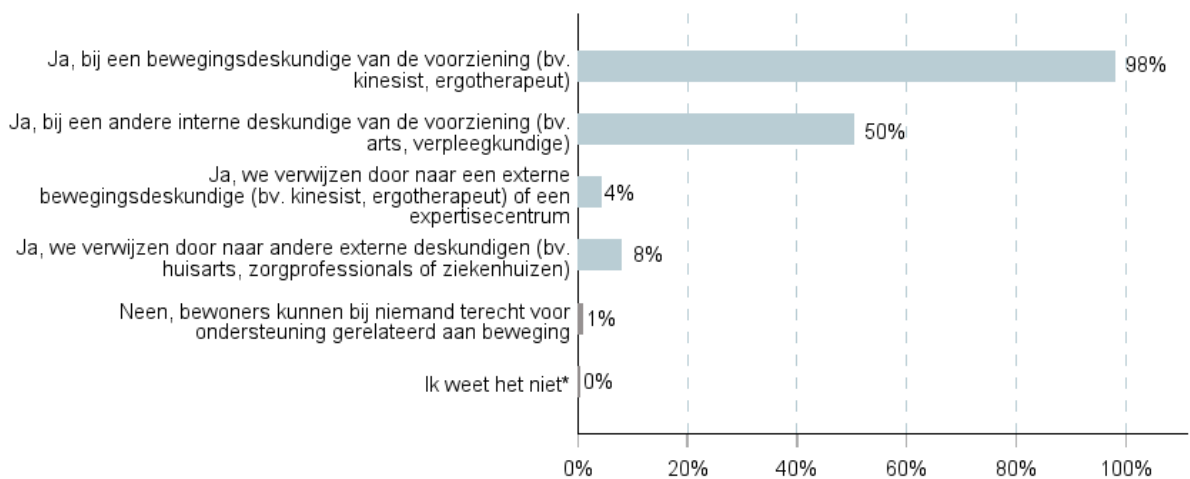
*Hierbij gaat het om expertise bij specifieke problemen of vragen van bewoners (bv. welke oefeningen uitvoeren bij bepaalde fysieke klachten).

- ✓ 2023: 99% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Zo goed als alle WZC (99%) voorzien minstens 1 vorm van ondersteuning voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van lang stilzitten. Bij 98% kunnen bewoners terecht bij een bewegingsdeskundige van de voorziening (bv. kinesist, ergotherapeut). Bij de helft (50%) kunnen ze (ook) terecht bij een andere interne deskundige (bv. arts, verpleegkundige).

33 Op welke manier geeft jouw WZC informatie aan (familie/mantelzorgers van) bewoners over minder lang stilzitten?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 210

* Ik weet het niet = 0,5%

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 34** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel WZC aan dit criterium voldeden. **Grafiek 35** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND LANG STILZITTEN (2023)

- Gemiddeld voldoen de WZC aan 4 van de 6 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten (4 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 7% voldoet aan alle 6 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten.
- 1% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 1 manier ondersteuning voorzien voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van lang stilzitten (99%).
- Minstens 2 initiatieven nemen om minder lang stilzitten bij bewoners te stimuleren (94%).

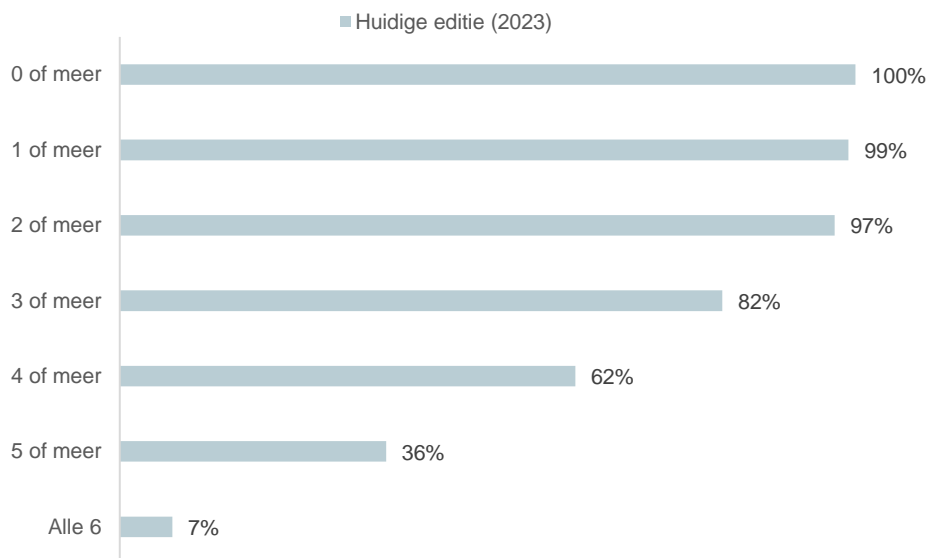
Waarop wordt het minst ingezet?

- Minstens 2 faciliteiten of aanbod hebben om minder lang stilzitten bij bewoners te stimuleren (48%).
- Schriftelijke afspraken hebben over minder lang stilzitten voor de bewoners (13%).

34 Aandeel WZC dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten voldoet

35 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten

MENTAAL WELBEVINDEN

206

DEELNEMENDE
WZC

KWALITEITSCRITERIA

Het WZC informeert (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 van volgende manieren over mentaal welbevinden*:

* Hiermee bedoelen we informatie over wat mentaal welbevinden is en hoe je er aandacht aan kunt besteden.

1

1. bij de opname van een nieuwe bewoner geven we informatie of een educatiefolder aan (familie/mantelzorgers van) de bewoner;
2. via affiches, stickers of andere signalisatie, folders of brochures;
3. via het organiseren van infosessies, workshops over mentaal welbevinden voor (familie/mantelzorgers van) bewoners;
4. via het krantje van het centrum;
5. via online kanalen (website, sociale media, online nieuwsbrief);
6. via een vergadering of bijeenkomst (bv. op de gebruikers- en familieraad);
7. tijdens activiteiten;
8. via advies door een arts, psycholoog, of psychiater.

2

Het WZC creëert op minstens 3 van volgende manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin bewoners zich goed kunnen voelen:

1. rust- en ontspanningsplekken voorzien (bv. stille ruimte/ruimte om zich terug te trekken, gevoelsplekken of gevoelshoekjes, groene buitenruimte of tuin);
2. rust- en ontspanningsmomenten voorzien (bv. rustige muziek opzetten, (zit)yoga, relaxatieoefeningen, rustige spelletjes of activiteiten);
3. met duidelijke routines en rituelen werken (bv. er is een herkenbare dagstructuur, er wordt gewerkt met een vast ritueel of kennismakingsmoment wanneer een nieuwe bewoner in het WZC komt, er is een weekafsluiter);
4. actief werken rond het koesteren van (positieve en negatieve) herinneringen (bv. aan de hand van foto's, muziek, intergenerationele projecten, mogelijkheid voorzien om betekenisvolle plekken nog eens te bezoeken).

3

Het WZC creëert op minstens 3 van volgende manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin bewoners zichzelf kunnen zijn:

1. bewoners inspraak geven in hun eigen zorgtraject, ze kunnen hierbij aangeven wat voor hen prioritair is (bv. rond eigen dagritme en eetmomenten, persoonsgerichte zorg, gebruik van de app 'Voor ik het vergeet');
2. bewoners de vrijheid geven om hun privékamer in te richten (bv. meebrengen eigen meubilair, foto's ophangen);
3. bewoners de mogelijkheid geven om bij te dragen aan de dagelijkse werking van het WZC (bv. mee de maaltijden bereiden, moestuin onderhouden, mee activiteiten organiseren);
4. bewoners stimuleren om hun talenten en vaardigheden te blijven inzetten (bv. via vrijetijdsactiviteiten, koor, muziekgroepje, lees- en debatclub) of op geregelde tijdstippen samen met hen te zoeken naar wat wel nog mogelijk is (bv. bij dementie);
5. diversiteit zichtbaar en bespreekbaar maken in het WZC (bv. culturele diversiteit in maaltijden, seksuele identiteit actief bevragen).

4

Het WZC creëert op minstens 3 van volgende manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin bewoners zich goed omringd voelen:

1. inzetten op een warm onthaal van nieuwe bewoners (bv. door een onthaaltraject, een wenperiode);
2. bewoners kunnen maximaal bezoekers ontvangen en uitnodigen (bv. geen vaste bezoeken);
3. ruimte maken voor intimiteit en seksualiteit binnen het WZC (bv. contactmogelijkheden voor koppels die niet samen in het WZC verblijven);
4. een ontmoetingsplek voorzien ofwel een ruimte waarin bewoners zich samen kunnen terugtrekken, pauzeren en babbelen, vrienden of familie kunnen uitnodigen;
5. in elke woon- of leefgroep of binnen elk traject een beperkt aantal vaste zorgkundigen of begeleiders voorzien;
6. relationele continuïteit in de begeleiding garanderen (bv. zorgzame overdracht bij wissel van zorgkundigen of begeleiders).

5

Het WZC creëert op minstens 2 van volgende manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin bewoners ruimte krijgen in het omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag:

1. plekken of momenten voorzien waar bewoners terecht kunnen als ze willen praten over moeilijke momenten, stress, en tegenslag;
2. elke bewoner begeleiden omtrent verlies in al zijn aspecten (verlies van gezondheid, rouw en verlies van partner, naasten en kennissen);
3. bewoners stimuleren om voor zichzelf te zorgen en tot rust te komen (bv. zelf naar een rustige plek gaan wanneer het te druk is, emotioneel te moeilijk wordt).

6

Medewerkers* nemen op minstens 2 van volgende manieren een voorbeeldrol op naar bewoners rond het versterken van mentaal welbevinden:

* Het gaat hierbij om alle types van medewerkers, dus zowel leidinggevenden en administratief personeel als verpleegkundigen, kinesisten, logopedisten, ...

1. in het bijzijn van bewoners zorgen medewerkers ervoor dat ze voldoende emotionele pauzes inlassen (bv. even naar buiten gaan en een wandelingetje maken, naar een aparte ruimte gaan voor medewerkers);
2. in het bijzijn van bewoners geven medewerkers aan dat ze soms zelf ook niet weten en roepen ze de hulp in van collega's;
3. in het bijzijn van bewoners wijzen medewerkers erop dat het normaal is om uit balans te zijn/je minder goed in je vel te voelen;
4. medewerkers geven bewoners complimenten voor gedrag dat mentaal welbevinden versterkt (bv. 'ik zie dat je regelmatig even een babbeltje doet met medebewoners').

7

Het WZC creëert op minstens 2 van volgende manieren een psychologisch veilig (woon- en leef)klimaat a.d.h.v. afspraken en regels*:

* De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en bewoners.

1. afspraken hebben met de medewerkers om bewoners op een positieve en milde manier te benaderen (bv. vanuit de presentiebenadering);
2. afspraken hebben met de medewerkers om de uitgangspunten van warme zorg te hanteren (nabijheid, herkenbaarheid, huiselijkheid en vrijheid);
3. gedragsregels opstellen om een psychologisch veilig woon- en leefklimaat te creëren (bv. 'wij respecteren elkaar', 'er is geen verbale agressie', ...);
4. een procedure of stappenplan hebben over hoe te handelen indien de psychische of fysieke integriteit van een bewoner in het gedrag komt (bv. indien er sprake is van grensoverschrijdend gedrag van een bewoner t.o.v. een andere bewoner).

8

Het WZC communiceert minstens jaarlijks de afspraken over mentaal welbevinden actief* naar bewoners.

* Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

9

Het WZC voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van mentaal welbevinden/geestelijke gezondheid:

1. via een psycholoog van de voorziening;
2. via een andere hulpverlener van de voorziening (bv. arts, verpleegkundige of vertrouwenspersoon);
3. via doorverwijzing naar een externe expert (bv. (ouderen)psycholoog), ouderenteam CCG of expertisecentrum;
4. via doorverwijzing naar een andere externe deskundige (bv. huisarts, zorgprofessionals).

RESULTATEN

KWALITEITSCRITERIUM 1. HET WZC INFORMEERT (FAMILIE/MANTELZORGERS VAN) BEWONERS OP MINSTENS 2 MANIEREN OVER MENTAAL WELBEVINDEN*

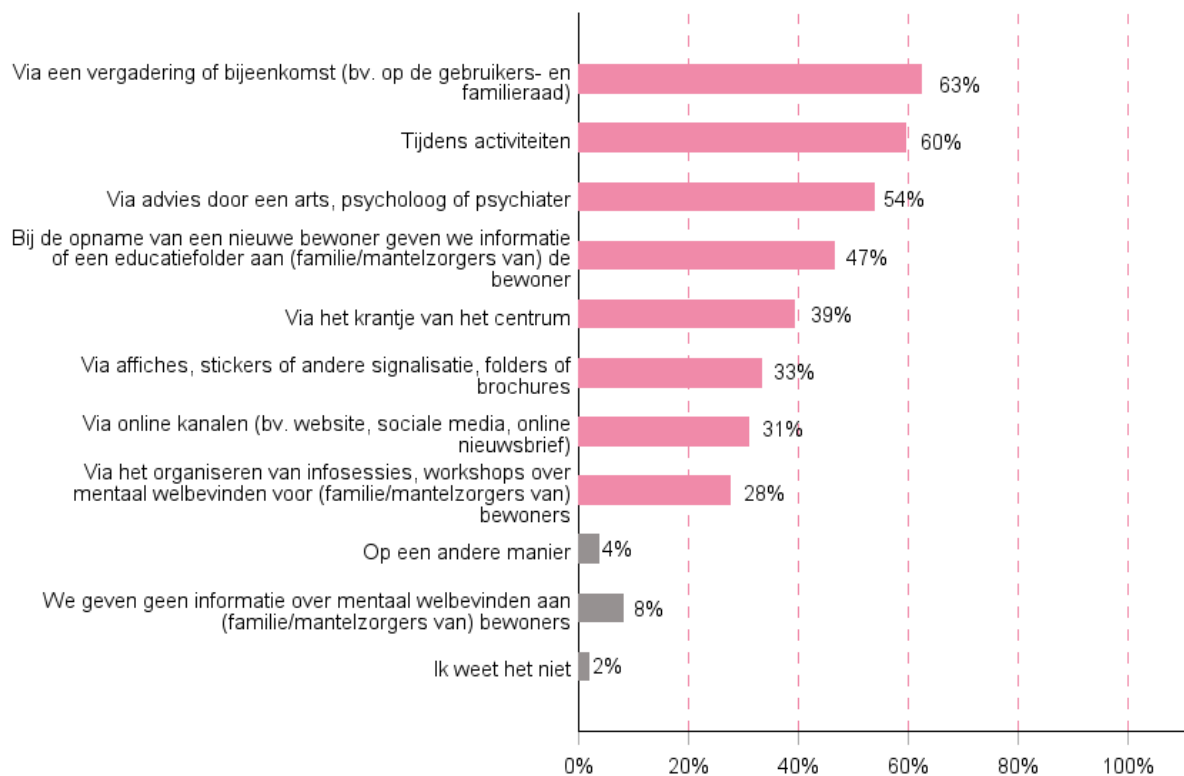
* Hiermee bedoelen we informatie over wat mentaal welbevinden is en hoe je er aandacht aan kunt besteden.

- ✓ 2023: 84% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

84% van de WZC informeert (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 manieren over mentaal welbevinden. De 2 meest gebruikte manieren zijn: (1) via een vergadering of bijeenkomst (bv. op de gebruikers- en familieraad) (63%); en (2) tijdens activiteiten (60%).

36 Op welke manier geeft jouw WZC informatie aan (familie/mantelzorgers van) bewoners over mentaal welbevinden? Hiermee bedoelen we informatie over wat mentaal welbevinden is en hoe je er aandacht aan kunt besteden.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 206

KWALITEITSCRITERIUM 2. HET WZC CREËERT OP MINSTENS 3 MANIEREN EEN FYSIEKE EN/OF SOCIALE OMGEVING WAARIN BEWONERS ZICH GOED KUNNEN VOELEN

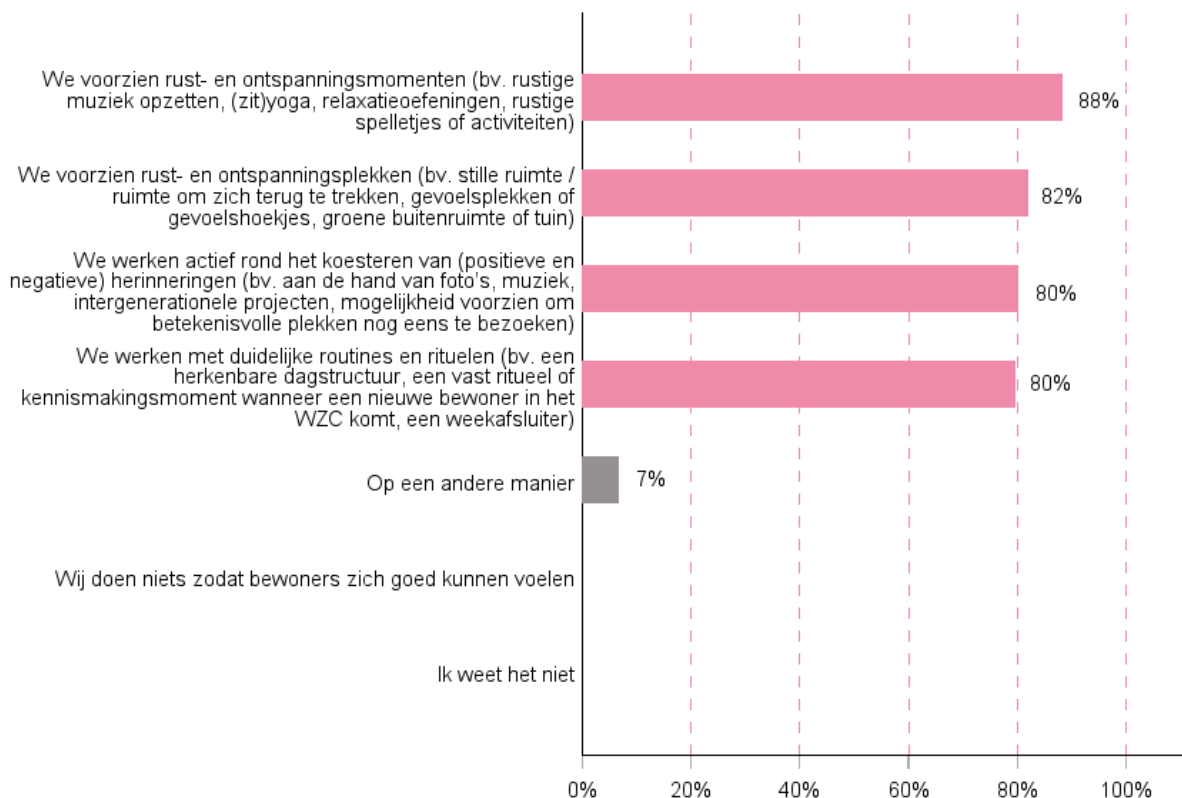
- ✓ 2023: 82% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

82% van de WZC creëert op minstens 3 manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin bewoners zich goed kunnen voelen.

Minstens 8 op de 10 WZC zetten in op volgende zaken: (1) rust- en ontspanningsmomenten voorzien (bv. rustige muziek opzetten, (zit)yoga, relaxatieoefeningen, rustige spelletjes of activiteiten) (88%); (2) rust- en ontspanningsplekken voorzien (bv. stille ruimte/ruimte om zich terug te trekken, gevoelsplekken of gevoelshoekjes, groene buitenruimte of tuin) (82%); (3) actief werken rond het koesteren van (positieve en negatieve) herinneringen (bv. aan de hand van foto's, muziek, intergenerationele projecten, mogelijkheid voorzien om betekenisvolle plekken nog eens te bezoeken) (80%); en (4) werken met duidelijke routines en rituelen (bv. een herkenbare dagstructuur, een vast ritueel of kennismakingsmoment wanneer een nieuwe bewoner in het WZC komt, een weekafsluiter) (80%).

37 Wat doet jouw WZC zodat bewoners zich goed kunnen voelen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 206

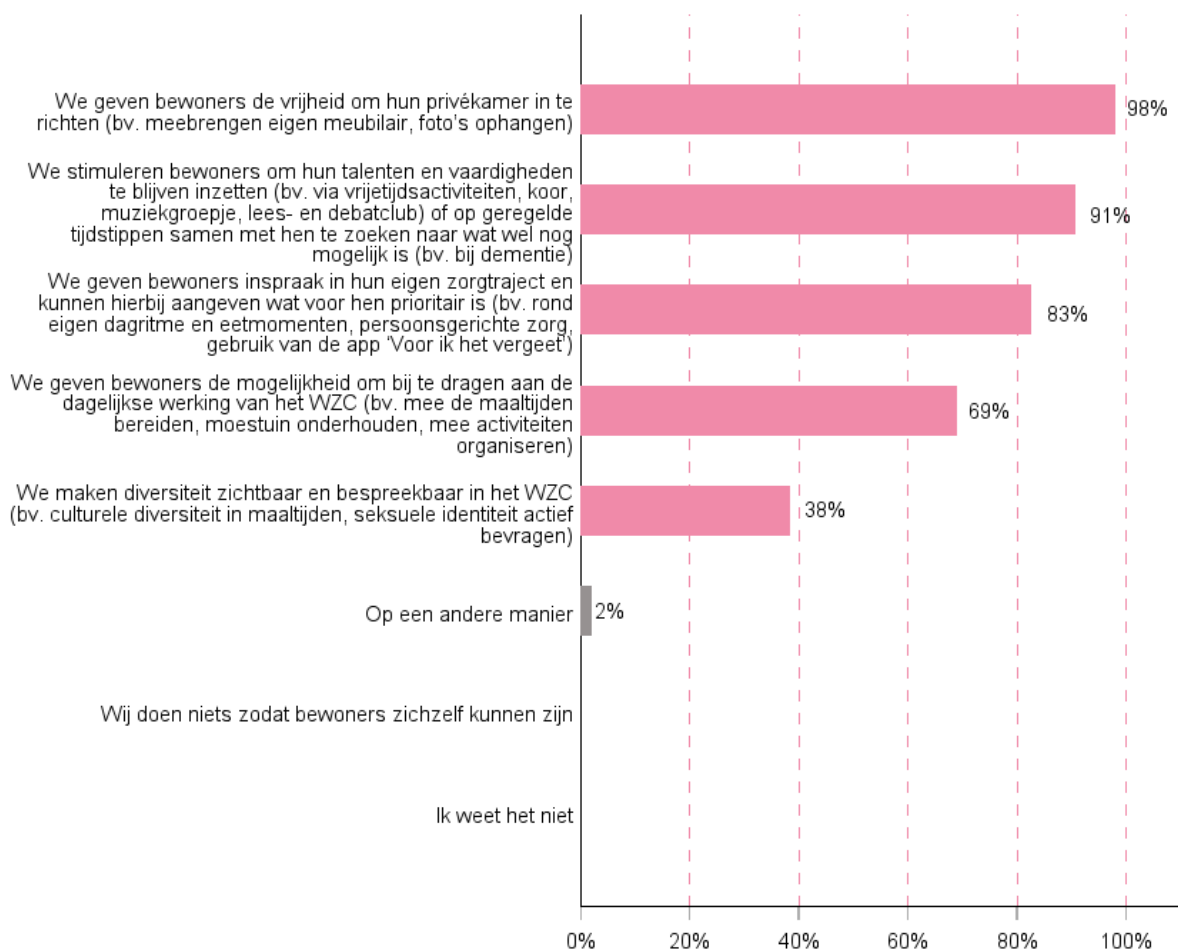
KWALITEITSCRITERIUM 3. HET WZC CREËERT OP MINSTENS 3 MANIEREN EEN FYSIEKE EN/OF SOCIALE OMGEVING WAARIN BEWONERS ZICHZELF KUNNEN ZIJN

✓ 2023: 87% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

87% van de WZC creëert op minstens 3 manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin bewoners zichzelf kunnen zijn. De 3 meest voorkomende manieren zijn: (1) bewoners de vrijheid geven om hun privékamer in te richten (bv. meebrengen eigen meubilair, foto's ophangen) (98%); (2) bewoners stimuleren om hun talenten en vaardigheden te blijven inzetten (bv. via vrijetijdsactiviteiten, koor, muziekgroepje, lees- en debatclub) of op geregelde tijdstippen samen met hen te zoeken naar wat wel nog mogelijk is (bv. bij dementie) (91%); en (3) bewoners inspraak geven in hun eigen zorgtraject, waarbij ze kunnen aangeven wat voor hen prioritair is (bv. rond eigen dagritme en eetmomenten, persoonsgerichte zorg, gebruik van de app 'Voor ik het vergeet') (83%).

38 Wat doet jouw WZC zodat bewoners zichzelf kunnen zijn?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 206

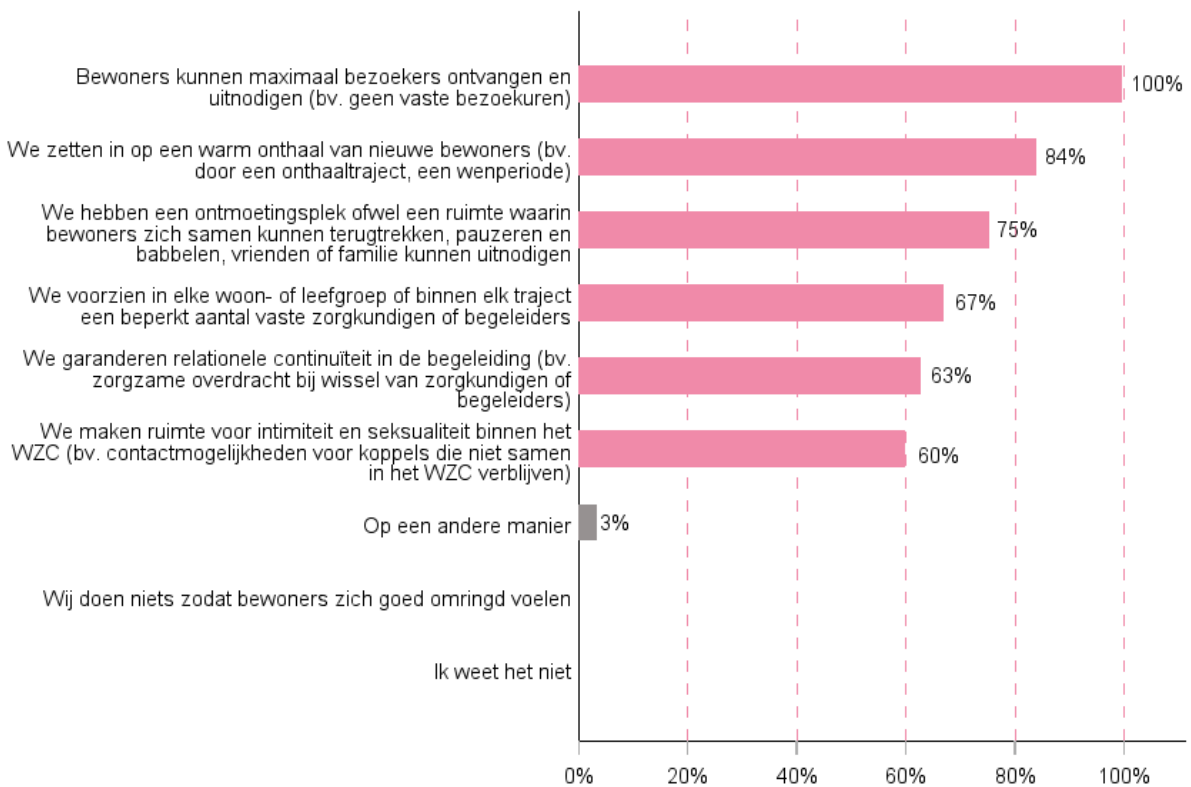
KWALITEITSCRITERIUM 4. HET WZC CREËERT OP MINSTENS 3 MANIEREN EEN FYSIEKE EN/OF SOCIALE OMGEVING WAARIN BEWONERS ZICH GOED OMRINGD VOELEN

✓ 2023: 94% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

94% van de WZC creëert op minstens 3 manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin bewoners zich goed omringd voelen. In alle WZC (100%) kunnen bewoners maximaal bezoekers ontvangen en uitnodigen (bv. geen vaste bezoeken). Nog 2 vaak voorkomende manieren: inzetten op een warm onthaal van nieuwe bewoners (bv. door een onthaaltraject, een wenperiode) (84%) en een ontmoetingsplek hebben ofwel een ruimte voorzien waar bewoners zich samen kunnen terugtrekken, pauzeren en babbelen, vrienden of familie kunnen uitnodigen (75%).

39 Wat doet jouw WZC zodat bewoners zich goed omringd voelen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 206

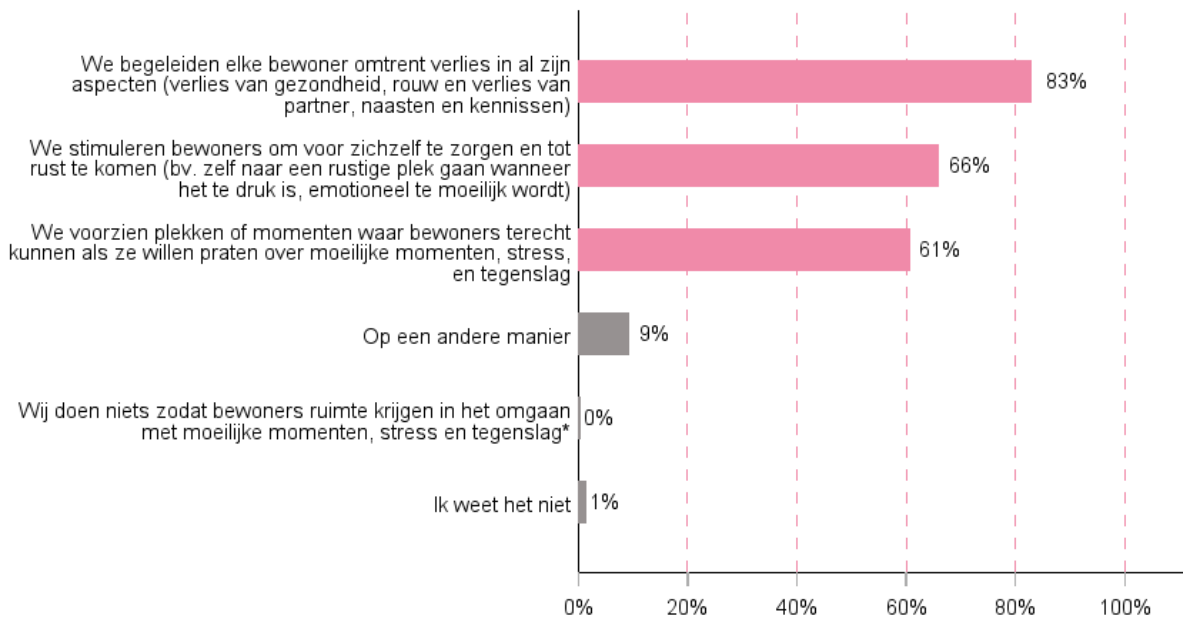
KWALITEITSCRITERIUM 5. HET WZC CREËERT OP MINSTENS 2 MANIEREN EEN FYSIEKE EN/OF SOCIALE OMGEVING WAARIN BEWONERS RUIMTE KRIJGEN IN HET OMGAAN MET MOEILIJKE MOMENTEN, STRESS EN TEGENSLAG

- ✓ 2023: 73% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

73% van de WZC creëert op minstens 2 manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin bewoners ruimte krijgen in het omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag. De 2 meest gebruikte manieren zijn (1) elke bewoner begeleiden omtrent verlies in al zijn aspecten (verlies van gezondheid, rouw en verlies van partner, naasten en kennissen) (83%); en (2) bewoners stimuleren om voor zichzelf te zorgen en tot rust te komen (bv. zelf naar een rustige plek gaan wanneer het te druk is, emotioneel te moeilijk wordt) (66%).

40 Wat doet jouw WZC zodat bewoners ruimte krijgen in het omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 206

* Wij doen niets zodat bewoners ruimte krijgen in het omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag = 0,5%

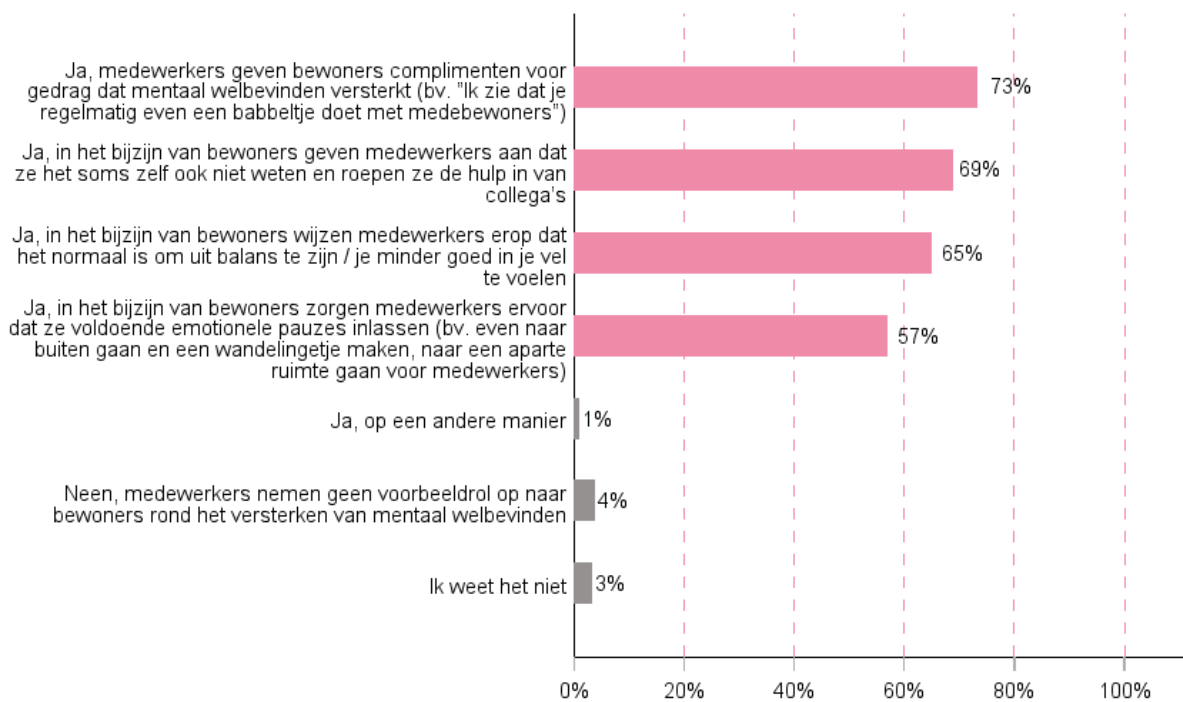
KWALITEITSCRITERIUM 6. MEDEWERKERS NEMEN OP MINSTENS 2 MANIEREN EEN VOORBEELDROL OP NAAR DE BEWONERS ROND HET VERSTERKEN VAN MENTAAL WELBEVINDEN

✓ 2023: 81% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

8 op de 10 WZC (81%) nemen op minstens 2 manieren een voorbeeldrol op naar de bewoners rond het versterken van mentaal welbevinden. De 2 meest voorkomende manieren zijn (1) bewoners complimenten geven voor gedrag dat mentaal welbevinden versterkt (bv. 'ik zie dat je regelmatig even een babbeltje doet met medebewoners') (73%); en (2) in het bijzijn van bewoners geven medewerkers aan dat ze het soms zelf ook niet weten en roepen ze de hulp in van collega's (69%).

41 Nemen medewerkers een voorbeeldrol op naar bewoners rond het versterken van mentaal welbevinden? Dat is iedereen van de medewerkers, dus zowel verpleegkundigen en administratief personeel als leidinggevenden, kinesist, logopedist of andere medewerkers.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 206

KWALITEITSCRITERIUM 7. HET WZC CREËERT OP MINSTENS 2 MANIEREN EEN PSYCHOLOGISCH VEILIG (WOON- EN LEEF)KLIMAAT A.D.H.V. AFSPRAKEN EN REGELS*

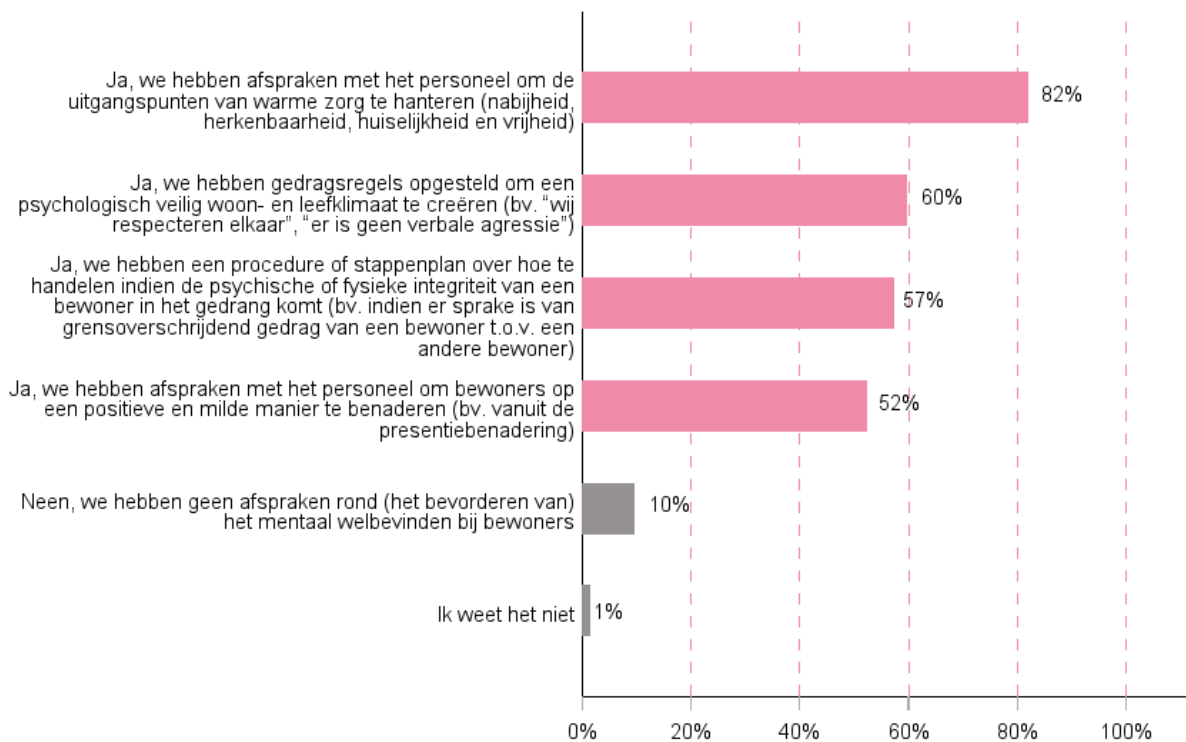
* De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en bewoners.

- ✓ 2023: 78% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

78% van de WZC creëert op minstens 2 manieren een psychologisch veilig (woon- en leef)klimaat a.d.h.v. afspraken en regels. 82% heeft afspraken met het personeel om de uitgangspunten van warme zorg te hanteren (nabijheid, herkenbaarheid, huiselijkheid en vrijheid). Daarnaast is de meest voorkomende manier het opstellen van gedragsregels om een psychologisch veilig woon- en leefklimaat te creëren (bv. 'wij respecteren elkaar', 'er is geen verbale agressie') (60%).

42 Maakt jouw WZC afspraken rond (het bevorderen van) mentaal welbevinden bij bewoners? De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 206

KWALITEITSCRITERIUM 8. HET WZC COMMUNICEERT MINSTENS JAARLIJKS DE AFSPRAKEN OVER MENTAAL WELBEVINDEN ACTIEF* NAAR BEWONERS

*Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

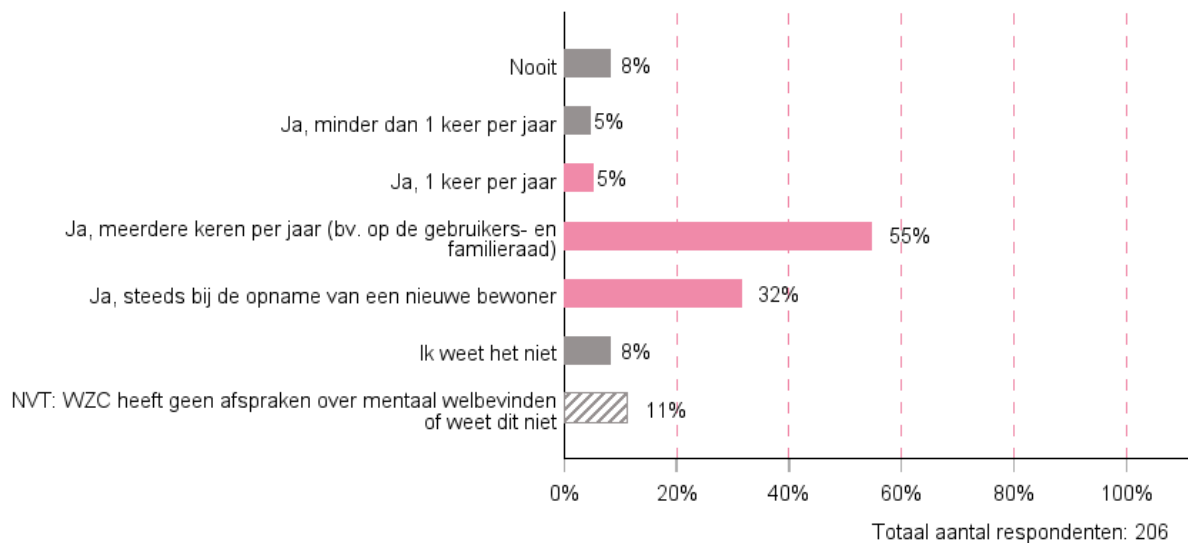
- ✓ 2023: 72% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Aan de WZC met afspraken over (het bevorderen van) mentaal welbevinden bij bewoners (89%; zie voorgaande grafiek 42) werd gevraagd hoe vaak zij deze actief communiceren naar de bewoners. 72% van de WZC (t.o.v. het totale aantal WZC) geeft aan dit minstens jaarlijks te doen. Als we meer in detail naar de antwoordopties kijken, zien we dat de meeste WZC (55%) meerdere keren per jaar de afspraken communiceren naar de bewoners (bv. op de gebruikers- en familieraad). 32% doet dit (ook) steeds bij de opname van een nieuwe bewoner.

43 Communiceert jouw WZC de afspraken over (het bevorderen van) mentaal welbevinden bij bewoners actief naar de bewoners? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC die in de voorgaande vraag (zie grafiek 42) aangaven dat ze geen afspraken over (het bevorderen van) mentaal welbevinden bij bewoners hebben voor de bewoners of dit niet weten (11%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 8. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: WZC heeft geen afspraken over mentaal welbevinden of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 9. HET WZC VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR BEWONERS MET BIJZONDERE NODEN OP HET VLAK VAN MENTAAL WELBEVINDEN/GEESTELIJKE GEZONDHEID

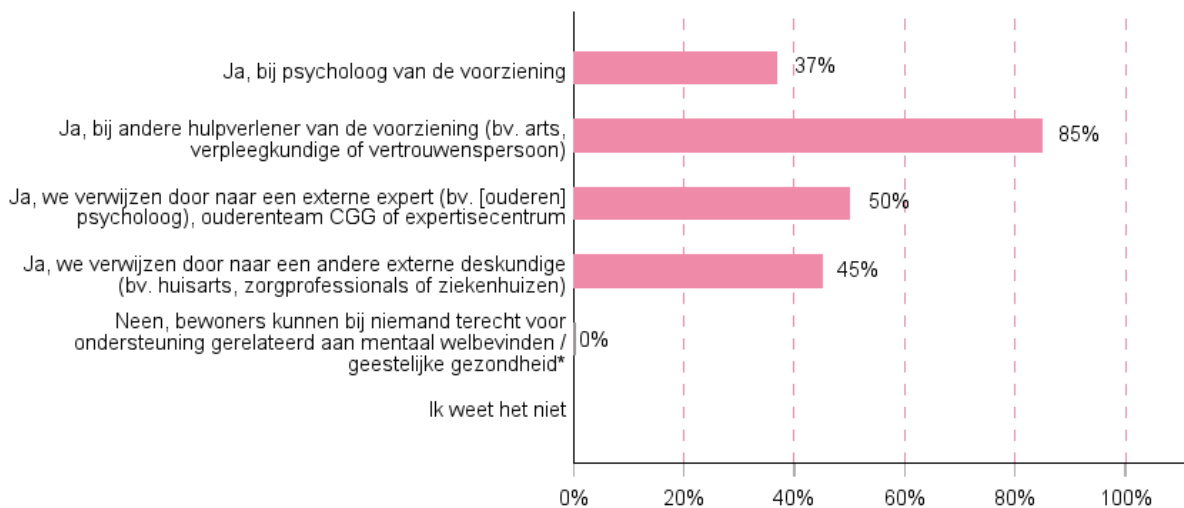
- ✓ 2023: 100% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Alle WZC (100%) voorzien op minstens 1 manier ondersteuning voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van mentaal welbevinden/geestelijke gezondheid.

Bij de grote meerderheid (85%) kunnen bewoners terecht bij een andere interne hulpverlener dan de psycholoog (bv. arts, verpleegkundige of vertrouwenspersoon). Bij 37% kunnen ze (ook) terecht bij een psycholoog van de voorziening. De helft van de WZC verwijst bewoners door naar een externe expert (bv. [ouderen]psycholoog, ouderenteam CGG of expertisecentrum) (50%) en/of naar een andere externe deskundige (bv. huisarts, zorgprofessionals, ziekenhuizen) (45%).

44 Kunnen bewoners bij iemand terecht voor ondersteuning gerelateerd aan mentaal welbevinden/geestelijke gezondheid?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 206

* Neen, bewoners kunnen bij niemand terecht voor ondersteuning gerelateerd aan mentaal welbevinden / geestelijke gezondheid = 0,5%

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 45** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel WZC aan dit criterium voldeden. **Grafiek 46** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND MENTAAL WELBEVINDEN (2023)

- Gemiddeld voldoen de WZC aan 8 van de 9 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden (8 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 45% voldoet aan alle 9 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden.
- 0% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden. Op 1 WZC na (dat aan 2 van de 9 criteria voldoet) voldoen alle WZC aan minstens 3 van de 9 kwaliteitscriteria.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 1 manier ondersteuning voorzien voor bewoners met bijzondere noden op het vlak van mentaal welbevinden/geestelijke gezondheid (100%).
- Op minstens 3 manieren een fysieke en/of sociale omgeving creëren waarin bewoners zich goed omringd voelen (94%).
- Op minstens 3 manieren een fysieke en/of sociale omgeving creëren waarin bewoners zichzelf kunnen zijn (87%).

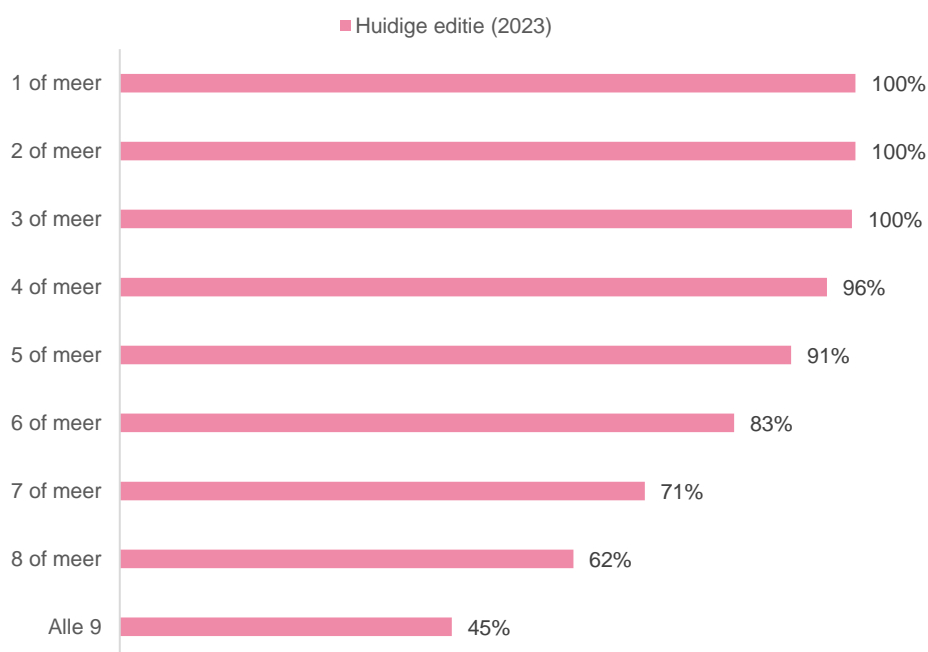
Waarop wordt het minst ingezet?

- Op minstens 2 manieren een fysieke en/of sociale omgeving creëren waarin bewoners ruimte krijgen in het omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag (73%).
- Minstens jaarlijks de afspraken over mentaal welbevinden actief communiceren naar bewoners (72%).

45 Aandeel WZC dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden voldoet

46 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden

ALCOHOL

203

DEELNEMENDE
WZC

KWALITEITSCRITERIA

1

Het WZC informeert zowel bewoners als hun familie/mantelzorgers op minstens 1 van volgende manieren over alcohol:

1. bij de opname van een nieuwe bewoner;
2. via affiches, stickers of andere signalisatie, folders of brochures;
3. via het organiseren van infosessies of workshops over alcohol;
4. via het krantje van het centrum;
5. via online kanalen (website, sociale media, online nieuwsbrief);
6. via een vergadering of bijeenkomst (bv. op de gebruikers- en familieraad);
7. tijdens activiteiten;
8. via advies door een verpleegkundige, arts of psycholoog.

2

Medewerkers* van het WZC drinken geen alcohol tijdens de werkuren.

*Het gaat hierbij om alle types van medewerkers, dus zowel leidinggevend en administratief personeel als verpleegkundigen, kinesisten, logopedisten, ...

3

Vrijwilligers van het WZC drinken geen alcohol tijdens de werkuren.

4

Het WZC heeft afspraken voor medewerkers* over alcoholgebruik tijdens bewonersactiviteiten**.

*Het gaat hierbij om alle types van medewerkers, dus zowel leidinggevend en administratief personeel als verpleegkundigen, kinesisten, logopedisten, ...

**bv. kerstviering

5

Het WZC heeft afspraken voor vrijwilligers over alcoholgebruik tijdens bewonersactiviteiten*.

*bv. kerstviering

6

Het WZC neemt minstens 2 van volgende initiatieven om verantwoordelijk alcoholgebruik aan te moedigen:

1. in de cafetaria zijn alcoholische dranken niet beschikbaar;
2. in de cafetaria zijn alcoholische dranken alleen op vaste momenten beschikbaar;
3. er zijn geen automaten met alcoholische dranken;
4. op momenten dat er alcohol beschikbaar is, ook altijd aantrekkelijke alcoholvrije alternatieven voorzien;
5. niet-alcoholische dranken en alcoholvrije alternatieven goedkoper aanbieden;
6. er zijn geen 'happy hours' of andere promoties voor alcoholische dranken.

7

Het WZC heeft schriftelijke afspraken (of regelgeving)* over alcoholgebruik bij de bewoners.

*bv. over het niet toelaten van overmatig alcoholgebruik in de gemeenschappelijke ruimte. De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en alle bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

8

Het WZC communiceert minstens jaarlijks de afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik actief* naar de bewoners.

* Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

9

Het WZC heeft concrete procedures voor bewoners die de afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik overtreden.

10

Het WZC maakt op minstens 1 van volgende manieren alcoholgebruik bespreekbaar:

1. alcoholgebruik bespreken bij de opname van een nieuwe bewoner;
2. alcoholgebruik bevragen op vaste momenten tijdens het verblijf van een bewoner;
3. alcoholgebruik aan bod laten komen tijdens interdisciplinair overleg (IPO);
4. bewoners weten dat ze bij de medewerkers of een vertrouwenspersoon terecht kunnen met vragen over alcoholgebruik.

11

Medewerkers en/of vrijwilligers in het WZC worden opgeleid of gecoacht om signalen van moeilijkheden op het vlak van alcoholgebruik bij bewoners te herkennen.

12

Het WZC voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor bewoners bij problemen met alcoholgebruik:

1. via een psycholoog of arts van de voorziening;
2. via een andere hulpverlener van de voorziening (bv. verpleegkundige of vertrouwenspersoon);
3. via doorverwijzing naar online hulp (bv. Druglijn, www.alcoholhulp.be);
4. via doorverwijzing naar een externe expert (bv. psycholoog) of ouderenteam CCG;
5. via doorverwijzing naar een andere externe deskundige (bv. huisarts, zorgprofessionals of ziekenhuizen).

RESULTATEN

KWALITEITSCRITERIUM 1. HET WZC INFORMEERT ZOWEL BEWONERS ALS HUN FAMILIE/MANTELZORGERS OP MINSTENS 1 MANIER OVER ALCOHOL

- ✓ 2023: 44% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

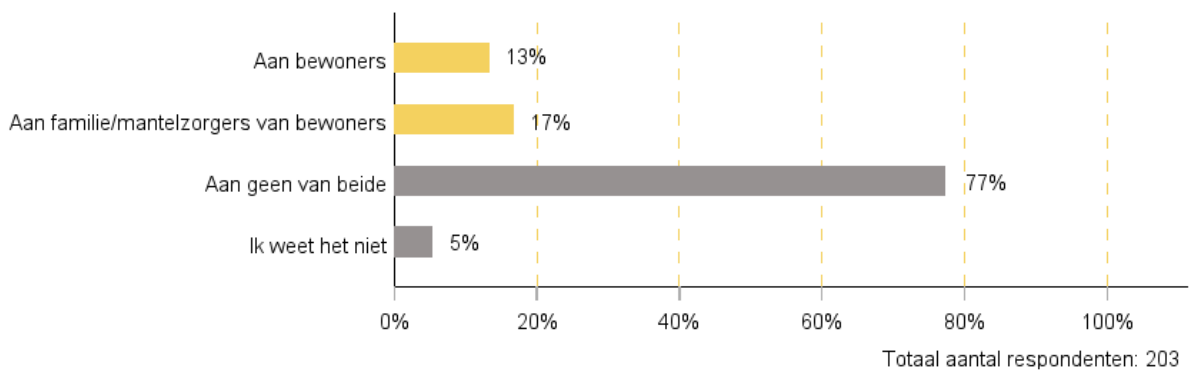
We bevroegen de WZC naar 8 mogelijke informatiekanalen. De resultaten tonen aan dat 51% van de WZC minstens op 1 manier de bewoners informeert over alcohol, terwijl 55% minstens op 1 manier de familie/mantelzorgers van bewoners informeert. 44% van de WZC informeert zowel bewoners als hun familie/mantelzorgers via 1 of meerdere kanalen over alcohol. Onderstaande grafieken geven per informatiekanaal de resultaten weer.

De meest gebruikte manier is advies door een verpleegkundige, arts of psycholoog: 35% informeert op die manier bewoners en 36% hun familie/mantelzorgers. Ook een vergadering of bijeenkomst (bv. op de gebruikers- en familieraad) is een manier om bewoners (18%) en hun familie/mantelzorgers (21%) te informeren over alcohol. Geen enkele WZC organiseerde infosessies of workshops over alcohol voor de bewoners (0%) en 1 WZC organiseerde dit voor familie/mantelzorgers (0,5%).

BIJ DE OPNAME VAN EEN NIEUWE BEWONER

47 Geeft jouw WZC bij de opname van een nieuwe bewoner informatie over alcohol aan bewoners en hun familie/mantelzorgers of wordt er een educatiefolder gebruikt?

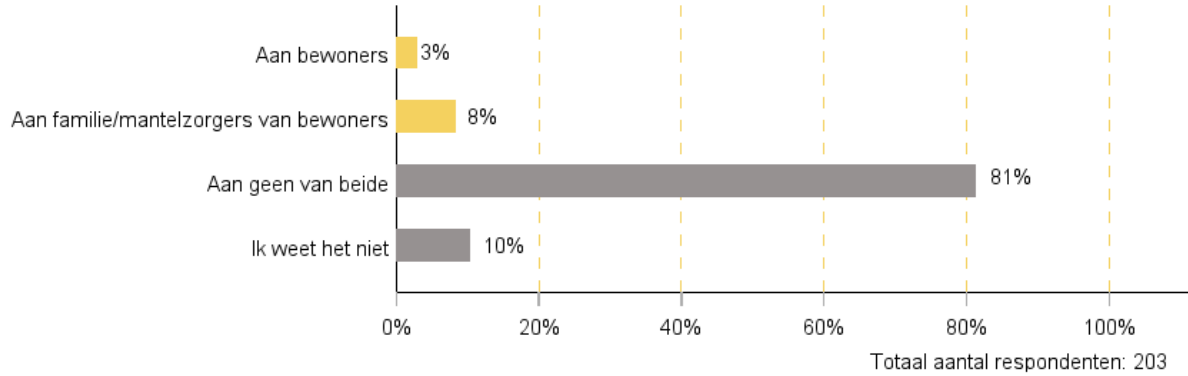
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

VIA AFFICHES, STICKERS OF ANDERE SIGNALISATIE, FOLDERS OF BROCHURES

48 Geeft jouw WZC informatie over alcohol aan bewoners en hun familie/mantelzorgers via affiches, stickers, of andere signalisatie, folders of brochures?

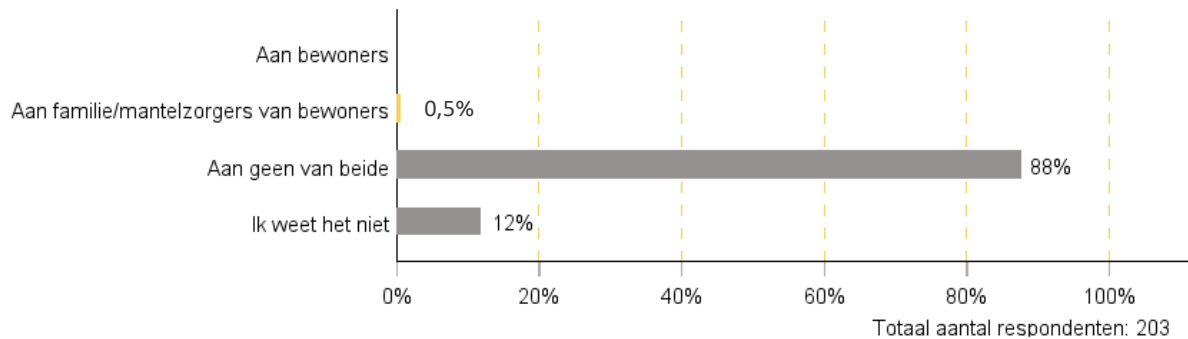
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

VIA HET ORGANISEREN VAN INFOSESSIES OF WORKSHOPS OVER ALCOHOL

49 Geeft jouw WZC informatie over alcohol aan bewoners en hun familie/mantelzorgers via het organiseren van infosessies of workshops over alcohol?

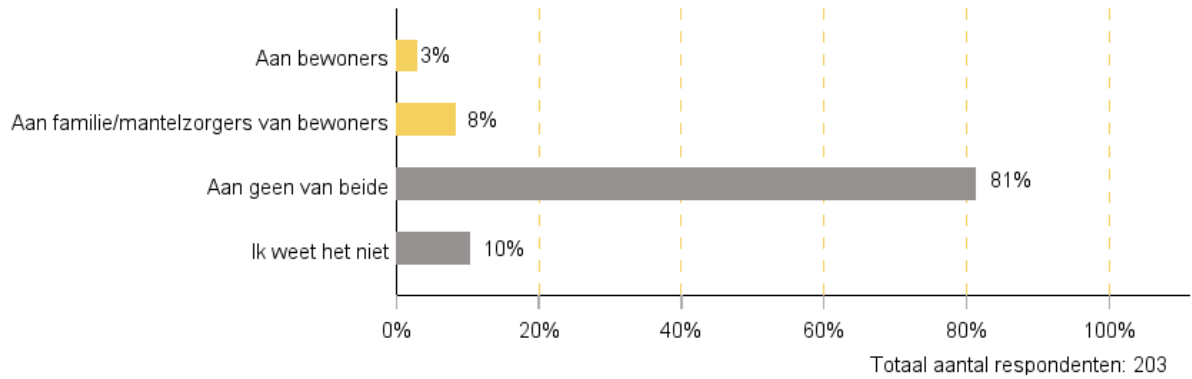
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

VIA HET KRANTJE VAN HET CENTRUM

50 Geeft jouw WZC informatie over alcohol aan bewoners en hun familie/mantelzorgers via het krantje van het centrum?

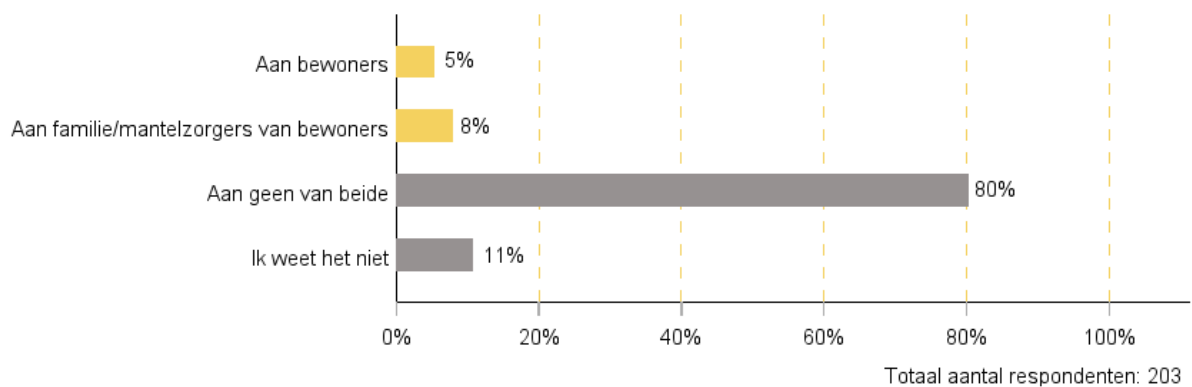
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

VIA ONLINE KANALEN

51 Geeft jouw WZC informatie over alcohol aan bewoners en hun familie/mantelzorgers via online kanalen (bv. website, sociale media, online nieuwsbrief)?

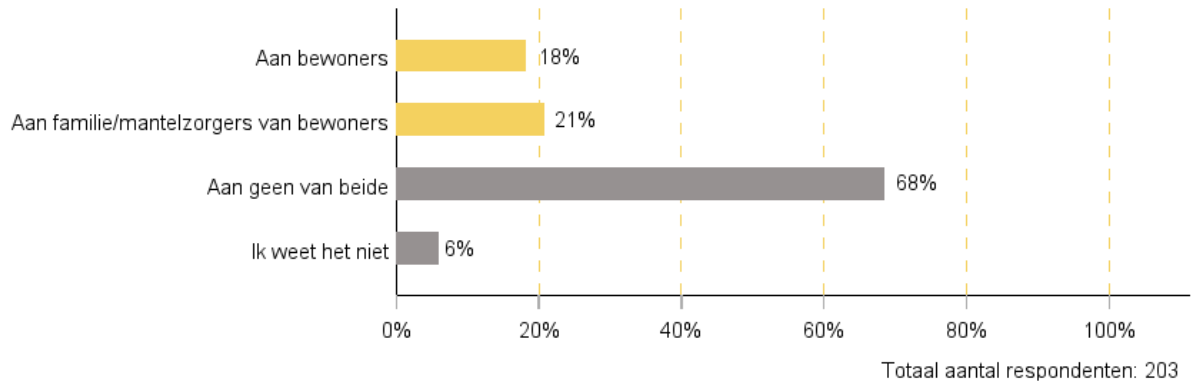
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

VIA EEN VERGADERING OF BIJENKOMST

52 Geeft jouw WZC informatie over alcohol aan bewoners en hun familie/mantelzorgers via een vergadering of bijeenkomst (bv. op de gebruikers- en familieraad)?

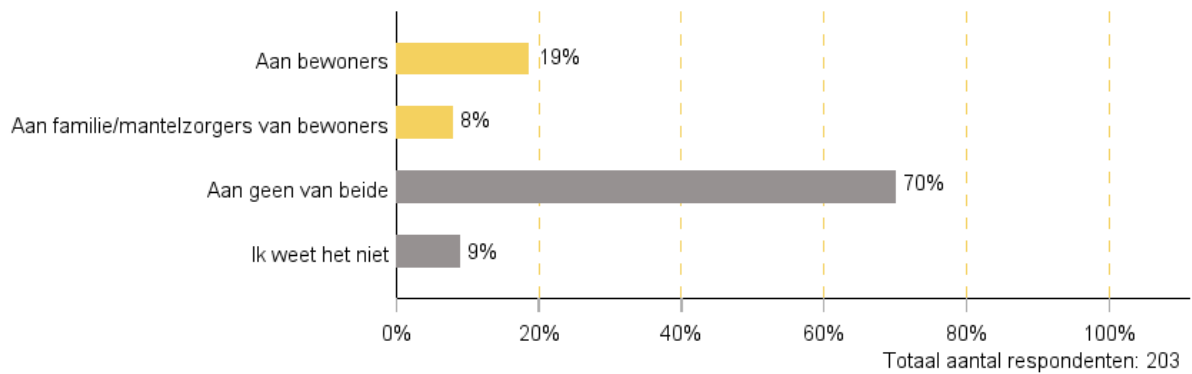
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

TIJDENS ACTIVITEITEN

53 Geeft jouw WZC informatie over alcohol aan bewoners en hun familie/mantelzorgers tijdens activiteiten?

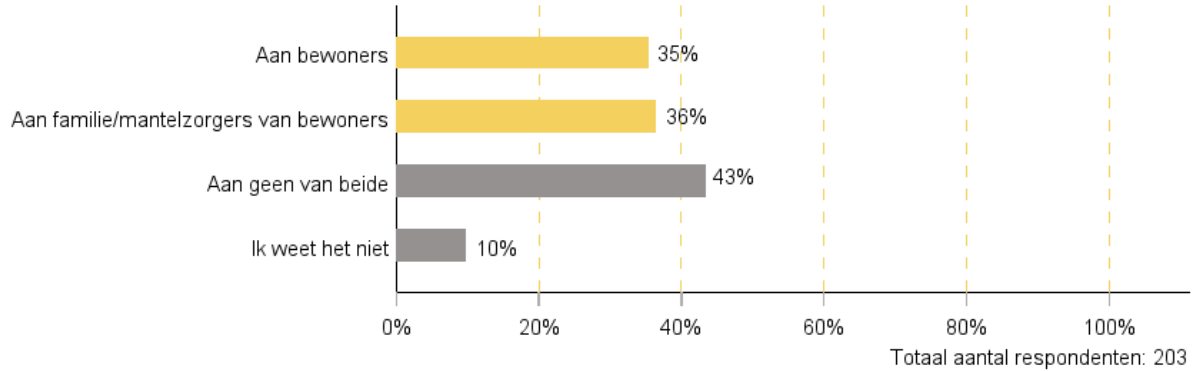
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

VIA ADVIES DOOR EEN VERPLEEGKUNDIGE, ARTS OF PSYCHOLOOG

54 Geeft jouw WZC informatie over alcohol aan bewoners en hun familie/mantelzorgers via advies door een verpleegkundige, arts of psycholoog?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 2. MEDEWERKERS* VAN HET WZC DRINKEN GEEN ALCOHOL TIJDENS DE WERKUREN

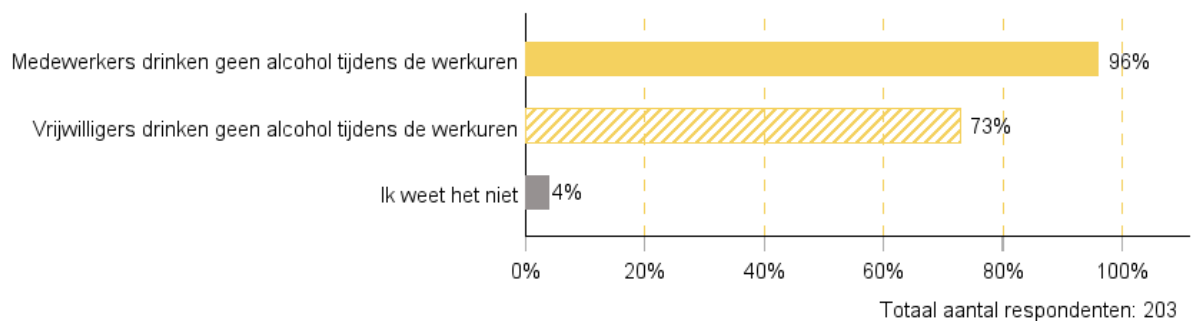
* Het gaat hierbij om alle types van medewerkers, dus zowel leidinggevenden en administratief personeel als verpleegkundigen, kinesisten, logopedisten, ...

- ✓ 2023: 96% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

In zo goed als alle WZC (96%) drinken medewerkers geen alcohol tijdens de werkuren.

55 Gaat jouw WZC bewust om met voorbeeldgedrag van medewerkers en vrijwilligers doordat ze geen alcohol drinken tijdens de werkuren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 3. VRIJWILLIGERS VAN HET WZC DRINKEN GEEN ALCOHOL TIJDENS DE WERKUREN

- ✓ 2023: 73% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

In bijna 3 op de 4 WZC (73%) drinken vrijwilligers geen alcohol tijdens de werkuren. Zie het gearceerde balkje in de bovenstaande grafiek 55 bij kwaliteitscriterium 2.

KWALITEITSCRITERIUM 4. HET WZC HEEFT AFSPRAKEN VOOR MEDEWERKERS* OVER ALCOHOL-GEBRUIK TIJDENS BEWONERSACTIVITEITEN**

*Het gaat hierbij om alle types van medewerkers, dus zowel leidinggevend en administratief personeel als verpleegkundigen, kinesisten, logopedisten, ...

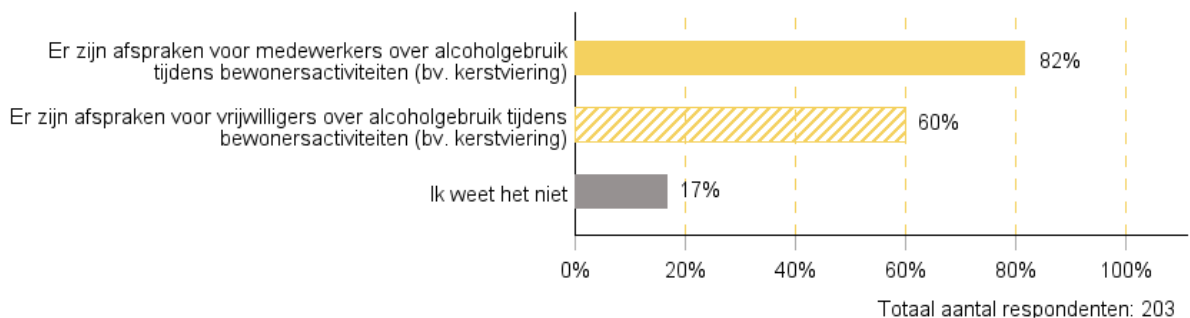
**bv. kerstviering

- ✓ 2023: 82% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Iets meer dan 8 op de 10 WZC (82%) hebben afspraken voor medewerkers over alcoholgebruik tijdens bewonersactiviteiten (bv. kerstviering).

56 Gaat jouw WZC bewust om met voorbeeldgedrag van medewerkers en vrijwilligers doordat er afspraken zijn voor hen over alcoholgebruik tijdens bewonersactiviteiten (bv. kerstviering)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 5. HET WZC HEEFT AFSPRAKEN VOOR EN VRIJWILLIGERS OVER ALCOHOLGEBRUIK TIJDENS BEWONERSACTIVITEITEN*

*bv. kerstviering

- ✓ 2023: 60% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

6 op de 10 WZC (60%) hebben afspraken voor vrijwilligers over alcoholgebruik tijdens bewonersactiviteiten (bv. kerstviering). Zie het gearceerde balkje in de bovenstaande grafiek 56 bij kwaliteitscriterium 4.

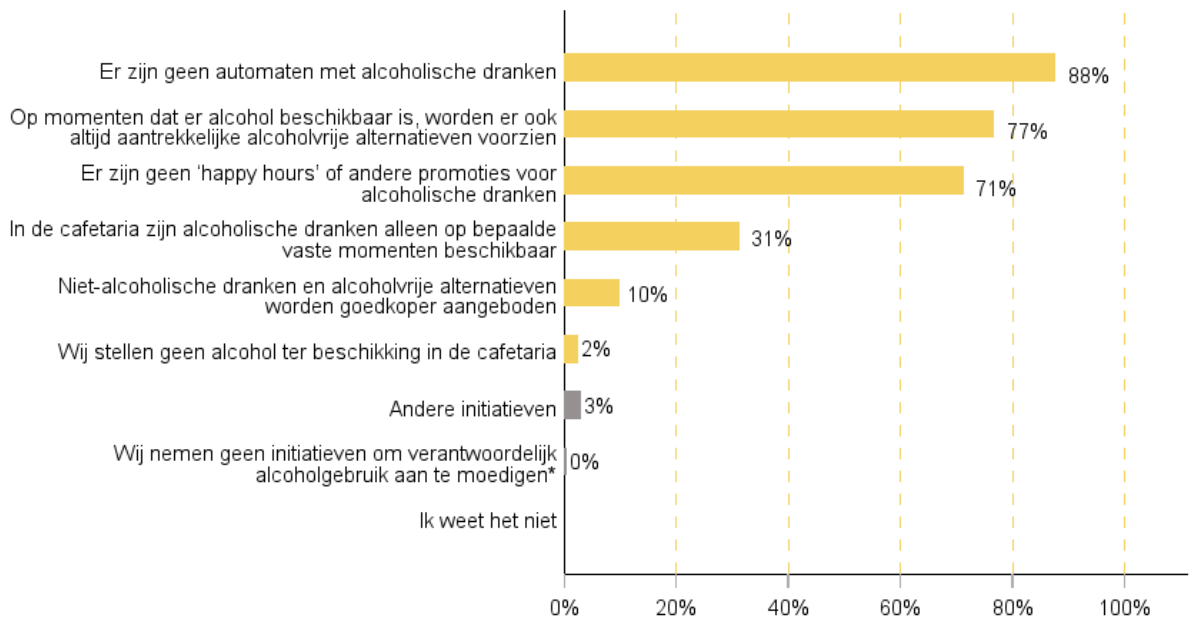
KWALITEITSCRITERIUM 6. HET WZC NEEMT MINSTENS 2 INITIATIEVEN OM VERANTWOORDELIJK ALCOHOLGEBRUIK AAN TE MOEDIGEN

✓ 2023: 89% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

9 op de 10 WZC nemen minstens 2 initiatieven om verantwoordelijk alcoholgebruik aan te moedigen. De 2 meest voorkomende initiatieven zijn: (1) geen automaten hebben met alcoholische dranken (88%); en (2) op momenten dat er alcohol beschikbaar is, ook altijd aantrekkelijke alcoholvrije alternatieven voorzien (77%).

57 Welke initiatieven neemt jouw WZC om verantwoordelijk alcoholgebruik aan te moedigen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 203

*Wij nemen geen initiatieven om verantwoordelijk alcoholgebruik aan te moedigen= 0,5%

KWALITEITSCRITERIUM 7. HET WZC HEEFT SCHRIFTELIJKE AFSPRAKEN* (OF REGELGEVING) OVER ALCOHOLGEBRUIK BIJ DE BEWONERS

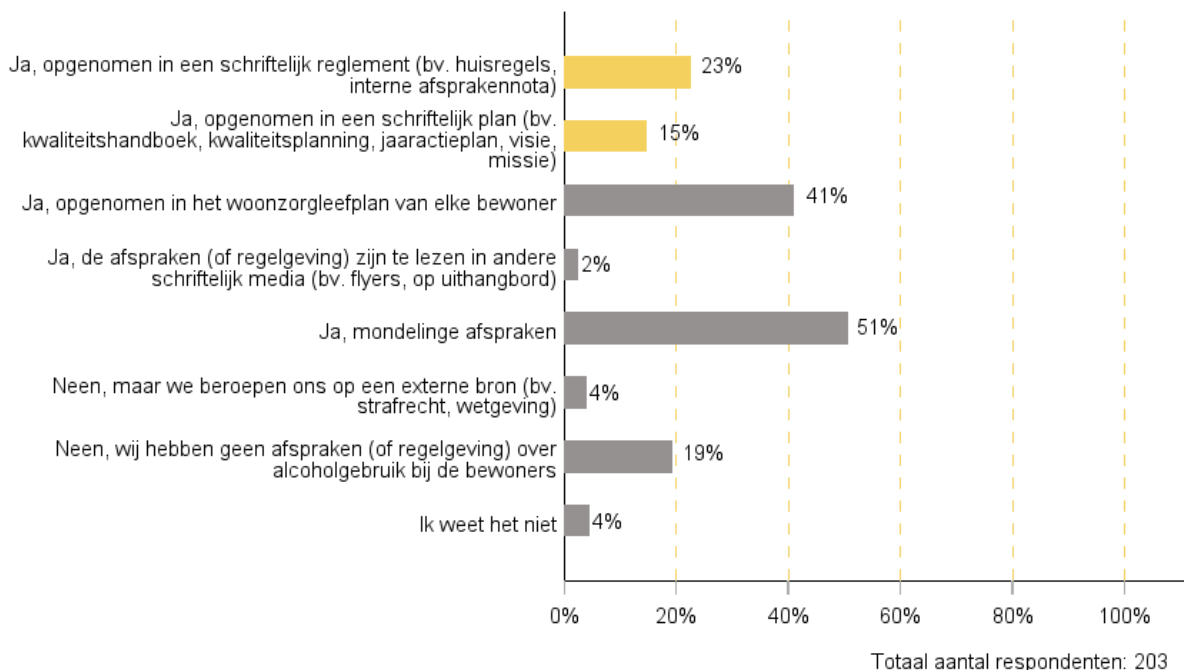
* bv. over het niet toelaten van overmatig alcoholgebruik in de gemeenschappelijke ruimte. De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en alle bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

- ✓ 2023: 29% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

3 op de 10 WZC (29%) hebben schriftelijke afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik bij de bewoners (bv. over het niet toelaten van overmatig alcoholgebruik in de gemeenschappelijke ruimtes). 23% heeft afspraken opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. huisregels, interne afsprakennota) en 15% in een schriftelijk plan (bv. kwaliteitshandboek, kwaliteitsplanning, jaaractieplan, visie, missie). Daarnaast zien we dat 51% (ook) wel mondelinge afspraken over alcoholgebruik bij de bewoners heeft.

58 Beschikt jouw WZC over afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik bij de bewoners (bv. over het niet toelaten van overmatig alcoholgebruik in de gemeenschappelijke ruimtes)? De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en alle bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 8. HET WZC COMMUNICEERT MINSTENS JAARLIJKS DE AFSPRAKEN (OF REGELGEVING) OVER ALCOHOLGEBRUIK ACTIEF* NAAR DE BEWONERS

* Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in het reglement.

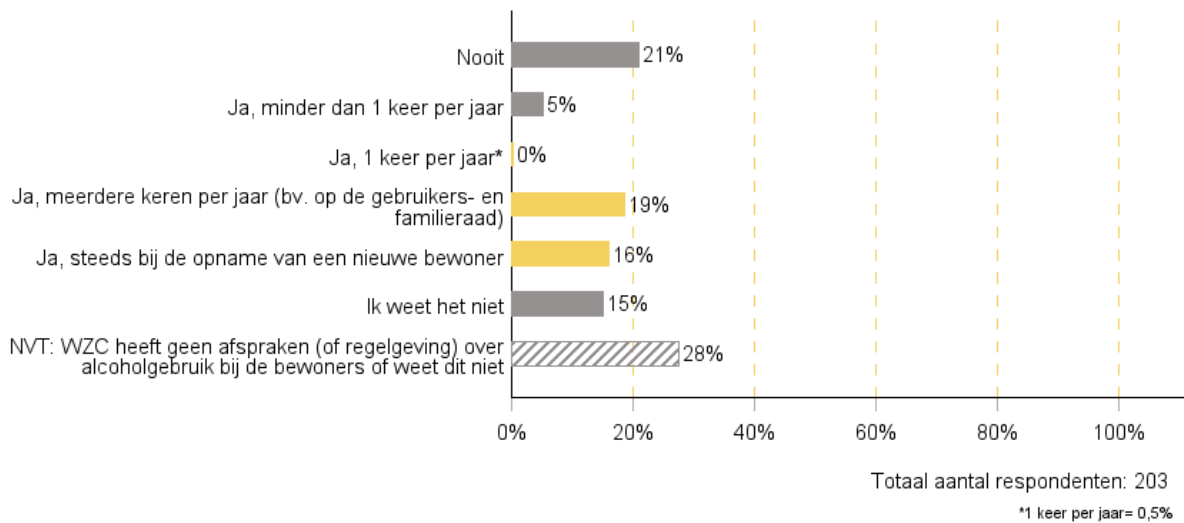
- ✓ 2023: 36% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Aan de WZC met mondelinge en/of schriftelijke afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik bij de bewoners (72%; zie voorgaande grafiek 58) werd gevraagd hoe vaak zij deze actief communiceren naar de bewoners. 36% van de WZC geeft aan dit minstens jaarlijks te doen. Als we meer in detail naar de antwoordopties kijken, zien we dat 19% meerdere keren per jaar de afspraken communiceert naar de bewoners (bv. op de gebruikers- en familieraad) en 16% steeds bij de opname van een nieuwe bewoner.

59 Communiceert jouw WZC de afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik actief naar de bewoners? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC die in de voorgaande vraag (zie grafiek 58) aangaven dat ze geen afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik hebben voor de bewoners of dit niet weten (28%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 6. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: WZC heeft geen afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik bij de bewoners of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 9. HET WZC HEEFT CONCRETE PROCEDURES VOOR BEWONERS DIE DE AFSPRAKEN (OF REGELGEVING) OVER ALCOHOLGEBRUIK OVERTREDEN

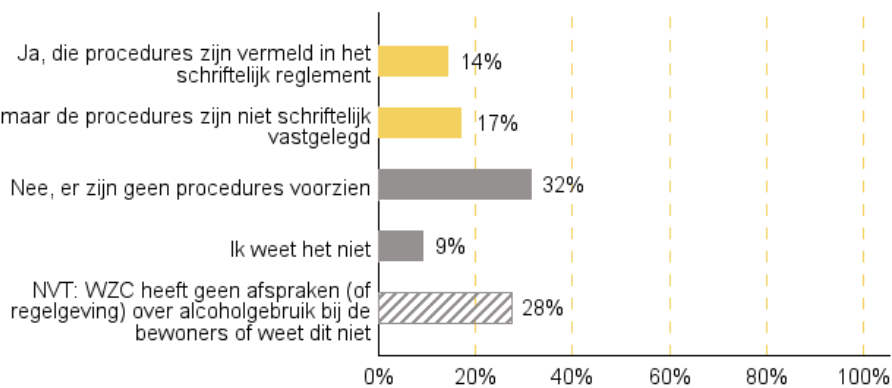
- ✓ 2023: 32% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Aan de WZC met mondelinge en/of schriftelijke afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik bij de bewoners (72%; zie voorgaande grafiek 58) werd gevraagd of zij concrete procedures hebben voor bewoners die deze overtreden. 14% heeft procedures die vermeld zijn in het schriftelijk reglement en 17% heeft procedures die niet schriftelijk zijn vastgelegd.

60 Zijn er concrete procedures voorzien voor bewoners die de afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik overtreden?

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC die in een voorgaande vraag (zie grafiek 58) aangaven dat ze geen afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik hebben bij de bewoners of dit niet weten (28%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 7. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: WZC heeft geen afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik bij bewoners of weet dit niet'.

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 203

KWALITEITSCRITERIUM 10. HET WZC MAAKT OP MINSTENS 1 MANIER ALCOHOLGEBRUIK BESPREEKBAAR

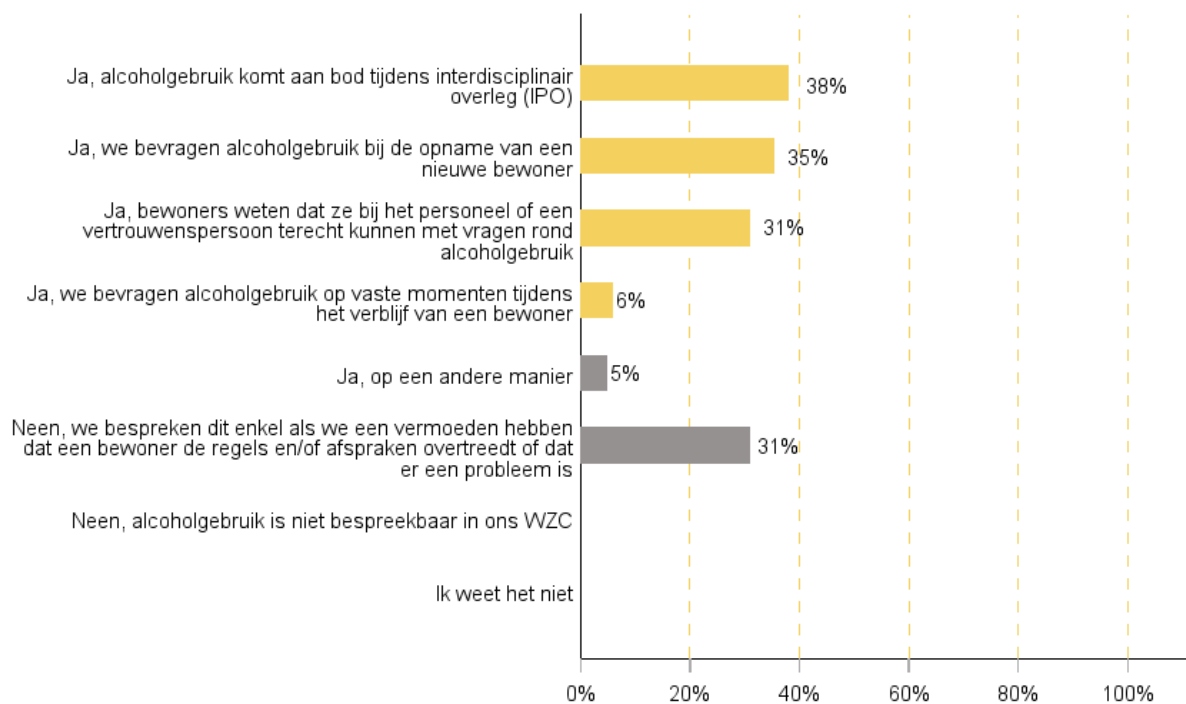
- ✓ 2023: 65% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

65% van de WZC maakt alcoholgebruik op minstens 1 manier bespreekbaar. De meest voorkomende manieren liggen dicht bij elkaar: bij 38% komt alcoholgebruik aan bod tijdens interdisciplinair overleg (IPO), 35% bevrage alcoholgebruik bij de opname van een nieuwe bewoner en bij 31% weten bewoners dat ze bij het personeel of een vertrouwenspersoon terecht kunnen met vragen over alcoholgebruik.

Slechts een kleine minderheid (6%) bevrage alcoholgebruik op vaste momenten tijdens het verblijf van een bewoner en 31% bespreekt dit enkel bij een vermoeden dat een bewoner de regels en/of afspraken overtreedt of dat er een probleem is.

61 Is alcoholgebruik bespreekbaar in jouw WZC?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 203

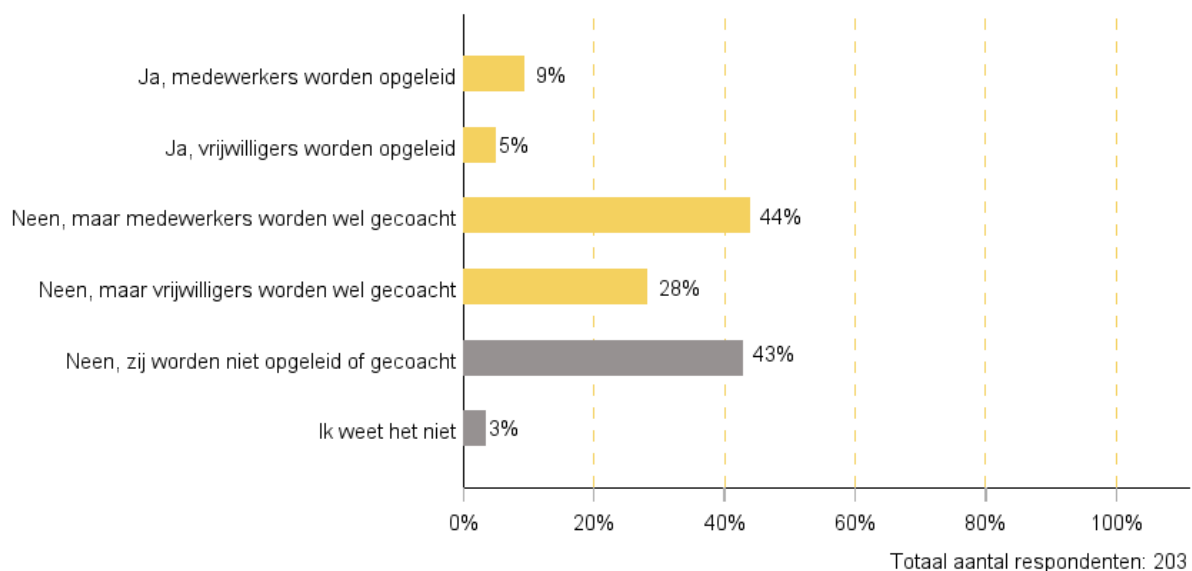
KWALITEITSCRITERIUM 11. MEDEWERKERS OF VRIJWILLIGERS IN HET WZC WORDEN OPGELEID OF GEOACHT OM SIGNALEN VAN MOEILIKHEDEN OP HET VLAK VAN ALCOHOLGEBRUIK BIJ BEWONERS TE HERKENNEN

- ✓ 2023: 57% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bij 57% van de WZC worden de medewerkers of vrijwilligers opgeleid of gecoacht om signalen van moeilijkheden op het vlak van alcoholgebruik bij bewoners te herkennen. De minderheid leidt medewerkers (9%) of vrijwilligers (5%) hiervoor op. Het grootste aandeel WZC coacht medewerkers om signalen te herkennen (44%) en een kleiner aandeel coacht vrijwilligers (28%).

62 Worden medewerkers en/of vrijwilligers in jouw WZC opgeleid om signalen te herkennen bij moeilijkheden op het vlak van alcoholgebruik?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

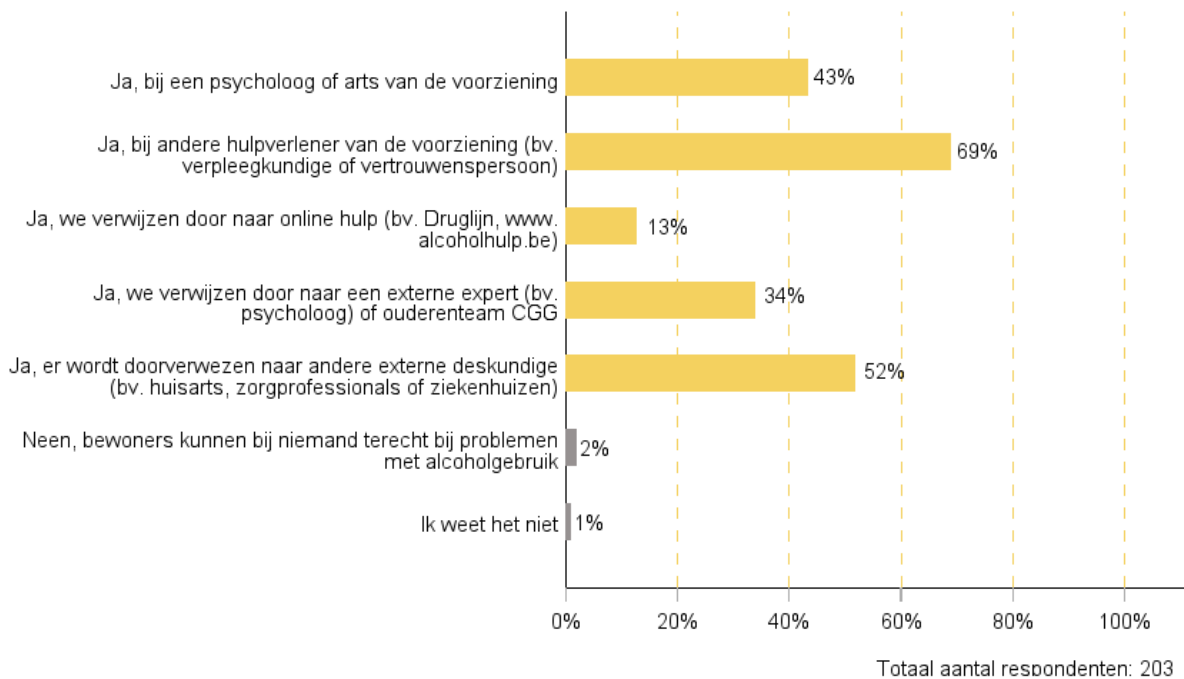
KWALITEITSCRITERIUM 12. HET WZC VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR BEWONERS BIJ PROBLEMEN MET ALCOHOLGEBRUIK

- ✓ 2023: 97% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Quasi alle WZC (97%) voorzien op minstens 1 manier ondersteuning voor bewoners bij problemen met alcoholgebruik. Bij 43% kunnen bewoners terecht bij een psycholoog of arts van de voorziening en bij 69% bij een andere interne hulpverlener (bv. verpleegkundige of vertrouwenspersoon). Daarnaast verwijst 34% door naar een externe expert (bv. psycholoog) of ouderenteam CGG en 52% naar een andere externe deskundige (bv. huisarts, zorgprofessionals of ziekenhuizen). Doorverwijzing naar online hulp (bv. Druglijn, www.alcoholhulp.be) komt bij de minderheid voor (13%).

63 Kunnen bewoners van jouw WZC bij iemand terecht voor hulpverlening en ondersteuning bij problemen met alcoholgebruik?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 64** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel WZC aan dit criterium voldeden. **Grafiek 65** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid.

STAND VAN ZAKEN ALCOHOLBELEID (2023)

- Gemiddeld voldoen de WZC aan 8 van de 12 criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid (8= het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 6% voldoet aan alle 12 de criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid.
- 0% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid. Alle WZC voldoen aan minstens 2 van de 12 criteria.

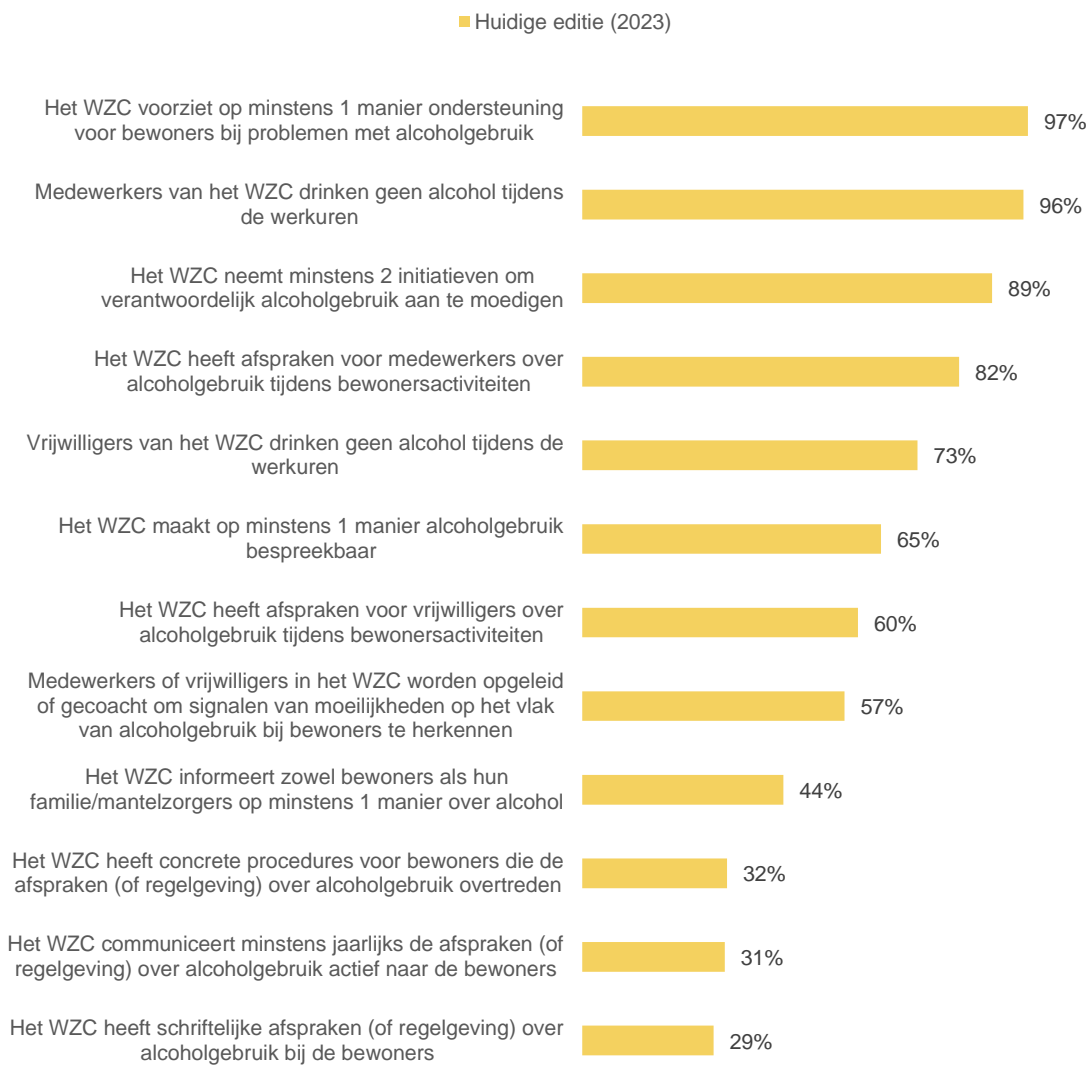
Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 1 manier ondersteuning voorzien voor bewoners bij problemen met alcoholgebruik (97%).
- Medewerkers geen alcohol laten drinken tijdens de werkuren (96%).
- Minstens 2 initiatieven nemen om verantwoordelijk alcoholgebruik aan te moedigen (89%).

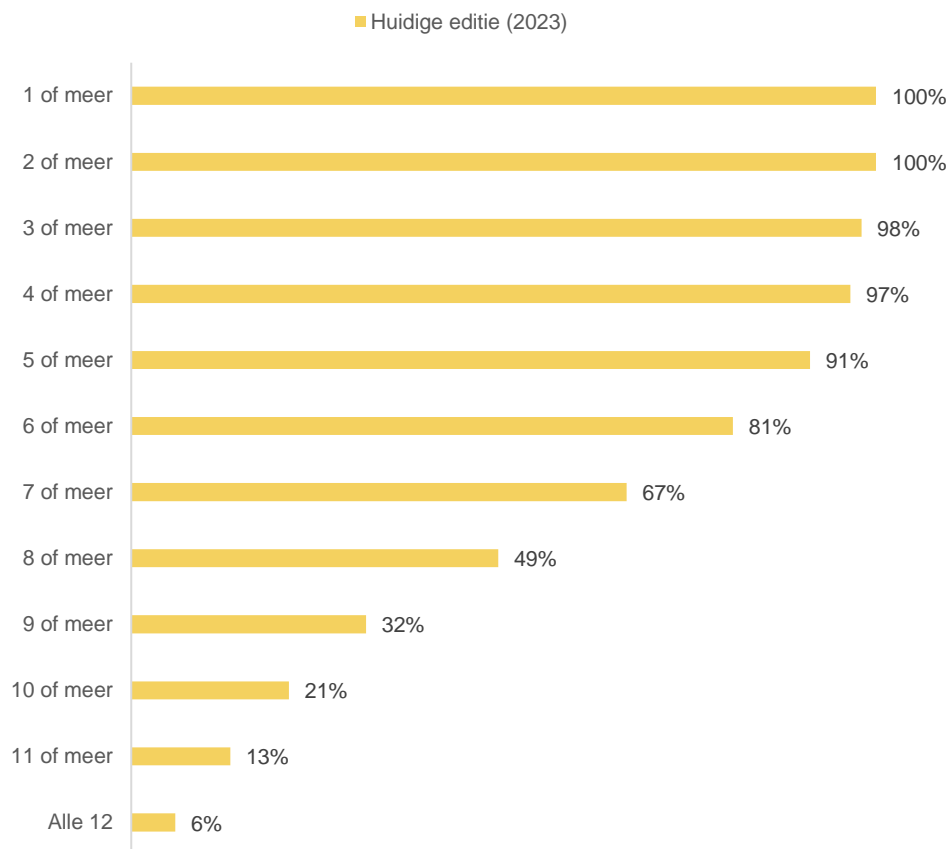
Waarop wordt het minst ingezet?

- Concrete procedures hebben voor bewoners die de afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik overtreden (32%).
- Minstens jaarlijks de afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik actief naar de bewoners communiceren (31%).
- Schriftelijke afspraken (of regelgeving) hebben over alcoholgebruik bij de bewoners (29%).

64 Aandeel WZC dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid voldoet

65 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid

MONDGEZONDHEID

200

DEELNEMENDE
WZC

KWALITEITSCRITERIA

- 1 Het WZC informeert (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 van volgende manieren over mondgezondheid:
 1. bij de opname van een nieuwe bewoner;
 2. via affiches, stickers of andere signalisatie, folders of brochures;
 3. via het organiseren van infosessies, workshops over mondgezondheid voor (familie/mantelzorgers van) bewoners;
 4. via het krantje van het centrum;
 5. via online kanalen (website, sociale media, online nieuwsbrief);
 6. via een vergadering of bijeenkomst (bv. op de gebruikers- en familieraad);
 7. tijdens activiteiten met bewoners;
 8. via advies door een tandarts, mondhygiënist of andere mondzorgprofessional.
- 2 Het WZC stelt een mondzorgcoördinator/-verantwoordelijke aan die acties rond mondzorg organiseert en fungeert als aanspreekpunt voor mondzorg.
- 3 Het WZC heeft een aankoopbeleid of volgt op dat elke bewoner het juiste materiaal heeft voor de dagelijkse mondzorg*.

*bv. tandenborstel, tandpasta, protheseborstel
- 4 Het WZC stimuleert de bewoners om zelf aan dagelijkse mondzorg te doen en neemt de mondzorg over wanneer bewoners dit niet meer zelf kunnen.
- 5 Het WZC neemt het thema mondzorg op als een vast agendapunt in het multidisciplinair bewonersoverleg.
- 6 Het WZC neemt voor iedere bewoner de mondstatus en de afspraken rond mondzorg op in het woonzorgleefplan.
- 7 Het WZC neemt de afspraken en/of regels* rond de mondzorg van de bewoners op in een schriftelijk plan**.

*bv. rond het overnemen van de mondzorg en/of stimuleren van dagelijkse zelfzorg

**bv. kwaliteitshandboek, kwaliteitsplanning, jaaractieplan, visie, missie
- 8 Het WZC neemt mondzorg expliciet op in de planning van de dagelijkse basiszorg.
- 9 Het WZC zorgt ervoor dat een tandarts minstens jaarlijks een preventief mondonderzoek uitvoert bij de bewoners.
- 10 Het WZC heeft een structurele samenwerking met een mondhygiënist of tandarts om bewoners ondersteuning te bieden rond preventieve mondzorg.

RESULTATEN

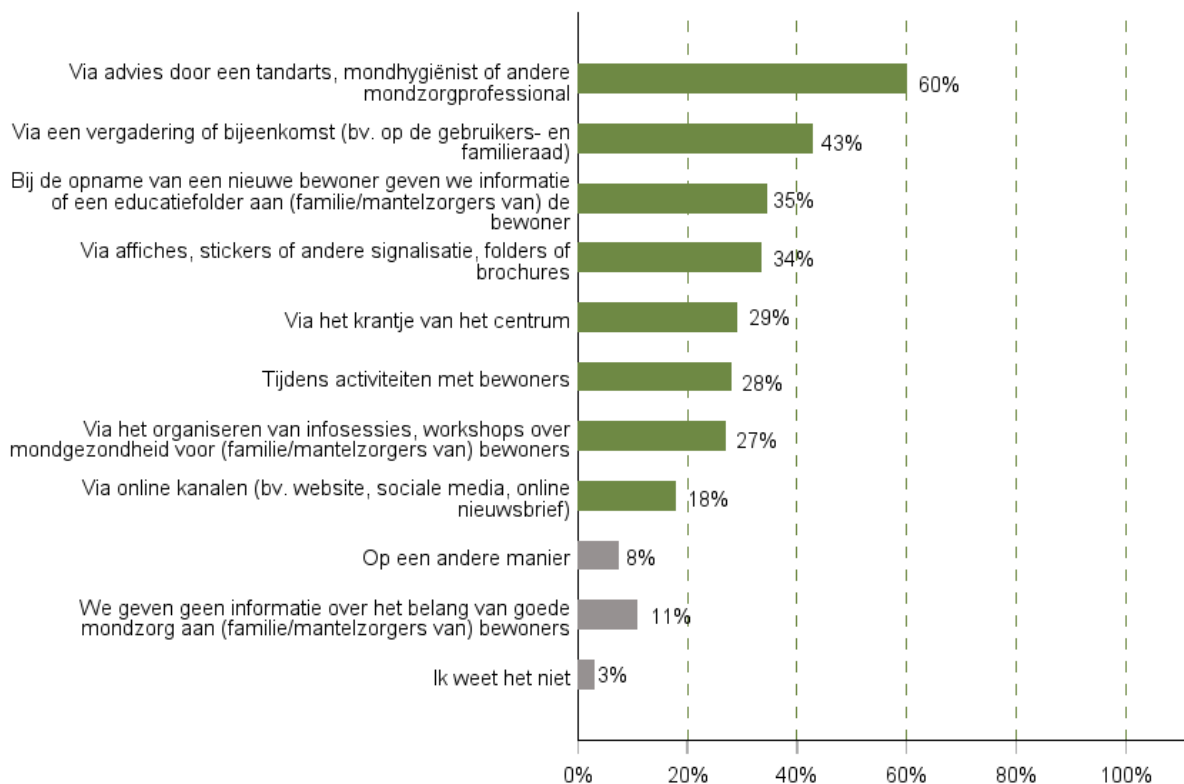
KWALITEITSCRITERIUM 1. HET WZC INFORMEERT (FAMILIE/MANTELZORGERS VAN) BEWONERS OP MINSTENS 2 MANIEREN OVER MONDGEZONDHEID

✓ 2023: 65% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

65% van de WZC informeert de (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 manieren over mondgezondheid. De 2 meest gebruikte manieren zijn (1) advies door een tandarts, mondhygiënist of andere mondzorgprofessional (60%); en (2) een vergadering of bijeenkomst (bv. op de gebruikers- en familieraad) (43%). 11% geeft geen informatie over het belang van goede mondzorg aan (familie/mantelzorgers van) bewoners.

66 Op welke manier geeft jouw WZC informatie aan (familie/mantelzorgers van) bewoners over mondgezondheid? Hiermee bedoelen we informatie over goede mondhygiëne en het belang van regelmatig tandartsbezoek.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 200

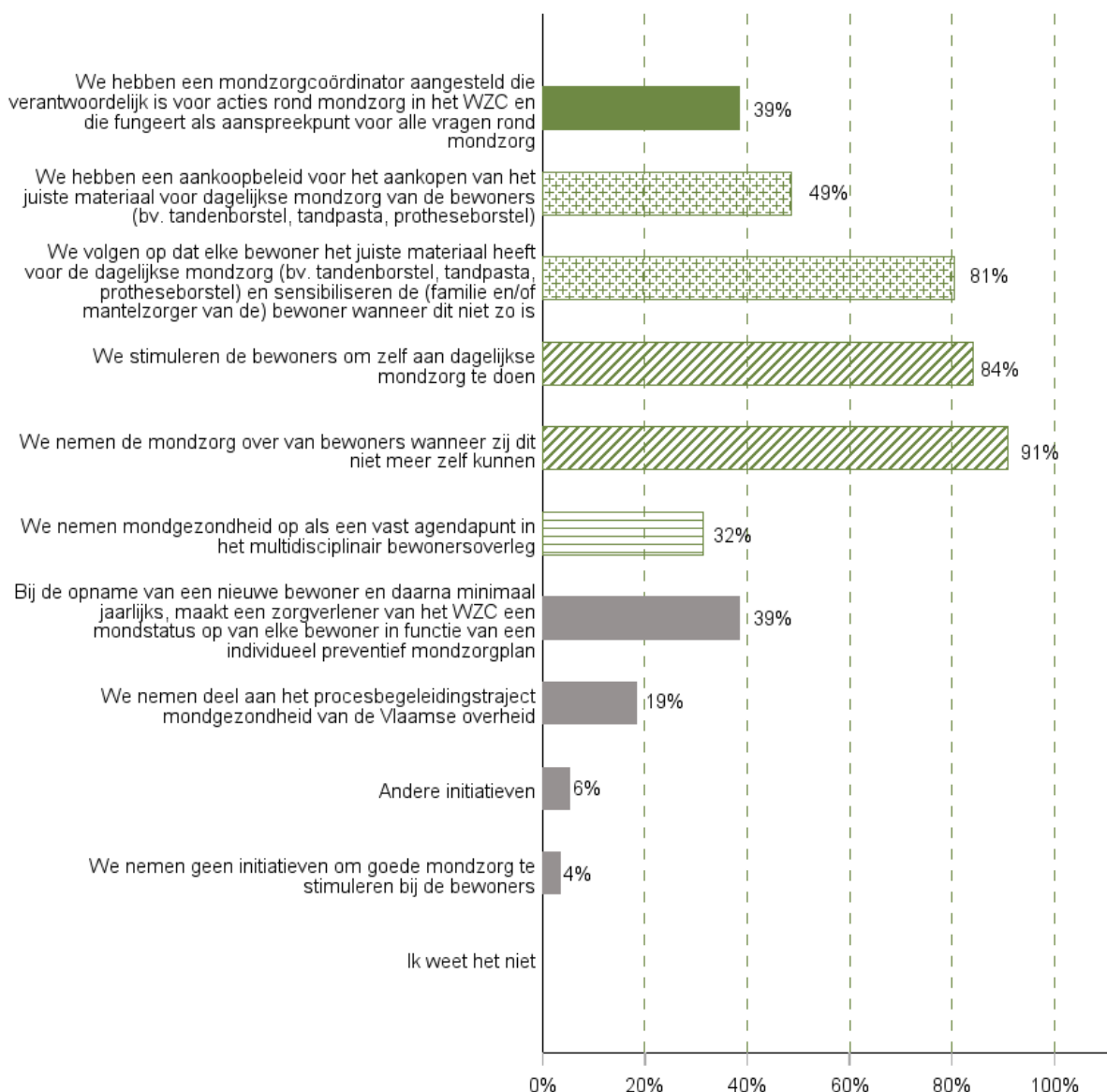
KWALITEITSCRITERIUM 2. HET WZC STELT EEN MONDZORGCOÖRDINATOR/-VERANTWOORDELIJKE AAN DIE ACTIES ROND MONDZORG ORGANISEERT EN FUNGEERT ALS AANSPEEKPUNT VOOR MONDZORG

- ✓ 2023: 39% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

4 op de 10 WZC (39%) stellen een mondzorgcoördinator/-verantwoordelijke aan die acties rond mondzorg organiseert en fungeert als aanspreekpunt voor mondzorg (zie vol groen balkje in onderstaande grafiek).

67 Welke initiatieven neemt jouw WZC om goede mondzorg te stimuleren bij de bewoners?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 200

KWALITEITSCRITERIUM 3. HET WZC HEEFT EEN AANKOOPBELEID OF VOLGT OP DAT ELKE BEWONER HET JUISTE MATERIAAL HEEFT VOOR DE DAGELIJKE MONDZORG*

*bv. tandenborstel, tandpasta, protheseborstel

- ✓ 2023: 84% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

84% van de WZC heeft een aankoopbeleid of volgt op dat elke bewoner het juiste materiaal heeft voor de dagelijkse mondzorg (bv. tandenborstel, tandpasta, protheseborstel).

Als we meer in detail naar de antwoordopties kijken (zie de balkjes met patroon in grafiek 67) zien we dat 49% een aankoopbeleid heeft voor het aankopen van het juiste materiaal voor de dagelijkse mondzorg van de bewoners en/of dat 81% opvolgt dat elke bewoner het juiste materiaal heeft voor de dagelijkse mondzorg en de (familie/mantelzorgers van de) bewoner sensibiliseert wanneer dit niet zo is.

KWALITEITSCRITERIUM 4. HET WZC STIMULEERT DE BEWONERS OM ZELF AAN DAGELIJKE MONDZORG TE DOEN EN NEEMT DE MONDZORG OVER WANNEER BEWONERS DIT NIET MEER ZELF KUNNEN

- ✓ 2023: 82% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

82% stimuleert bewoners om zelf aan dagelijkse mondzorg te doen en neemt de mondzorg over wanneer bewoners dit niet meer zelf kunnen.

Als we meer in detail naar de antwoordopties kijken (zie de balkjes met patroon in grafiek 67) zien we dat 84% de bewoners stimuleert om zelf aan dagelijkse mondzorg te doen en/of dat 91% de mondzorg van de bewoners overneemt wanneer ze dit niet meer zelf kunnen.

KWALITEITSCRITERIUM 5. HET WZC NEEMT HET THEMA MONDZORG OP ALS EEN VAST AGENDAPUNT IN HET MULTIDISCIPLINAIR BEWONERSOVERLEG

- ✓ 2023: 32% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

32% van de WZC neemt het thema mondzorg op als een vast agendapunt in het multidisciplinair bewonersoverleg (zie balkje met patroon in grafiek 67).

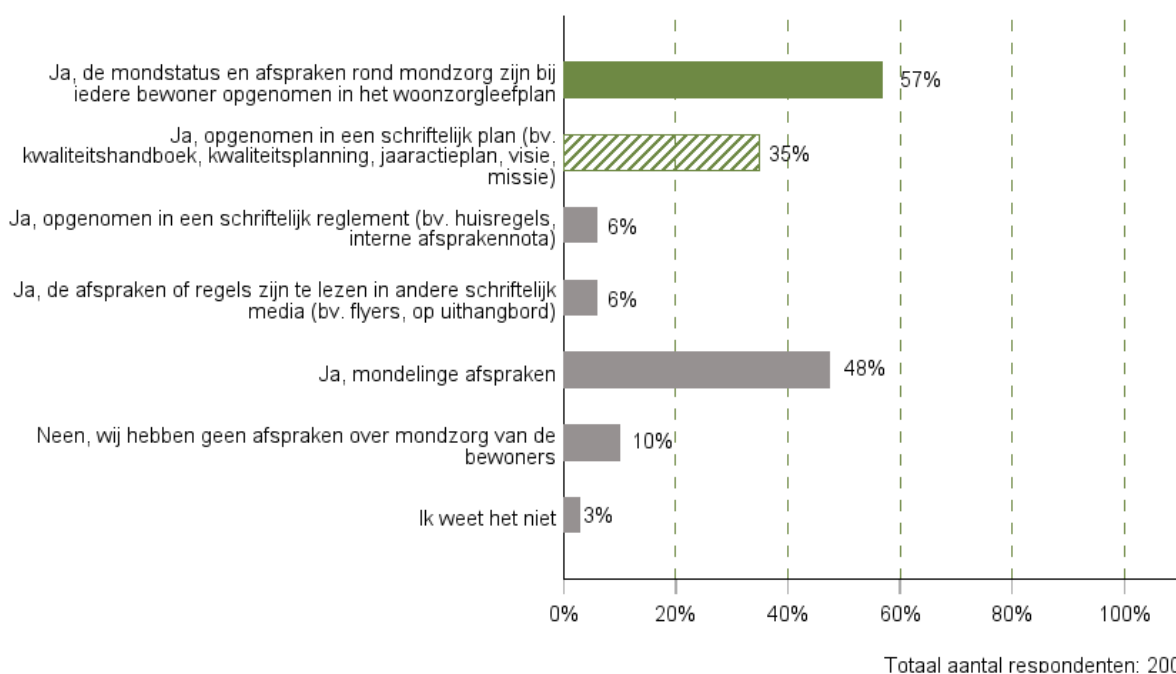
KWALITEITSCRITERIUM 6. HET WZC NEEMT VOOR IEDERE BEWONER DE MONDSTATUS EN DE AFSPRAKEN ROND MONDZORG OP IN HET WOONZORGLEEFPLAN

- ✓ 2023: 57% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
-

57% van de WZC neemt voor iedere bewoner de mondstatus en de afspraken rond mondzorg op in het woonzorgleefplan (zie vol groen balkje ■ in onderstaande grafiek).

68 Beschikt jouw WZC over afspraken en/of regels rond mondzorg van de bewoners (bv. rond het overnemen van de mondzorg en/of stimuleren van dagelijkse zelfzorg)? De afspraken kunnen tussen personeel/vrijwilligers onderling zijn of tussen personeel en alle bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 7. HET WZC NEEMT DE AFSPRAKEN EN/OF REGELS ROND DE MONDZORG* VAN DE BEWONERS OP IN EEN SCHRIFTELIJK PLAN**

*bv. rond het overnemen van de mondzorg en/of stimuleren van dagelijkse zelfzorg

**bv. kwaliteitshandboek, kwaliteitsplanning, jaaractieplan, visie, missie

- ✓ 2023: 35% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
-

35% van de WZC heeft afspraken en/of regels rond de mondzorg van de bewoners (bv. rond het overnemen van de mondzorg en/of stimuleren van dagelijkse zelfzorg) die opgenomen zijn in een schriftelijk plan (bv. kwaliteitshandboek, kwaliteitsplanning, jaaractieplan, visie, missie) (zie gearceerde balk ▨ in grafiek 68).

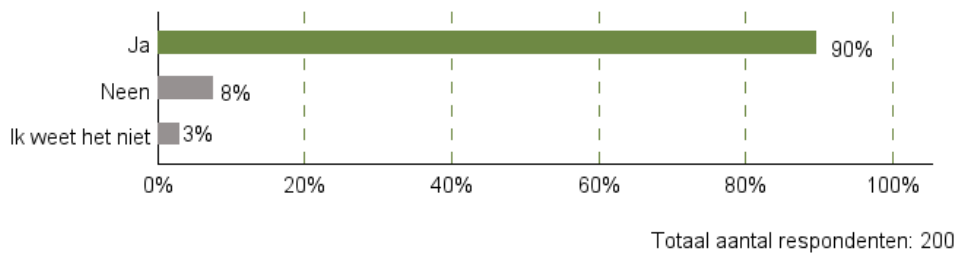
KWALITEITSCRITERIUM 8. HET WZC NEEMT MONDZORG EXPLICIET OP IN DE PLANNING VAN DE DAGELIJKSE BASISZORG

✓ 2023: 90% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

9 op de 10 WZC (90%) nemen mondzorg expliciet op in de planning van de dagelijkse basiszorg.

69 Is mondzorg expliciet opgenomen in de planning van de dagelijkse basiszorg?

De respondent kon één antwoord selecteren.

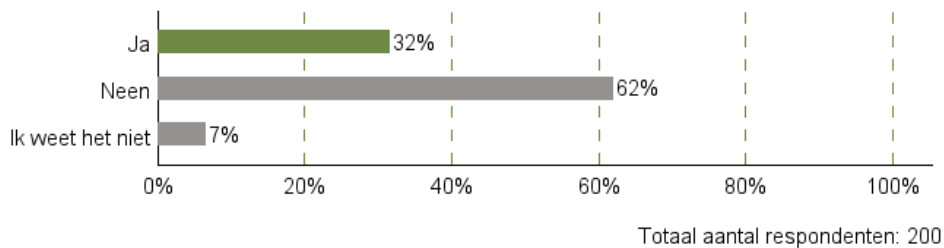
KWALITEITSCRITERIUM 9. HET WZC ZORGT ERVOOR DAT EEN TANDARTS MINSTENS JAARLIJKS EEN PREVENTIEF MONDONDERZOEK UITVOERT BIJ DE BEWONERS

✓ 2023: 32% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

3 op de 10 WZC (32%) zorgen ervoor dat een tandarts minstens jaarlijks een preventief mondonderzoek uitvoert bij de bewoners.

70 Zorgt jouw WZC ervoor dat een tandarts minstens jaarlijks een preventief mondonderzoek uitvoert bij de bewoners?

De respondent kon één antwoord selecteren.

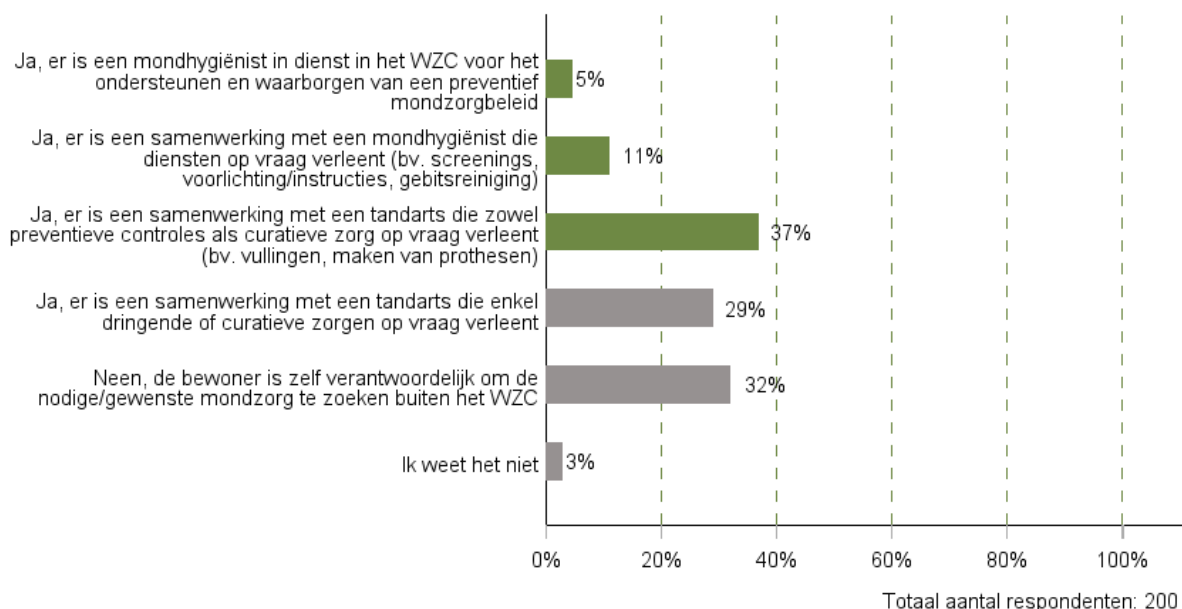
KWALITEITSCRITERIUM 10. HET WZC HEEFT EEN STRUCTURELE SAMENWERKING MET EEN MONDHYGIËNIST OF TANDARTS OM BEWONERS ONDERSTEUNING TE BIEDEN ROND PREVENTIEVE MONDZORG

- ✓ 2023: 44% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
-

44% van de WZC heeft een structurele samenwerking met een mondhygiënist of tandarts om bewoners ondersteuning te bieden rond preventieve mondzorg. De meest voorkomende samenwerking, bij 37%, is met een tandarts die zowel preventieve controles als curatieve zorg op vraag verleent (bv. vullingen, maken van prothesen). 11% heeft (ook) een samenwerking met een mondhygiënist die diensten op vraag verleent (bv. screenings, voorlichting/instructies, gebitsreiniging). Een kleine minderheid (5%) heeft een mondhygiënist in dienst in het WZC voor het ondersteunen en waarborgen van een preventief mondzorgbeleid.

71 Heeft jouw WZC een structurele samenwerking met een mondhygiënist of tandarts om bewoners ondersteuning te bieden rond mondzorg?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 72** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel WZC aan dit criterium voldoen. **Grafiek 73** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid.

STAND VAN ZAKEN MONDGEZONDHEIDSBELEID (2023)

- Gemiddeld voldoen de WZC aan 6 van de 10 criteria voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid (6 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 5% voldoet aan alle 10 de criteria voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid.
- 2% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Mondzorg expliciet opnemen in de planning van de dagelijkse basiszorg (90%).
- Een aankoopbeleid hebben of opvolgen dat elke bewoner het juiste materiaal heeft voor de dagelijkse mondzorg (84%).
- De bewoners stimuleren om zelf aan dagelijkse mondzorg te doen en de mondzorg overnemen wanneer bewoners dit niet meer zelf kunnen (82%).

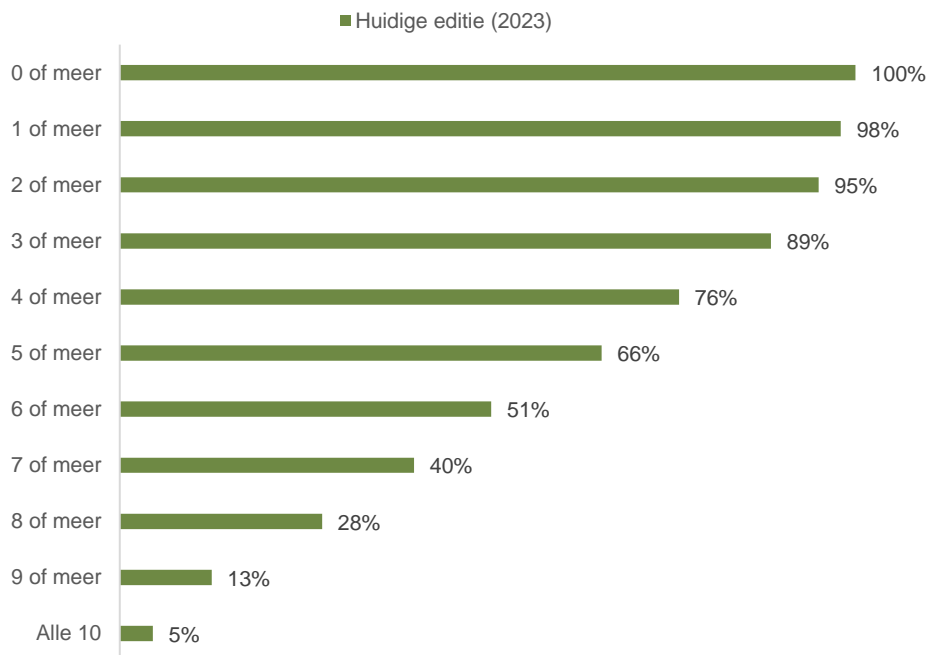
Waarop wordt het minst ingezet?

- De afspraken en/of regels rond mondzorg van de bewoners opnemen in een schriftelijk plan (35%).
- Het thema mondzorg opnemen als een vast agendapunt in het multidisciplinair bewonersoverleg (32%).
- Ervoor zorgen dat een tandarts minstens jaarlijks een preventief mondonderzoek uitvoert bij de bewoners (32%).

72 Aandeel WZC dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid voldoet

73 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid

VALPREVENTIE

199

DEELNEMENDE
WZC

KWALITEITSCRITERIA

1

Het WZC informeert (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 van volgende manieren over valpreventie en de verschillende valrisicofactoren:

1. bij de opname van een nieuwe bewoner;
2. via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, placemats, ...);
3. via het maandblad, tijdschrift of krantje van het WZC;
4. via online kanalen (website, sociale media, online nieuwsbrief);
5. via een vorming voor bewoners en/of familie en mantelzorgers gegeven door het Logo (bv. 'Blijf valangst de baas', 'Vorming ouderen en mantelzorgers' of 'Laat angst om te vallen je leven niet bepalen');
6. tijdens activiteiten;
7. via professioneel advies door een arts, verpleegkundige, ergotherapeut of kinesitherapeut;
8. tijdens de 'Week van de Valpreventie' waaraan het WZC deelneemt.

2

Het WZC neemt minstens 5 van volgende initiatieven om valincidenten te voorkomen:

1. de privékamer van de bewoners evalueren in het kader van valrisico en het bespreken en uitvoeren een voorstel tot kameraanpassing;
2. de omgeving van het WZC (afdelingen, gemeenschappelijke ruimtes) evalueren in het kader van valrisico en deze aanpassen waar nodig;
3. natte vloeren duidelijk aanduiden (bv. door een waarschuwingsteken in de gang te plaatsen wanneer er wordt ge-poetst);
4. de hulpmiddelen die ter beschikking worden gesteld (bv. rollators, handgrepen en leuning, toiletverhoger, anti-slipmateriaal) regelmatig nakijken op defecten en slijtage;
5. adequate verlichting voorzien met voldoende Lux in de privékamer, badkamer en gang, en dit zowel overdag als 's nachts (d.w.z. in de kamer 155 Lux, aan stoel en tafel 775 Lux, in de inkomhal, gang, badkamer, toilet en eetruimte 310 Lux);
6. in de privékamer ervoor zorgen dat het nachtkastje, de rollator, het alarmsysteem en de lichtschemelaars binnen handbereik zijn van de bewoner;
7. zorgen voor een duidelijke markering en signalisatie in het WZC;
8. zorgen voor een voldoende brede en veilige doorgang (makkelijk toegankelijk voor bewoners met een loophulpmiddel, zoals rollator of rolstoel);
9. deelnemen aan het procesbegeleidingstraject val- en fractuurpreventie van de Vlaamse overheid.

3

Het WZC beschikt over schriftelijke afspraken rond valpreventie*.

*bv. over het registreren van valincidenten. De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en bewoners.

4

Het WZC communiceert minstens jaarlijks de afspraken over valpreventie actief* naar de (familie/mantelzorgers van de) bewoners.

* Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

5

Het WZC past een multifactoriële evaluatie toe bij de opname van elke nieuwe bewoner.

6

Het WZC past een multifactoriële evaluatie toe bij wijziging van de algemene toestand van de bewoner.

7

Het WZC past een multifactoriële evaluatie toe bij elke bewoner na een valincident.

8

Het WZC voert multifactoriële interventies uit bij de bewoners o.b.v. de aanwezige risicofactoren.

9

Het WZC volgt de multifactoriële interventies bij de bewoners op en stuurt deze bij waar nodig.

10

Het WZC voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning rond valpreventie voor bewoners:

1. via een interne kinesitherapeut van het WZC;
2. via een interne ergotherapeut van het WZC;
3. via een interne verpleegkundige van het WZC;
4. via de CRA (coördinerend raadgevend arts) in overleg met de huisarts;
5. via een andere interne medewerker;
6. via doorverwijzing naar een externe deskundige (bv. huisarts, apotheker, oogarts, podoloog, valkliniek, geriatisch dagziekenhuis).

RESULTATEN

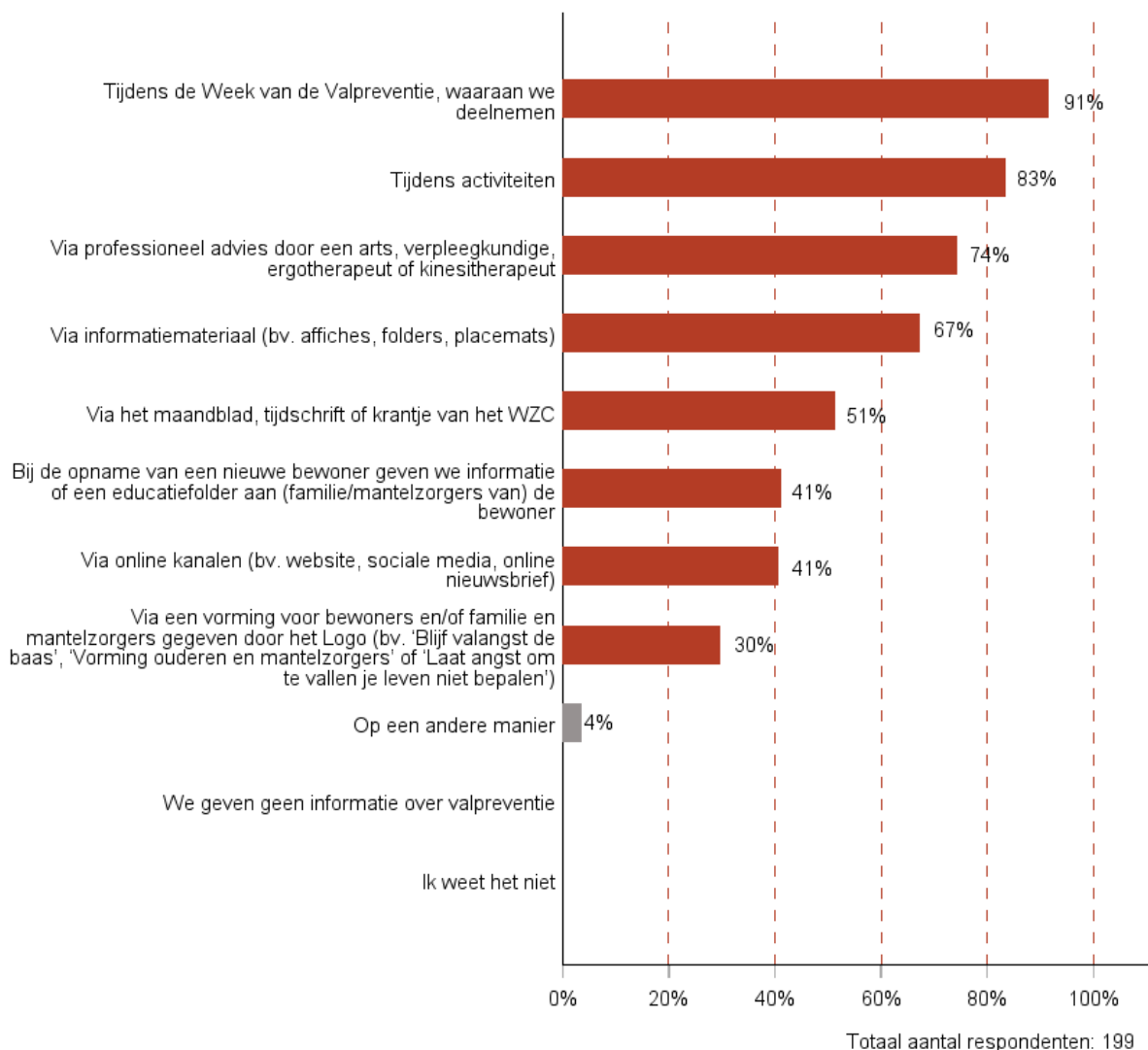
KWALITEITSCRITERIUM 1. HET WZC INFORMEERT (FAMILIE/MANTELZORGERS VAN) BEWONERS OP MINSTENS 2 MANIEREN OVER VALPREVENTIE EN DE VERSCHILLENDE VALRISICOFACTOREN

✓ 2023: 97% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Quasi alle WZC (97%) informeren (familie/mantelzorgers van) bewoners op minstens 2 manieren over valpreventie. Dit gebeurt vooral tijdens de Week van de Valpreventie, waaraan 91% deelneemt, en tijdens activiteiten (83%).

74 Op welke manier geeft jouw WZC informatie over valpreventie en de verschillende valrisicofactoren aan (familie/mantelzorgers van) de bewoners?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

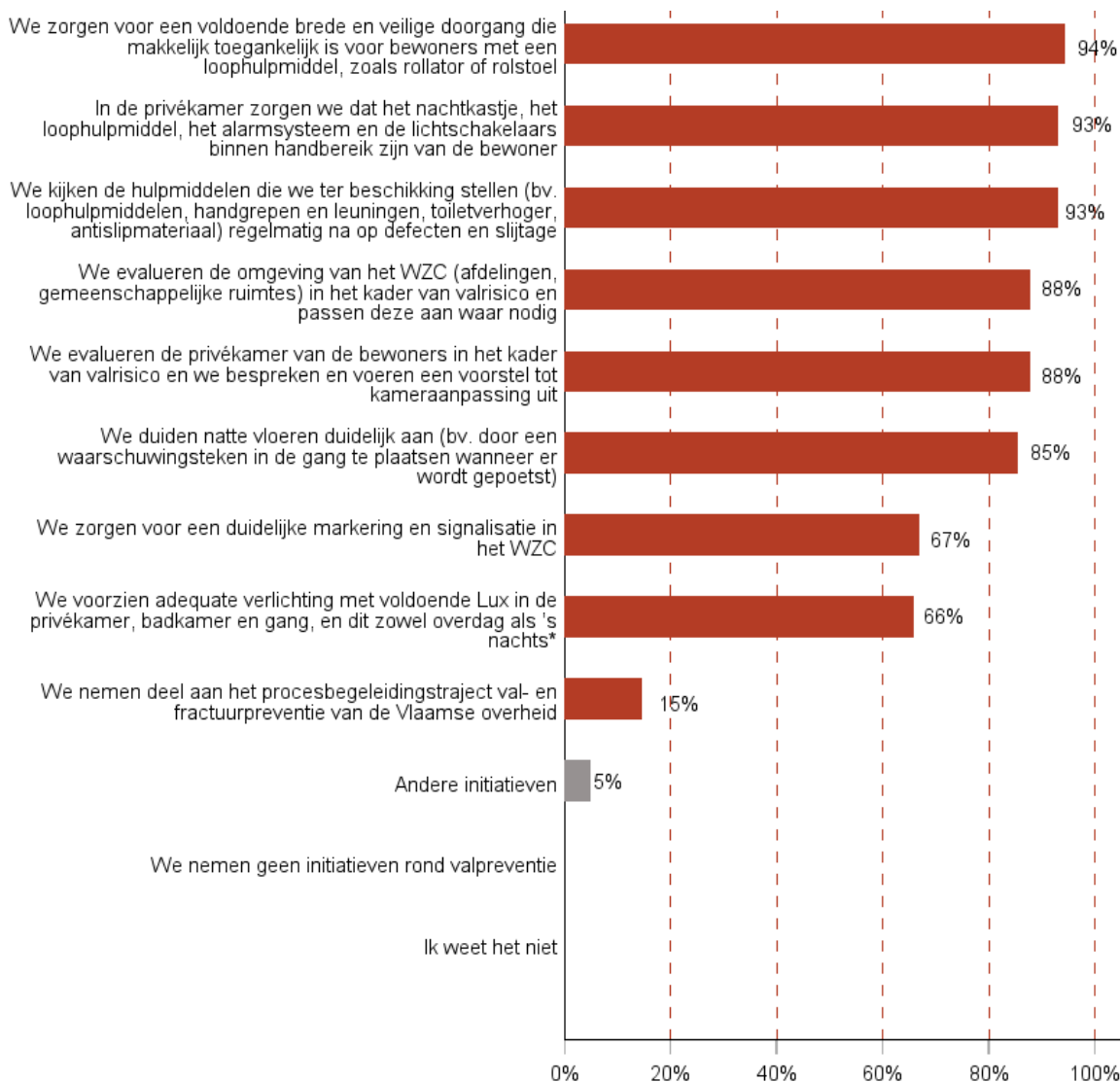
KWALITEITSCRITERIUM 2. HET WZC NEEMT MINSTENS 5 INITIATIEVEN OM VALINCIDENTEN TE VOORKOMEN

- ✓ 2023: 92% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

92% van de WZC neemt minstens 5 initiatieven om valincidenten te voorkomen. De 5 meest voorkomende initiatieven zijn: (1) zorgen voor een voldoende brede en veilige doorgang die makkelijk toegankelijk is voor bewoners met een loophulpmiddel, zoals rollator of rolstoel (94%); (2) zorgen dat het nachtkastje, het loophulpmiddel, het alarmsysteem en de lichtschakelaars in de privékamer binnen handbereik zijn van de bewoner (93%); (3) de hulpmiddelen die ter beschikking worden gesteld (bv. loophulpmiddelen, handgrepen en leuning, toiletverhoger, antislipmateriaal) regelmatig nakijken op defecten en slijtage (93%); (4) de omgeving van het WZC (afdelingen, gemeenschappelijke ruimtes) evalueren in het kader van valrisico en deze aanpassen waar nodig (88%); en (5) de privékamer van de bewoners evalueren in het kader van valrisico en een voorstel tot kameraanpassing bespreken en uitvoeren (88%).

75 Welke initiatieven neemt jouw WZC om valincidenten te voorkomen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 199

* d.w.z. in de kamer 155 Lux, aan stoel en tafel 775 Lux, in de inkomhal, gang, badkamer, toilet en eetruimte 310 Lux

KWALITEITSCRITERIUM 3. HET WZC BESCHIKT OVER SCHRIFTELIJKE AFSPRAKEN ROND VALPREVENTIE*

*bv. over het registreren van valincidenten. De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en bewoners

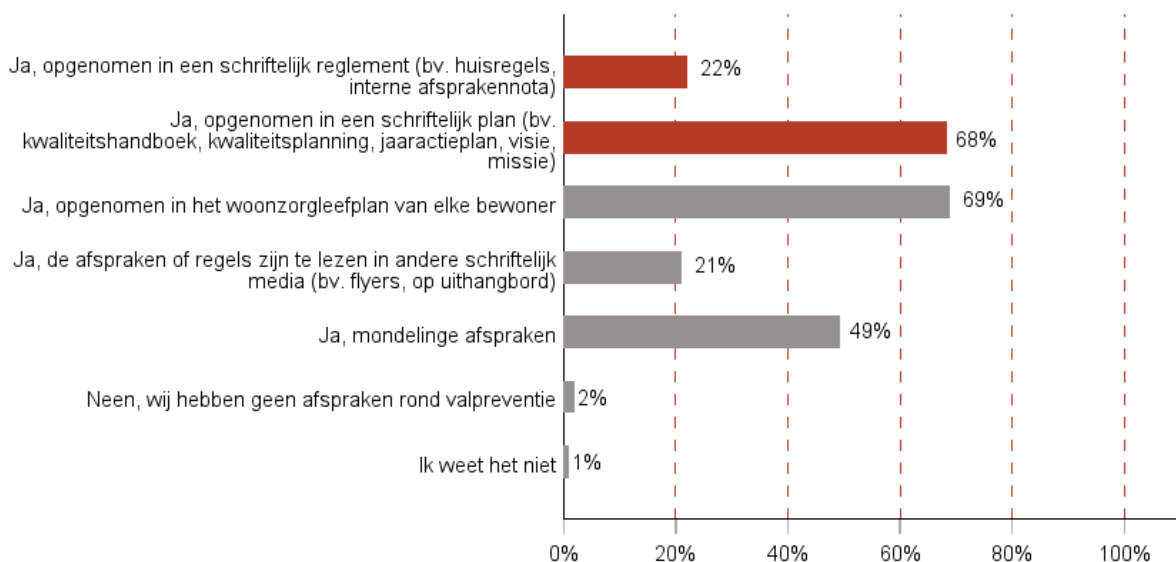
- ✓ 2023: 71% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

7 op de 10 WZC (71%) beschikken over schriftelijke afspraken rond valpreventie (bv. over het registreren van valincidenten). Bij de meeste (68%) zijn deze opgenomen in een schriftelijk plan (bv. kwaliteitshandboek, kwaliteitsplanning, jaaractieplan, visie, missie) en/of in een schriftelijk reglement (bv. huisregels, interne afsprakennota) (22%).

De helft van de WZC (49%) heeft (ook) mondelinge afspraken rond valpreventie.

76 Beschikt jouw WZC over afspraken rond valpreventie (bv. over het registreren van valincidenten)? De afspraken kunnen tussen personeel/vrijwilligers onderling zijn of tussen personeel/vrijwilligers en alle bewoners. Het gaat niet om individuele afspraken met een bewoner.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 199

KWALITEITSCRITERIUM 4. HET WZC COMMUNICEERT MINSTENS JAARLIJKS DE AFSPRAKEN OVER VALPREVENTIE ACTIEF* NAAR DE (FAMILIE/MANTELZORGERS VAN DE) BEWONERS

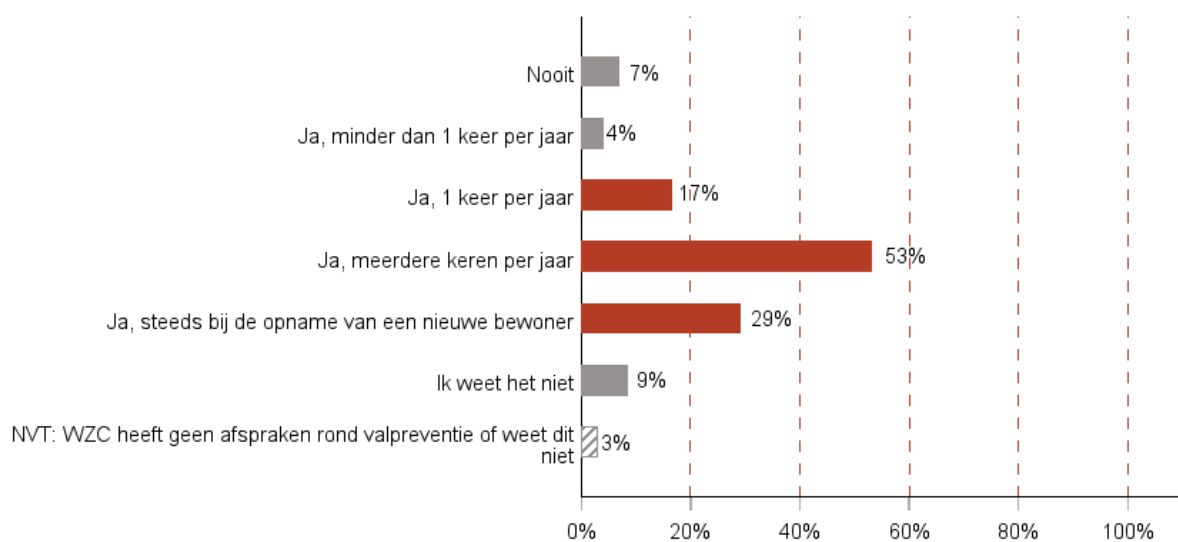
✓ 2023: 77% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Aan de WZC met afspraken rond valpreventie (97%; zie voorgaande grafiek 76) werd gevraagd hoe vaak zij deze actief communiceren naar de bewoners en/of familie en mantelzorgers. 77% van de WZC (t.o.v. het totale aantal WZC) geeft aan dit minstens jaarlijks te doen. Als we meer in detail naar de antwoordopties kijken, zien we dat de meeste WZC (53%) meerdere keren per jaar de afspraken communiceren naar de bewoners en/of familie en mantelzorgers. 29% doet dit steeds bij de opname van een nieuwe bewoner.

77 Communiqueert jouw WZC deze afspraken/regels rond valpreventie actief naar de bewoners en/of familie en mantelzorgers? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC die in de voorgaande vraag (zie grafiek 76) aangaven dat ze geen afspraken rond valpreventie hebben of dit niet weten (3%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 4. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: WZC heeft geen afspraken over mentaal welbevinden of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 199

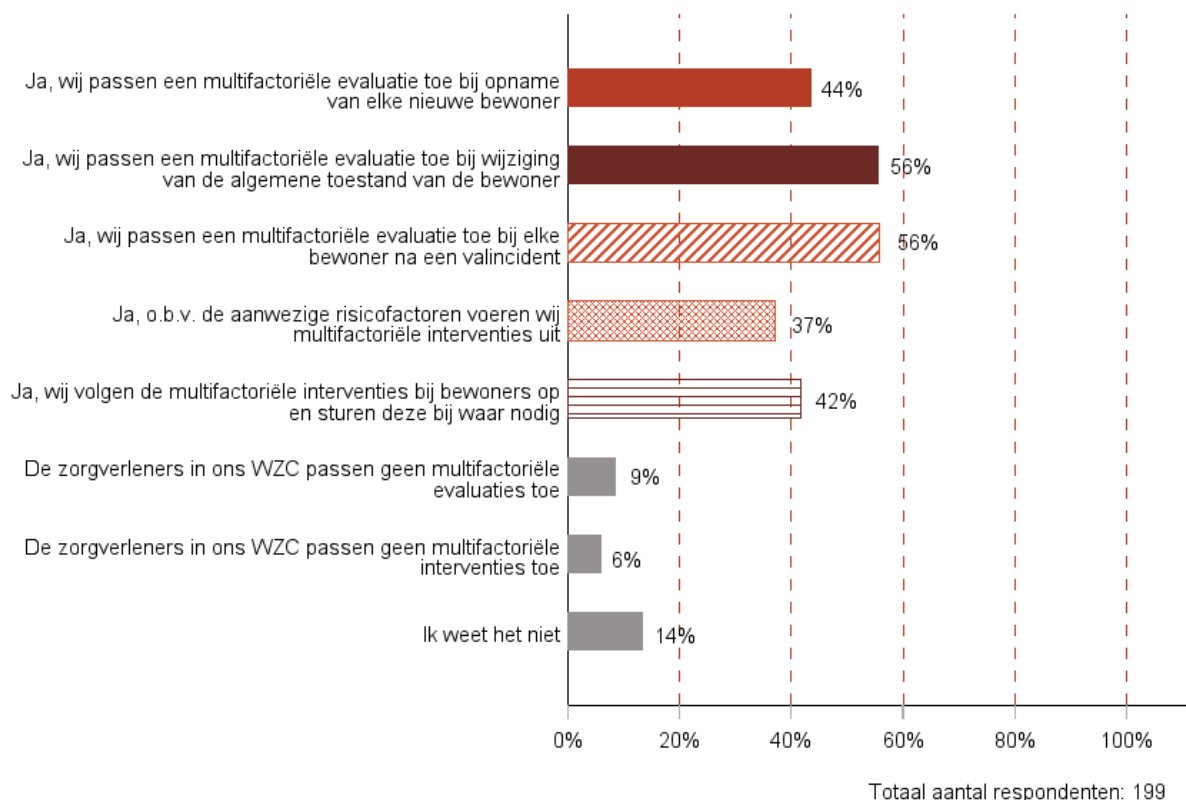
KWALITEITSCRITERIUM 5. HET WZC PAST EEN MULTIFACTORIËLE EVALUATIE TOE BIJ DE OPNAME VAN ELKE NIEUWE BEWONER

- ✓ 2023: 44% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

44% van de WZC past een multifactoriële evaluatie toe bij opname van elke nieuwe bewoner (44%) (zie rood balkje in onderstaande grafiek).

78 Passen de zorgverleners in jouw WZC multifactoriële evaluaties en interventies toe o.b.v. de valrisicofactoren opgesteld in de praktijkrichtlijn voor valpreventie in WZC?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 6. HET WZC PAST EEN MULTIFACTORIËLE EVALUATIE TOE BIJ WIJZIGING VAN DE ALGEMENE TOESTAND VAN DE BEWONER

- ✓ 2023: 56% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

56% van de WZC past een multifactoriële evaluatie toe bij wijziging van de algemene toestand van de bewoner (zie balkje in grafiek 78).

KWALITEITSCRITERIUM 7. HET WZC PAST EEN MULTIFACTORIËLE EVALUATIE TOE BIJ ELKE BEWONER NA EEN VALINCIDENT

- ✓ 2023: 56% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

56% van de WZC past een multifactoriële evaluatie toe bij elke bewoner na een valincident (zie patroonbalkje in grafiek 78).

KWALITEITSCRITERIUM 8. HET WZC VOERT MULTIFACTORIËLE INTERVENTIES UIT BIJ DE BEWONERS O.B.V. DE AANWEZIGE RISICOFACTOREN

- ✓ 2023: 37% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

37% van de WZC voert multifactoriële interventies uit bij de bewoners o.b.v. de aanwezige risicofactoren (zie patroonbalkje in grafiek 78).

KWALITEITSCRITERIUM 9. HET WZC VOLGT DE MULTIFACTORIËLE INTERVENTIES BIJ DE BEWONERS OP EN STUURT DEZE BIJ WAAR NODIG

- ✓ 2023: 42% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

42% van de WZC volgt de multifactoriële interventies bij de bewoners op en stuurt deze bij waar nodig (zie patroonbalkje in grafiek 78).

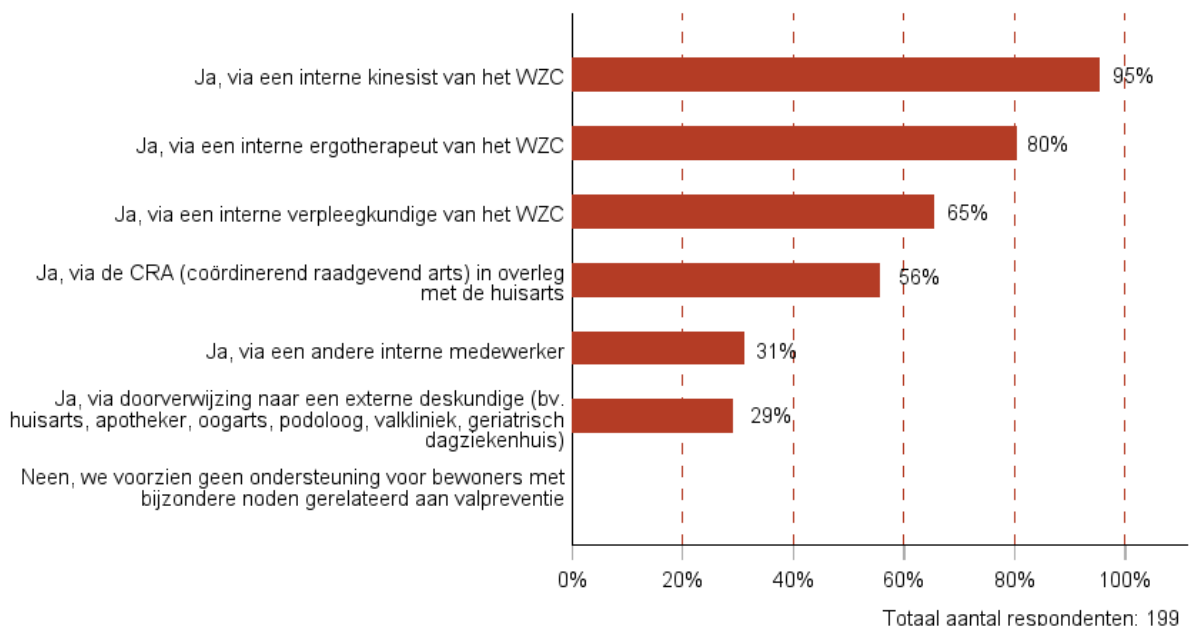
KWALITEITSCRITERIUM 10. HET WZC VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING ROND VALPREVENTIE VOOR BEWONERS

- ✓ 2023: 100% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Alle WZC (100%) voorzien op minstens 1 manier ondersteuning rond valpreventie voor bewoners. Bij de grote meerderheid kunnen bewoners bij iemand in het WZC terecht: bij een interne kinesist (95%), een interne ergotherapeut (80%), een interne verpleegkundige (65%), de CRA (56%) en/of een andere interne medewerker (31%). 29% verwijst bewoners door naar een externe deskundige (bv. huisarts, apotheker, oogarts, podoloog, valkliniek, geriatrisch dagziekenhuis).

79 Kunnen bewoners bij iemand terecht voor ondersteuning gerelateerd aan valpreventie?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol valpreventiebeleid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 80** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel WZC aan dit criterium voldoen. **Grafiek 81** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol valpreventiebeleid.

STAND VAN ZAKEN VALPREVENTIEBELEID (2023)

- Gemiddeld voldoen de WZC aan 7 van de 10 criteria voor een kwaliteitsvol valpreventiebeleid (7 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 13% voldoet aan alle 10 de criteria voor een kwaliteitsvol valpreventiebeleid.
- 0% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol valpreventiebeleid. Op 1 WZC na (dat aan 1 criterium voldoet) voldoen alle WZC aan minstens 2 van de 10 kwaliteitscriteria.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 1 manier ondersteuning voorzien rond valpreventie voor bewoners (100%).
- Op minstens 2 manieren (familie/mantelzorgers van) bewoners informeren over valpreventie en de valrisicofactoren (97%).
- Minstens 5 initiatieven nemen om valincidenten te voorkomen (92%).

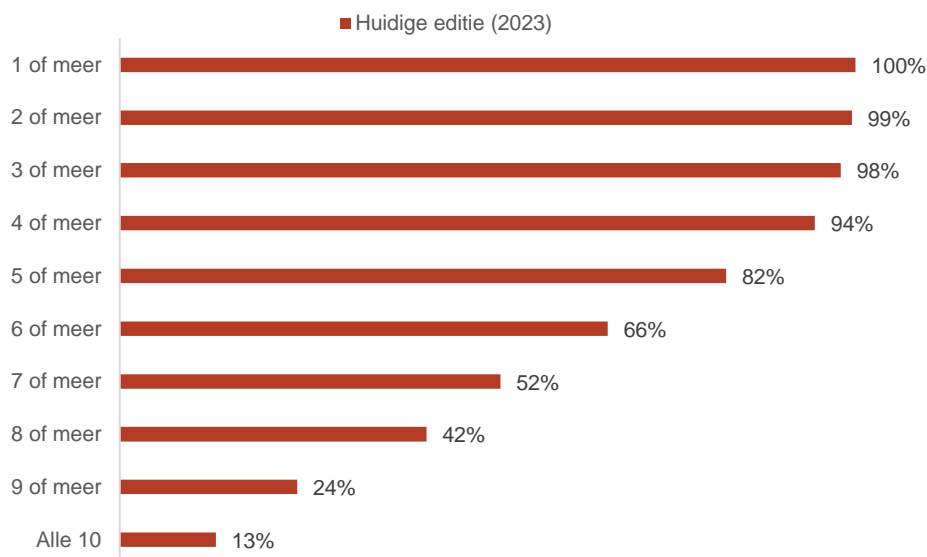
Waarop wordt het minst ingezet?

- Multifactoriële evaluatie toepassen bij de opname van elke nieuwe bewoner (44%).
- Multifactoriële interventies opvolgen bij de bewoners en deze bijsturen waar nodig (42%).
- Multifactoriële interventies uitvoeren bij de bewoners o.b.v. de aanwezige risicofactoren (37%).

80 Aandeel WZC dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol valpreventiebeleid voldoet

81 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol valpreventiebeleid

ROKEN

199

DEELNEMENDE
WZC

KWALITEITSCRITERIA

- 1 | Wanneer bewoners niet mogen roken op de privékamer stelt het WZC een rookkamer ter beschikking in het gebouw.
- 2 | Het WZC moedigt de bewoners aan om niet te roken wanneer er medewerkers aanwezig zijn in de privékamer (indien roken op de privékamer mag)*.
* WZC voldoen ook aan het criterium als ze roken op de privékamer niet toelaten.
- 3 | Het WZC heeft een reglement of afspraken* voor bewoners over roken in en rond het WZC (los van het bestaande wettelijke rookverbod).
*bv. over roken aan de ingang van het gebouw. De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en alle bewoners. Het gaat niet over individuele afspraken met een bewoner.
- 4 | Het WZC communiceert minstens jaarlijks de afspraken over roken actief* naar de bewoners.
* Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.
- 5 | Het WZC voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor bewoners die willen stoppen met roken:
 1. via een arts van de voorziening;
 2. via een andere hulpverlener van de voorziening (bv. verpleegkundige);
 3. via doorverwijzing naar externe rookstopbegeleiding (bv. tabakoloog);
 4. via doorverwijzing naar een andere externe deskundige (bv. huisarts, apotheker, zorgprofessionals of ziekenhuizen).

RESULTATEN

KWALITEITSCRITERIUM 1. WANNEER BEWONERS NIET MOGEN ROKEN OP DE PRIVÉKAMER STELT HET WZC EEN ROOKKAMER TER BESCHIKKING IN HET GEBOUW

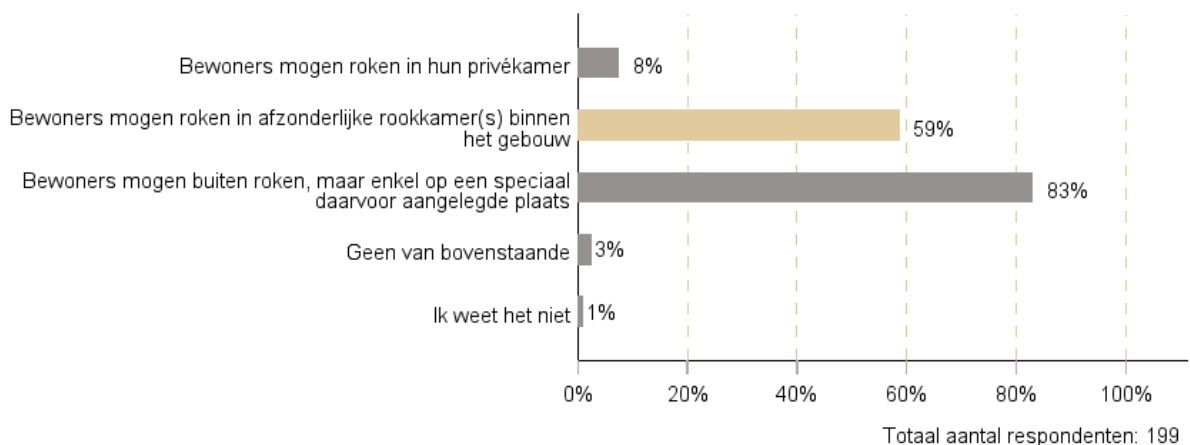
- ✓ 2023: 57% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

57% van de WZC stelt een rookkamer ter beschikking in het gebouw wanneer bewoners niet mogen roken op de privé-kamer.

Als we meer in detail naar onderstaande grafiek kijken, zien we dat 117 WZC (59%) aangaven dat bewoners mogen roken in een/meerdere afzonderlijke rookkamer(s) binnen het gebouw. Van die 117 WZC gaven 3 WZC (2%) aan dat bewoners ook op hun privékamer mogen roken. Deze 3 WZC (2%) voldoen niet aan kwaliteitscriterium 1.

82 Op welke plaatsen is het voor de bewoners toegelaten om te roken in en rond het WZC? Duid aan wat van toepassing is.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 2. HET WZC MOEDIGT DE BEWONERS AAN OM NIET TE ROKEN WANNEER ER MEDEWERKERS AANWEZIG ZIJN IN DE PRIVÉKAMER (INDIEN ROKEN OP DE PRIVÉKAMER MAG)

* WZC voldoen ook aan het criterium als ze roken op de privékamer niet toelaten.

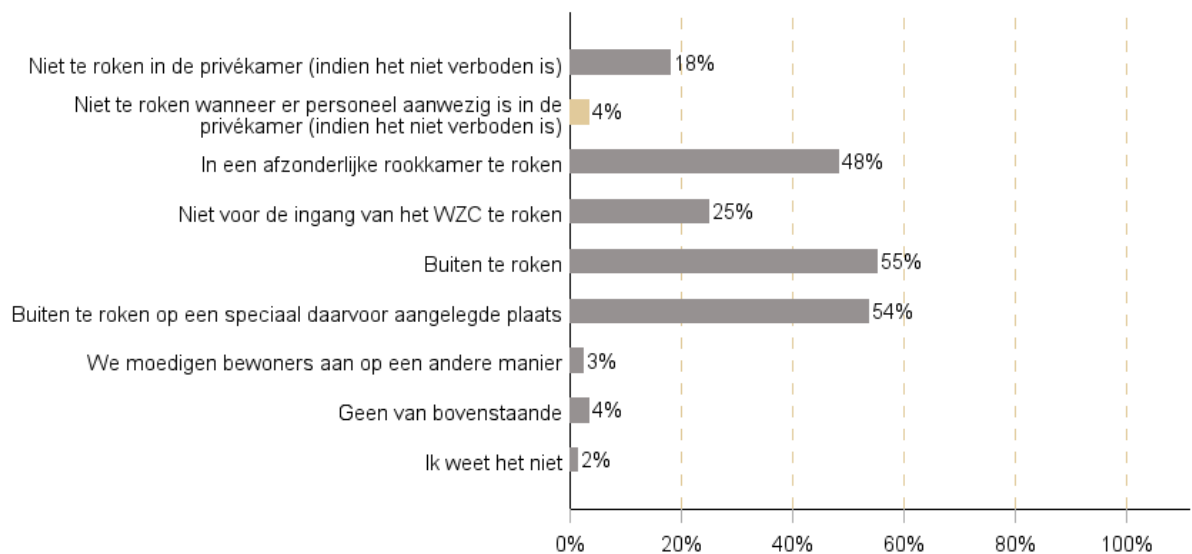
- ✓ 2023: 96% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

WZC voldoen ook aan kwaliteitscriterium 2 als ze roken op de privékamer niet toelaten. Dat is voor 92% van de WZC het geval (zie grafiek 82). Daarnaast zien we dat 4%, de bewoners aanmoedigt om niet te roken wanneer er medewerkers aanwezig zijn in de privékamer (indien het niet verboden is om te roken op de privékamer) (zie onderstaande grafiek 83).

Wanneer we de resultaten van kwaliteitscriterium 1 en 2 naast elkaar leggen (zie grafiek 82 en 83), constateren we dat 8% roken op de privékamer toelaat, ofwel 15 van de 199 deelnemende WZC. 4%, ofwel 7 van de 199 WZC moedigen bewoners aan om niet te roken wanneer er medewerkers aanwezig zijn in de privékamer (indien het niet verboden is). Dus, 7 van de 15 WZC die roken op de privékamer toelaat, moedigt bewoners aan om niet te roken wanneer er personeel aanwezig is op de privékamer (50%).

83 We moedigen bewoners aan om ...

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 199

KWALITEITSCRITERIUM 3. HET WZC HEEFT EEN REGLEMENT OF AFSPRAKEN* VOOR BEWONERS OVER ROKEN IN EN ROND HET WZC (LOS VAN HET BESTAANDE WETTELIJKE ROOKVERBOD)

*bv. over roken aan de ingang van het gebouw. De afspraken kunnen tussen medewerkers/vrijwilligers onderling zijn of tussen medewerkers/vrijwilligers en alle bewoners. Het gaat niet over individuele afspraken met een bewoner.

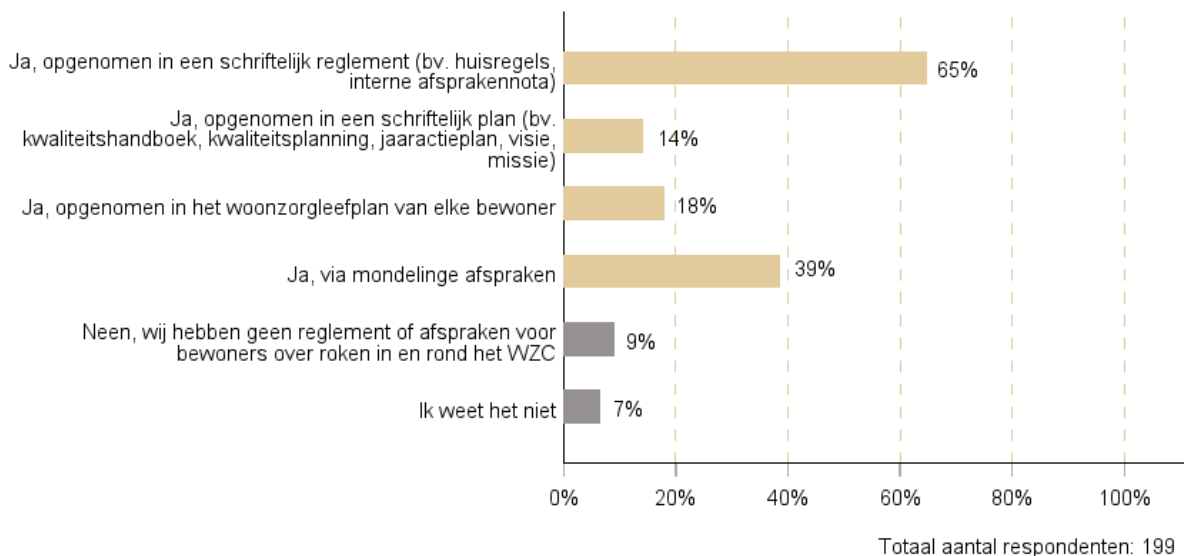
- ✓ 2023: 84% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

84% van de WZC heeft afspraken voor bewoners over roken in en rond het WZC (los van het bestaande wettelijke rookverbod). De meerderheid (65%) heeft afspraken opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. huisregels, interne afsprakennota). Daarnaast heeft 39% (ook) mondelinge afspraken voor bewoners over roken in en rond het WZC. Een minderheid heeft afspraken opgenomen in het woonzorgleefplan van elke bewoner (18%) of in een schriftelijk plan (bv. kwaliteitshandboek, kwaliteitsplanning, jaaractieplan, visie, missie) (14%).

Bijna 1 op de 10 WZC (9%) geeft aan geen reglement of afspraken te hebben voor bewoners over roken in en rond het WZC.

84 Beschikt jouw WZC over een reglement of afspraken voor bewoners over roken in en rond het WZC (los van het bestaande wettelijke rookverbod) (bv. over roken aan de ingang van het gebouw)? De afspraken kunnen tussen personeel/vrijwilligers onderling zijn of tussen personeel/vrijwilliger en alle bewoners. Het gaat niet over individuele afspraken met een bewoner.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 4. HET WZC COMMUNICEERT MINSTENS JAARLIJKS DE AFSPRAKEN OVER ROKEN ACTIEF* NAAR DE BEWONERS

* Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

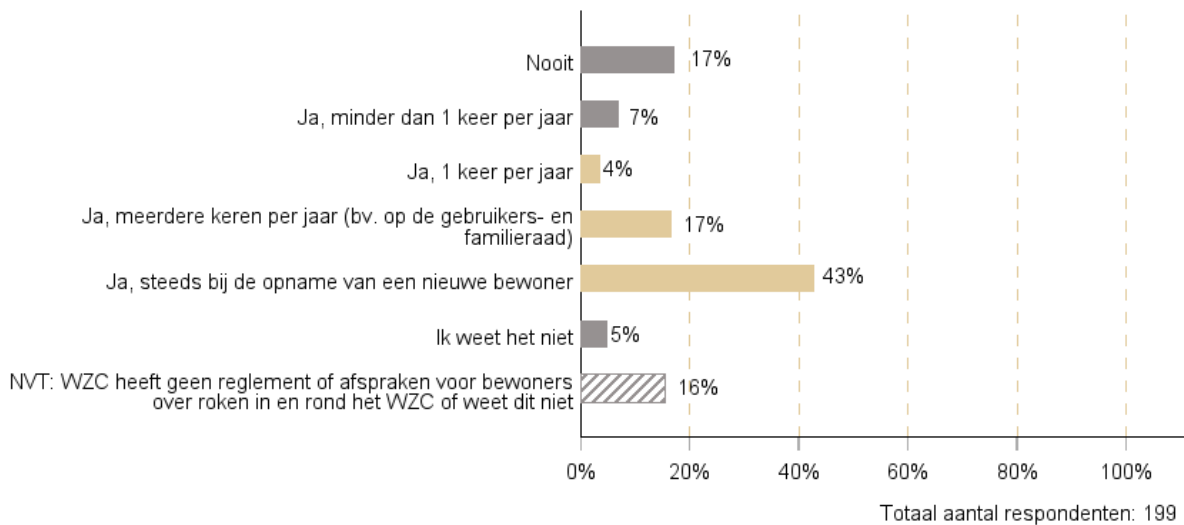
- ✓ 2023: 56% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Aan de WZC met een reglement of afspraken voor bewoners over roken in en rond het WZC (los van het bestaande wettelijke rookverbod) (84%; zie voorgaande grafiek 84) werd gevraagd hoe vaak zij deze actief communiceren naar de bewoners. 56% van de WZC (t.o.v. het totale aantal WZC) geeft aan dit minstens jaarlijks te doen. Als we meer in detail naar de antwoordopties kijken, zien we dat de meeste WZC (43%) dit steeds doen bij de opname van een nieuwe bewoner. Een kleiner aandeel WZC (17%) communiceert deze meerdere keren per jaar.

85 Communiceert jouw WZC de afspraken over roken actief naar de bewoners? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC die in de voorgaande vraag (zie grafiek 84) aangaven dat ze geen reglement of afspraken hebben voor bewoners over roken in en rond het WZC (los van het bestaande wettelijke rookverbod) of dit niet weten (16%). In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: WZC heeft geen afspraken over roken of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

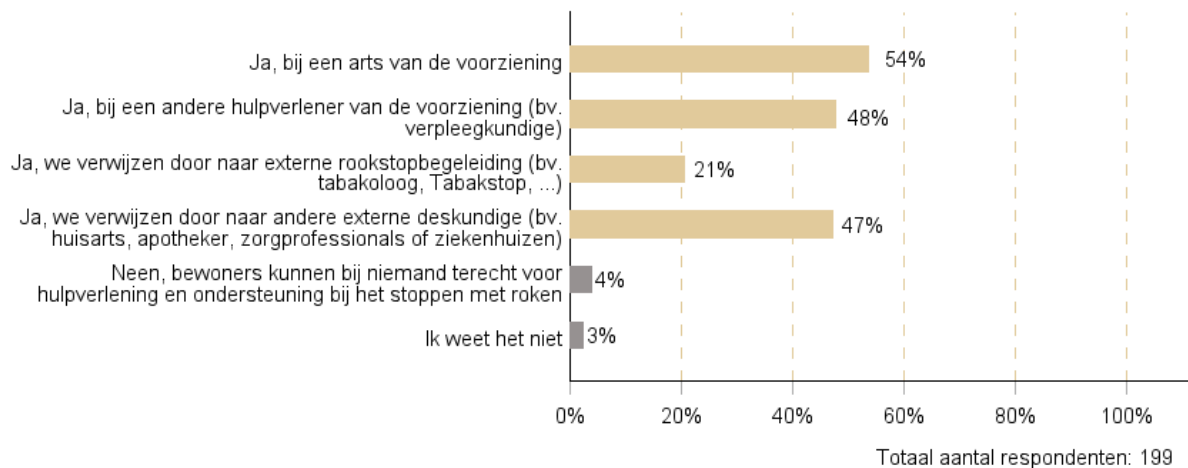
KWALITEITSCRITERIUM 5. HET WZC VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR BEWONERS DIE WILLEN STOPPEN MET ROKEN

- ✓ 2023: 94% van de WZC voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

94% van de WZC voorziet op minstens 1 manier ondersteuning voor bewoners die willen stoppen met roken. Bij de helft van de WZC kunnen bewoners terecht bij een arts van de voorziening (54%) en/of bij een andere hulpverlener van de voorziening (bv. verpleegkundige) (48%). Daarnaast verwijst 21% (ook) door naar externe rookstopbegeleiding (bv. tabakoloog, Tabakstop, ...) en/of 47% naar een andere externe deskundige (bv. huisarts, apotheker, zorgprofessionals of ziekenhuizen).

86 Kan een bewoner van jouw WZC bij iemand terecht voor hulpverlening en ondersteuning bij het stoppen met roken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 87** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel WZC aan dit criterium voldeden. **Grafiek 88** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol rookbeleid.

STAND VAN ZAKEN ROOKBELEID (2023)

- Gemiddeld voldoen de WZC aan 4 van de 5 criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid (4 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 34% voldoet aan alle 5 de criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid.
- 0% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol rookbeleid. 98% voldoet aan minstens 2 van de 5 kwaliteitscriteria.

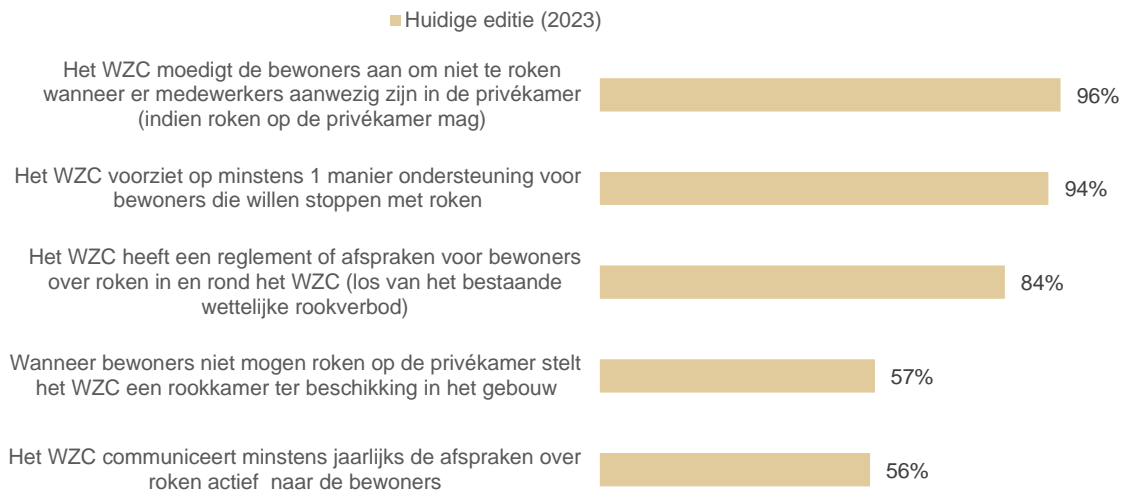
Waarop wordt het meest ingezet?

- Bewoners aanmoedigen om niet te roken wanneer er medewerkers aanwezig zijn in de privékamer (indien roken op de privékamer mag) (96%).
- Op minstens 1 manier ondersteuning voorzien voor bewoners die willen stoppen met roken (94%).

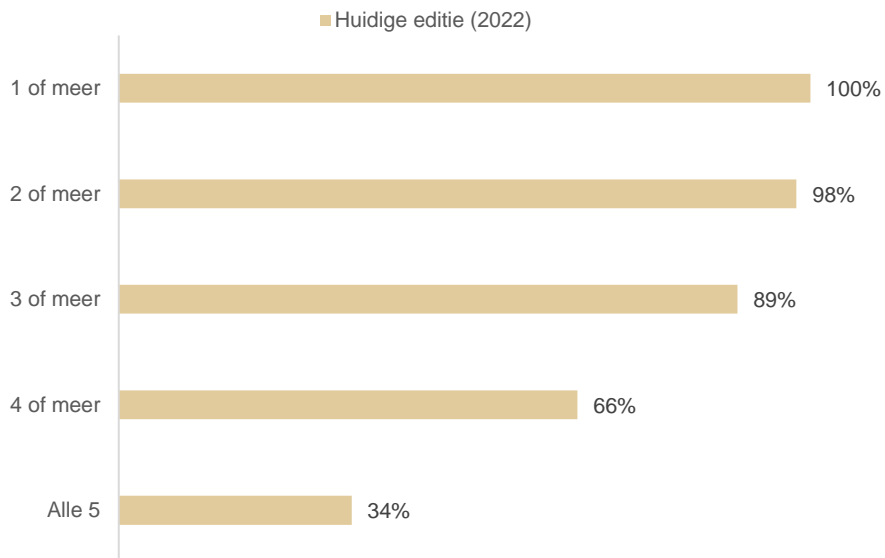
Waarop wordt het minst ingezet?

- Een rookkamer ter beschikking stellen in het gebouw wanneer bewoners niet mogen roken in de privékamer (57%).
- Minstens jaarlijks de afspraken over roken actief communiceren naar de bewoners (56%).

87 Aandeel WZC dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid voldoet

88 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. DE IMPACT VAN COVID-19

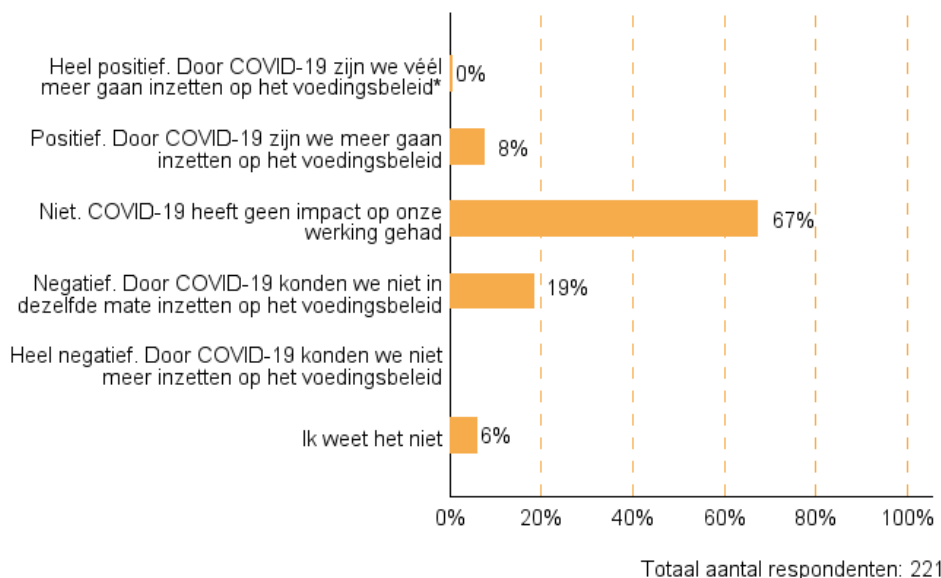
De Preventiepeiling peilt naar de acties die WZC de afgelopen 3 jaar (ofwel sinds de vorige editie van de Preventiepeiling in 2020) ondernomen hebben op het vlak van voeding, beweging, lang stilzitten, mentaal welbevinden, alcohol, mondgezondheid, valpreventie en roken. In deze periode brak de coronapandemie uit, die heel wat maatregelen en uitdagingen met zich meebracht voor WZC. In de vragenlijst gingen we voor elk thema na in welke mate COVID-19 het preventieve gezondheidsbeleid beïnvloedde. Onderstaande grafieken geven hier een overzicht van.

Volgende trends zijn zichtbaar:

- Bij 5 gezondheidsthema's geeft minstens de helft van de WZC aan dat COVID-19 **geen impact** heeft gehad op het beleid rond dit thema, nl. op het mondgezondheidsbeleid (51%), het valpreventiebeleid (64%), het voedingsbeleid (67%), het alcoholbeleid (81%) en het rookbeleid (81%).
- Slechts een kleine minderheid van de WZC (8% of minder) rapporteert een **positieve of heel positieve invloed** van COVID-19 op het beleid rond de verschillende gezondheidsthema's. Het beleid rond mentaal welbevinden is hier een uitzondering op, met verdeelde antwoorden: 33% rapporteert een positieve tot heel positieve invloed, terwijl 48% een negatieve tot heel negatieve invloed ziet.
- Voor de thema's beweging en lang stilzitten geeft minstens de helft van de WZC aan dat COVID-19 een **negatieve invloed** heeft gehad op het beleid (respectievelijk 61% en 52%)

89 Hoe werd het voedingsbeleid in jouw WZC de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

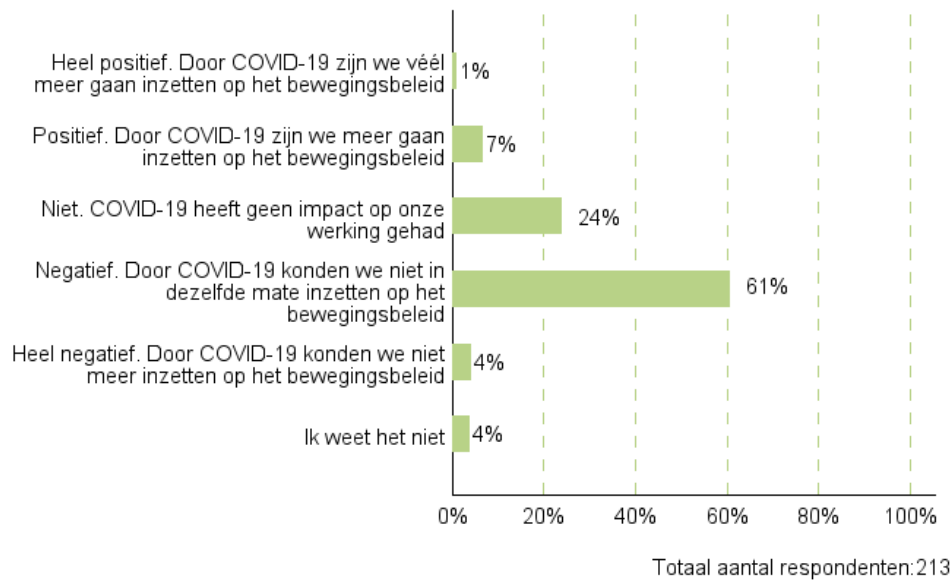
De respondent kon één antwoord selecteren.

* Heel positief. Door COVID-19 zijn we véél meer gaan inzetten op het voedingsbeleid

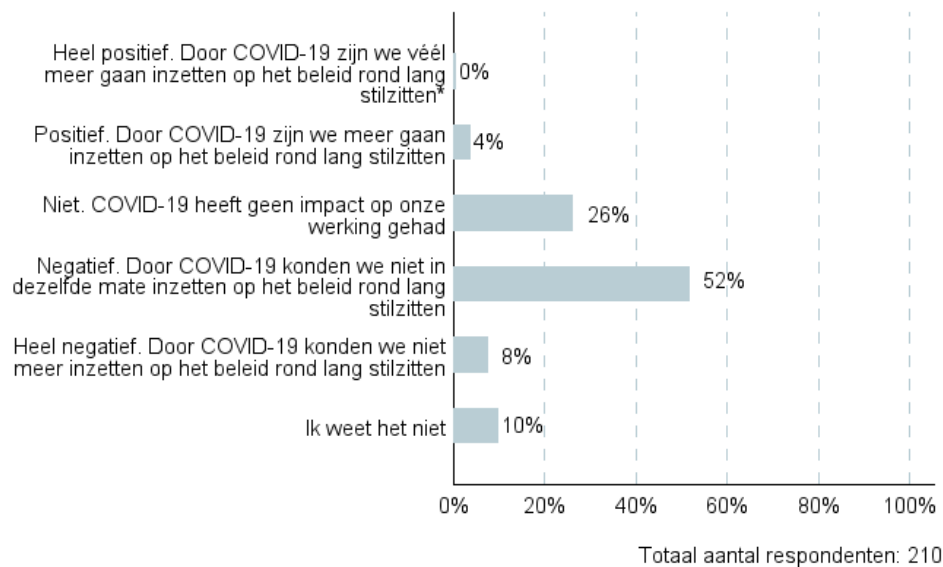
90 Hoe werd het bewegingsbeleid in jouw WZC de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

91 Hoe werd het beleid rond lang stilzitten in jouw WZC de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

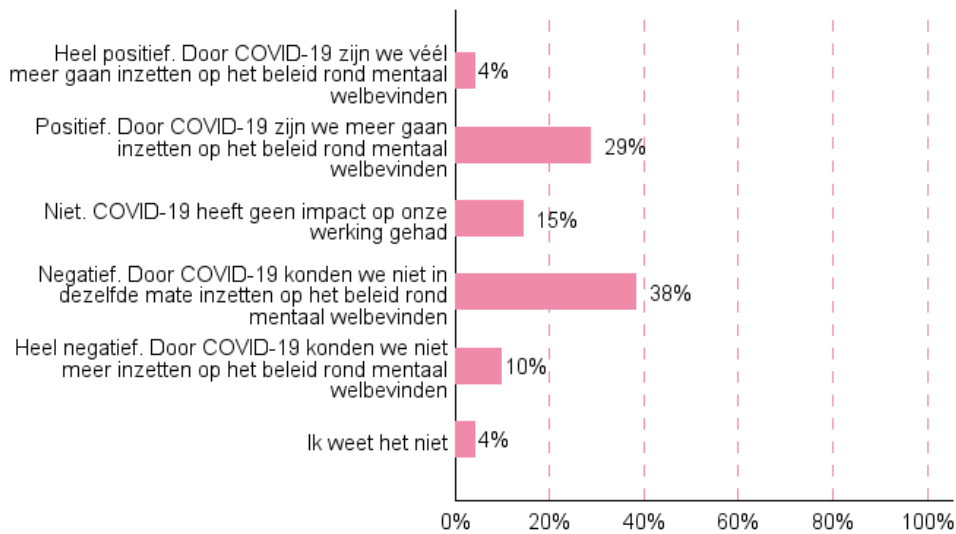
De respondent kon één antwoord selecteren.

* Heel positief. Door COVID-19 zijn we véél meer gaan inzetten op het beleid rond lang stilzitten = 0,5%

92 Hoe werd het beleid rond mentaal welbevinden in jouw WZC de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

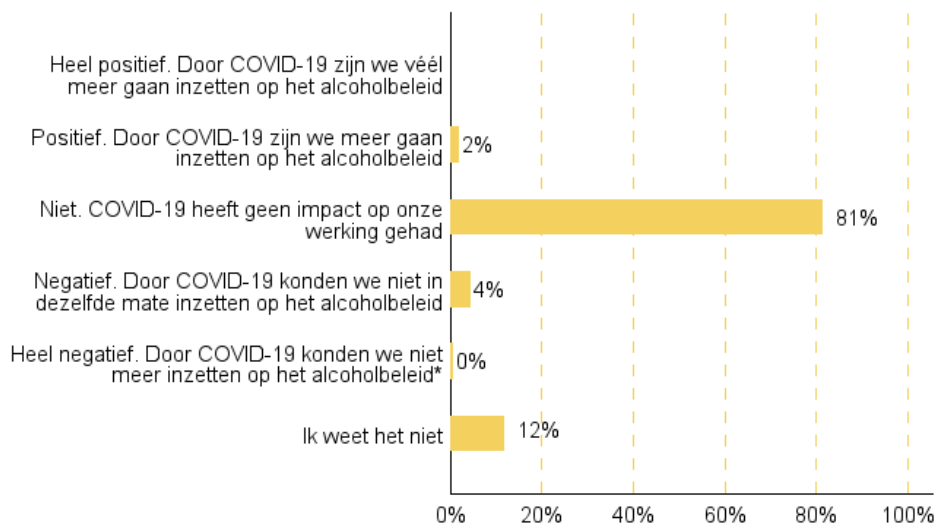
De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 206

93 Hoe werd het alcoholbeleid in jouw WZC de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

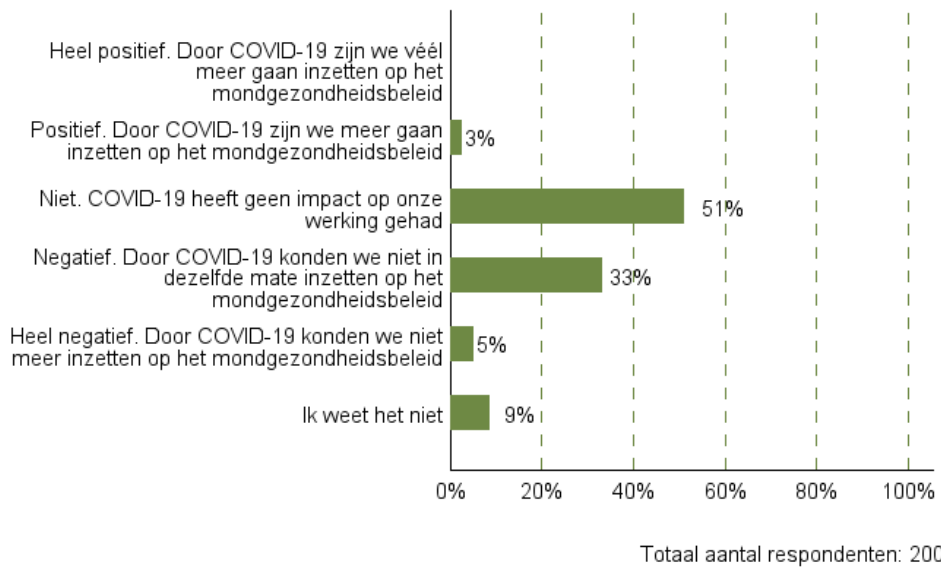

Totaal aantal respondenten: 203

*Heel negatief. Door COVID-19 konden we niet meer inzetten op het alcoholbeleid= 0,5%

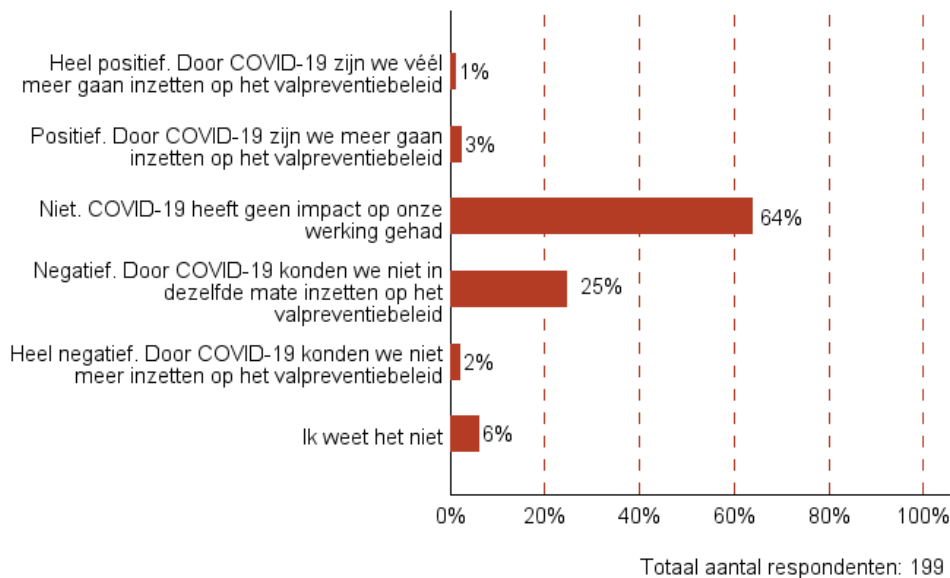
94 Hoe werd het mondgezondheidsbeleid in jouw WZC de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

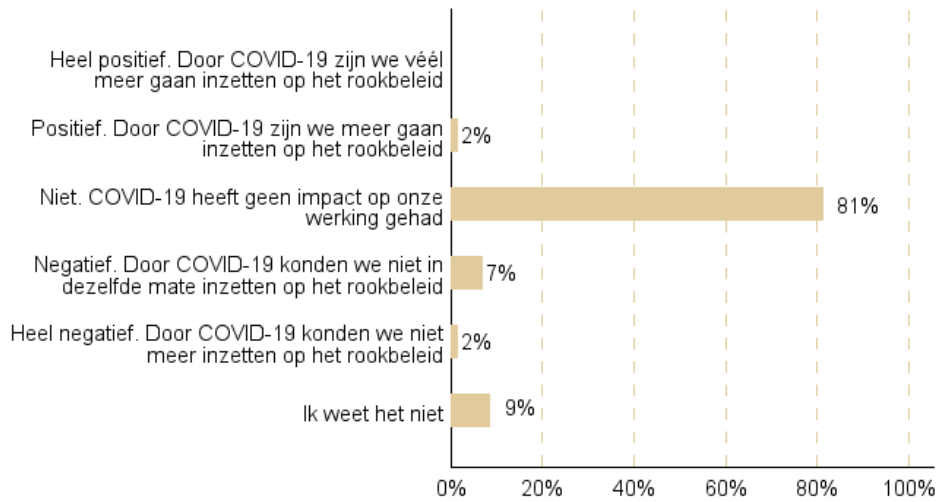
95 Hoe werd het valpreventiebeleid in jouw WZC de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

96 Hoe werd het rookbeleid in jouw WZC de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 199

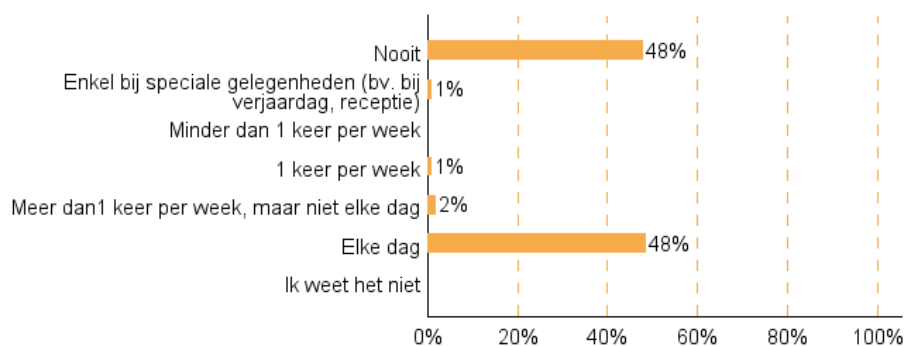
BIJLAGE 2. RESULTATEN EXTRA VRA- GEN

In het rapport ligt de focus op de kwaliteitscriteria en de bespreking van de vragen die gesteld werden om na te gaan hoeveel WZC aan deze kwaliteitscriteria voldoen. Naast de *must know*-vragen die gelinkt zijn aan de criteria, bevatte de vragenlijst ook nog een beperkte set *nice to know*-vragen. Onderstaande grafieken bundelen de resultaten per thema op deze extra vragen.

VOEDING

97 Hoe vaak is water tegen betaling beschikbaar in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

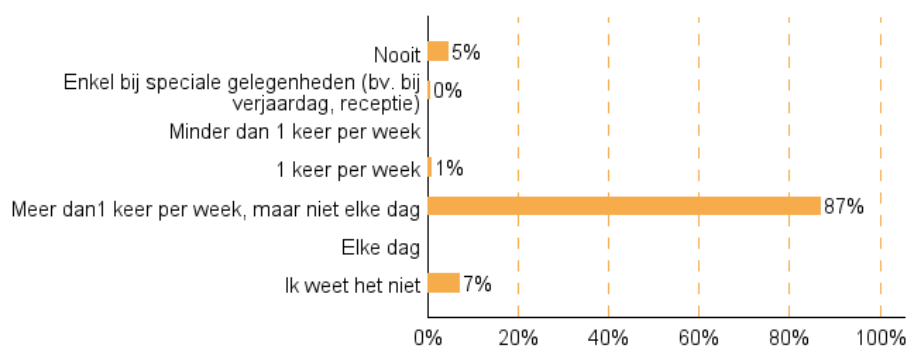
De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 221

98 Hoe vaak is melk of een plantaardig alternatief zonder toegevoegde suiker of zoetstoffen (niet voor bij de koffie) beschikbaar in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

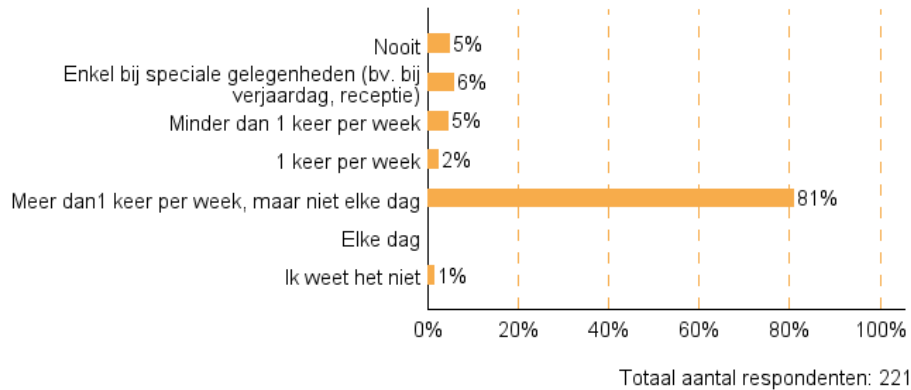
De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 221

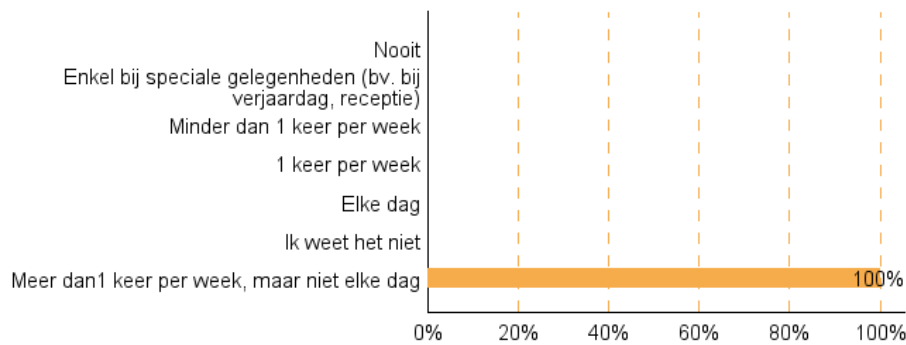
99 Hoe vaak is melk of een plantaardig alternatief met toegevoegde suiker of zoetstoffen (bv. chocomelk) beschikbaar in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

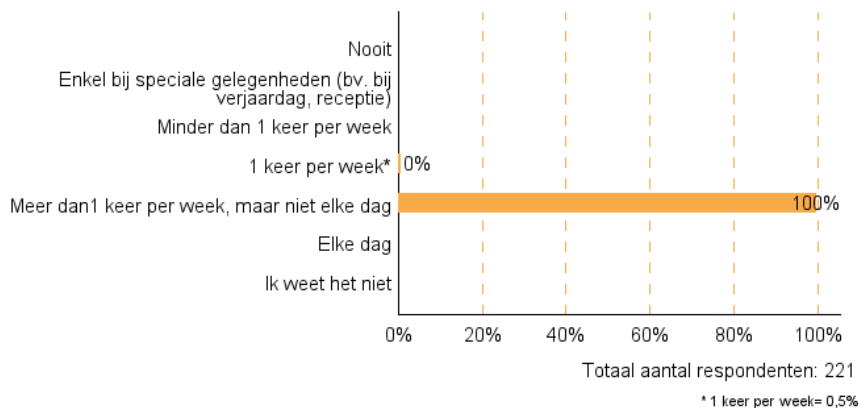
100 Hoe vaak is warme drank (bv. koffie of thee) beschikbaar in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

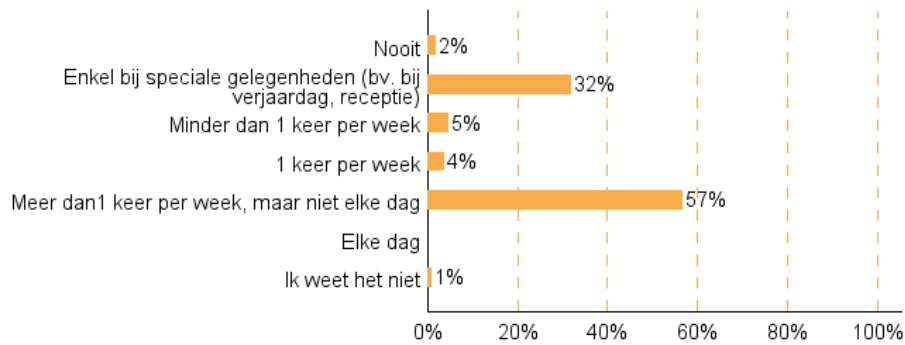
101 Hoe vaak is (verse) soep beschikbaar in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

102 Hoe vaak is (versgeperst) fruitsap beschikbaar in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

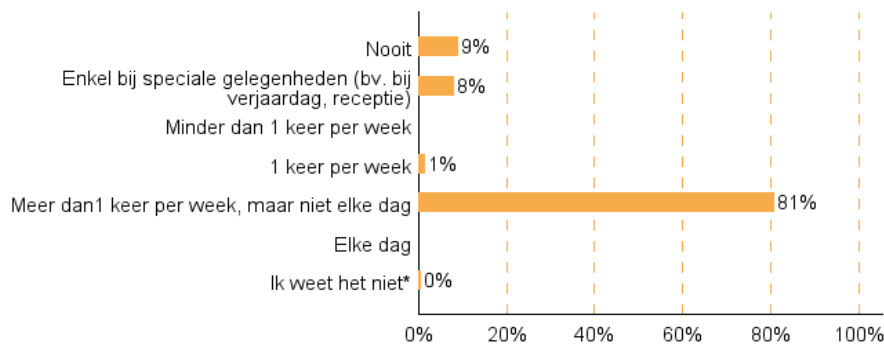
De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 221

103 Hoe vaak zijn light of zero frisdranken beschikbaar in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

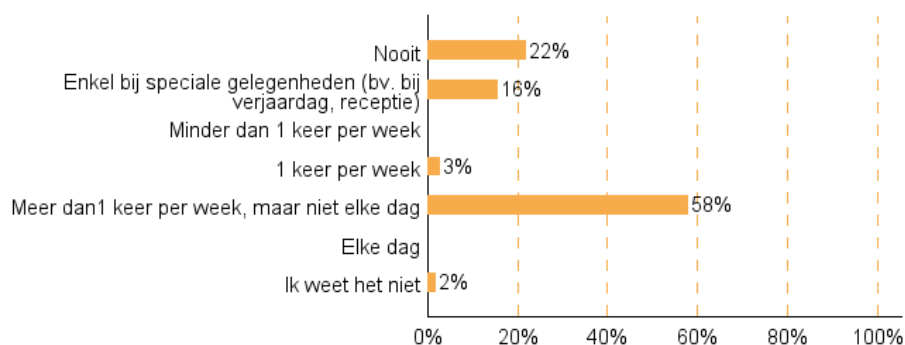

Totaal aantal respondenten: 221

* Ik weet het niet= 0,5%

104 Hoe vaak zijn gesuikerde frisdranken en nectars (bv. Capri-Sun, Oasis) beschikbaar in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

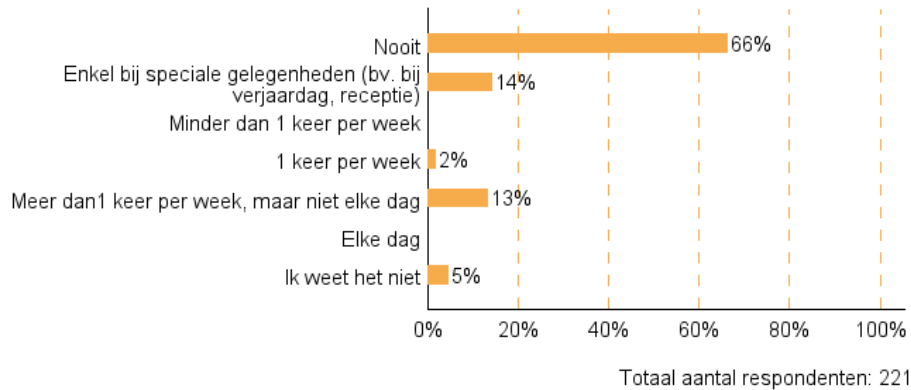
De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 221

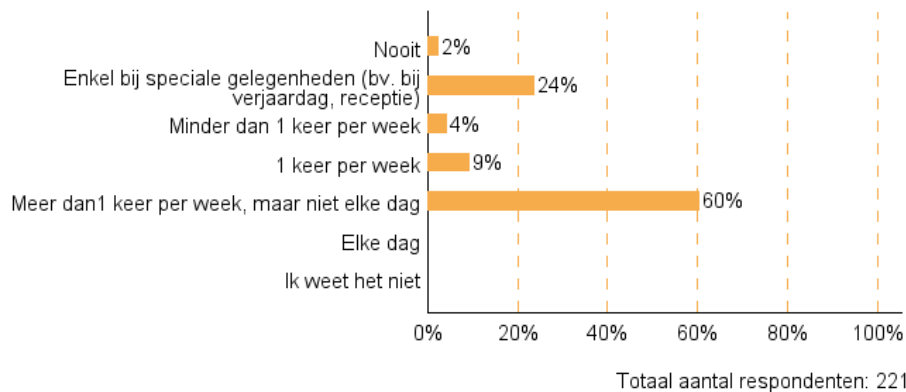
105 Hoe vaak zijn sportdranken of energiedranken beschikbaar in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

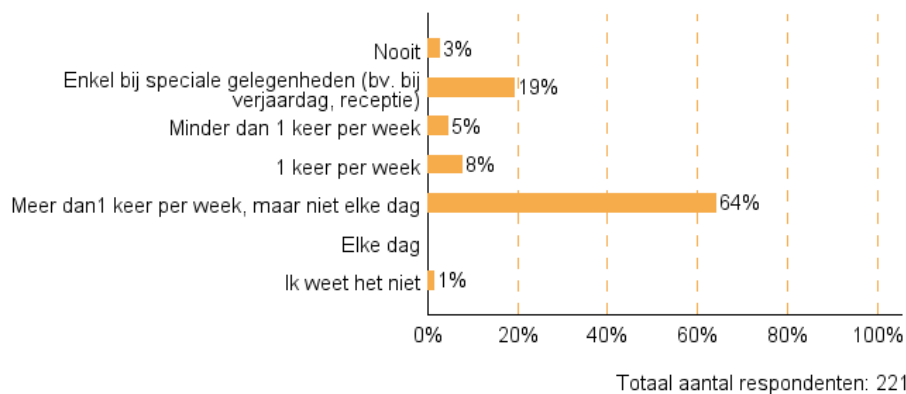
106 Hoe vaak zijn alcoholische dranken beschikbaar in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

107 Hoe vaak is een alcoholvrije variant van alcoholische dranken (bv. alcoholvrij bier of wijn) beschikbaar (in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

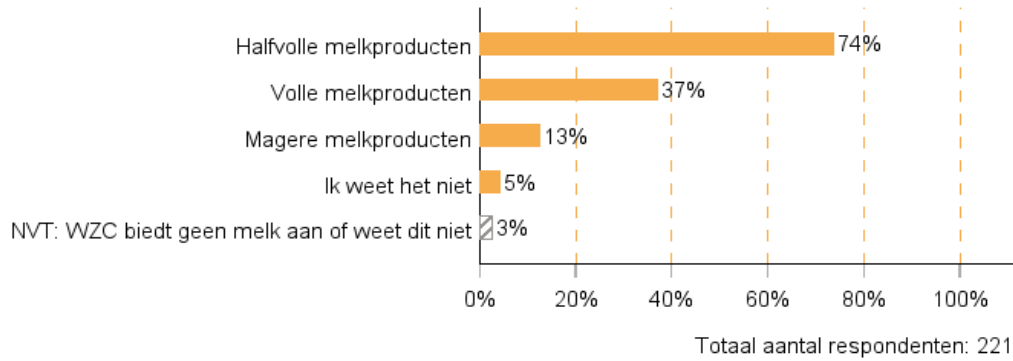
De respondent kon één antwoord selecteren.

108 Welke melkproducten worden er voornamelijk aangeboden?

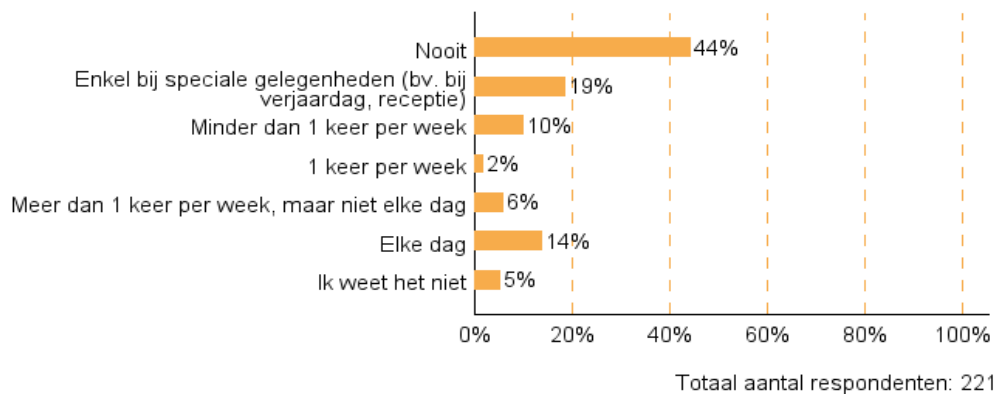
Deze vraag werd niet gesteld aan de WZC die aangaven nooit melkproducten aan te bieden of dit niet weten (3%). Deze respondenten worden in onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: WZC biedt geen melk aan of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

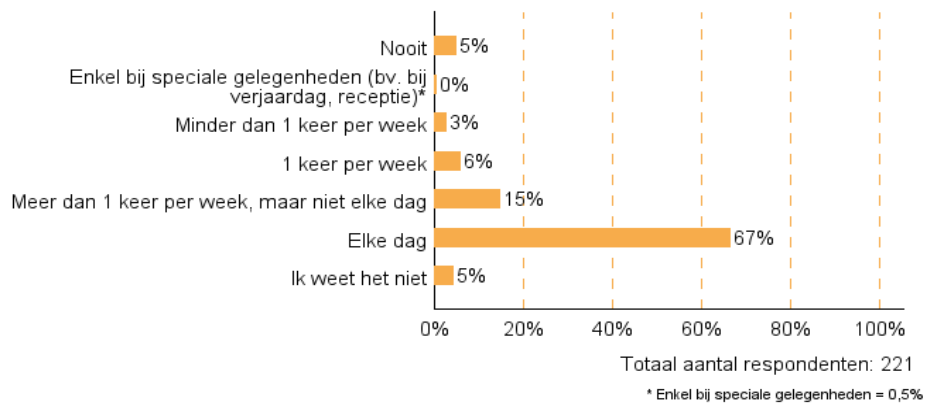
109 Hoe vaak zijn groenten beschikbaar als tussendoortje in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

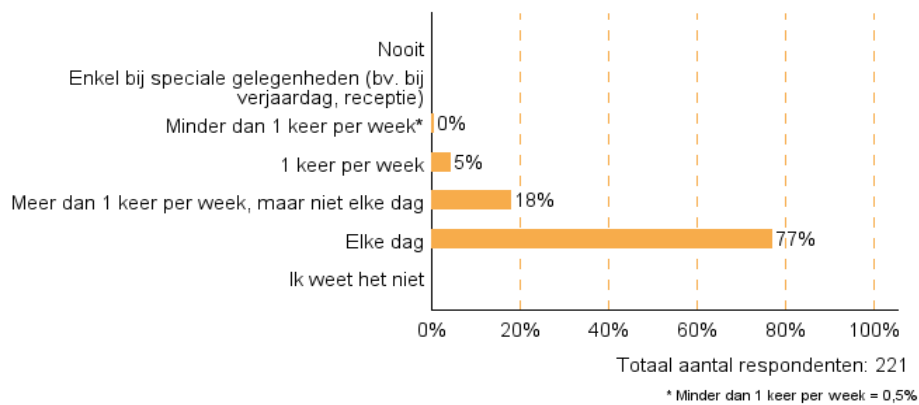
110 Hoe vaak is ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur beschikbaar als tussendoortje in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

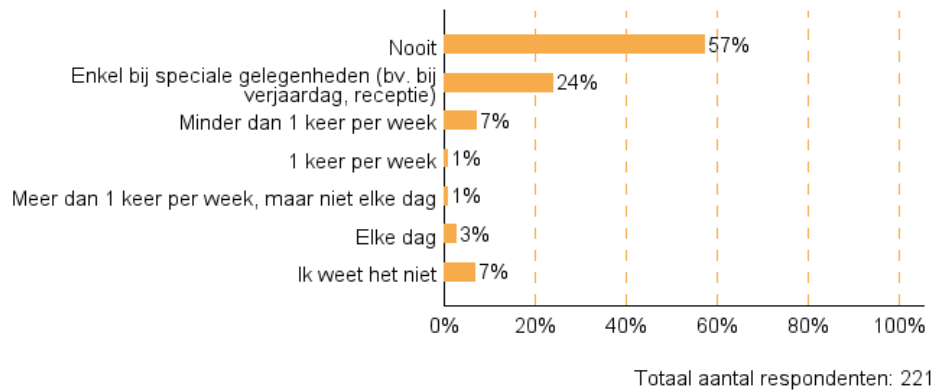
111 Hoe vaak is yoghurt met fruit (met toegevoegde suikers of zoetstof), pudding, rijstpap of alternatief op basis van soja (gezoet en calciumverrijkt) beschikbaar als tussendoortje in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

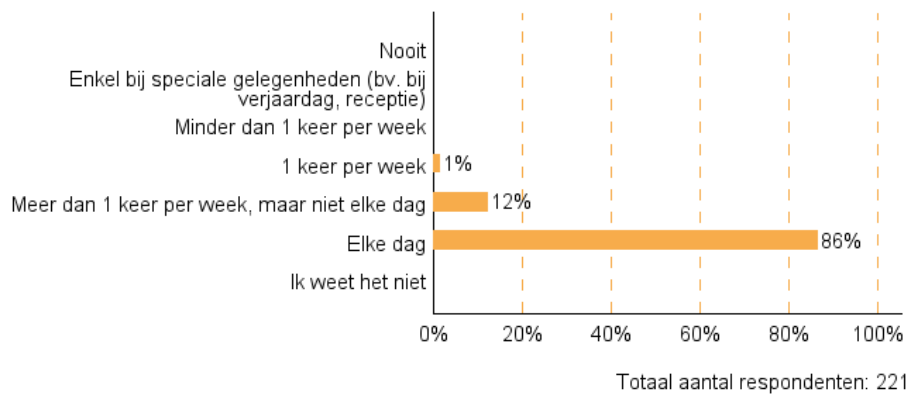
112 Hoe vaak zijn (ongezouten) noten (bv. notenmix of cashewnoten) beschikbaar als tussendoortje in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

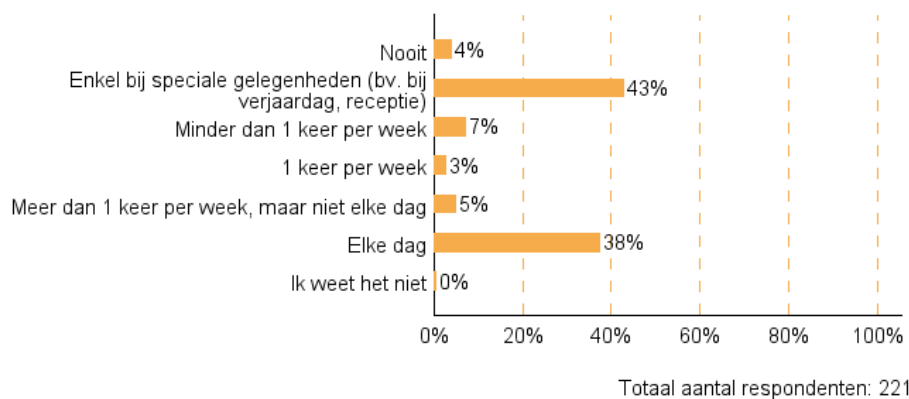
113 Hoe vaak zijn koeken beschikbaar als tussendoortje in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

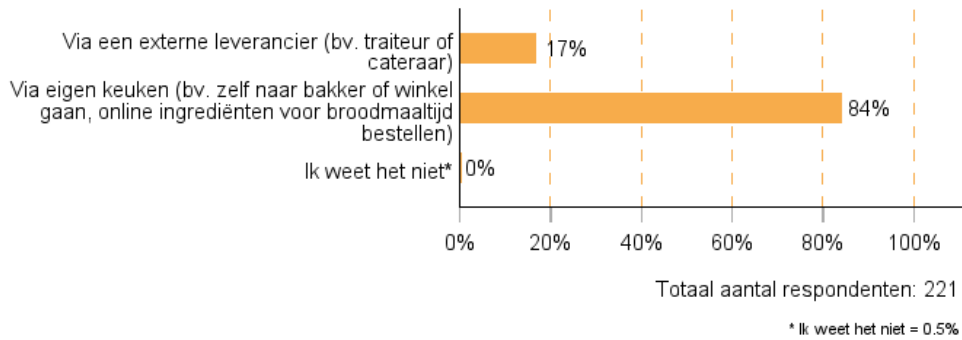
114 Hoe vaak zijn zoute snacks (bv. chips of gezouten nootjes) beschikbaar als tussendoortje in jouw WZC voor de bewoners (bv. tijdens de maaltijden, in de cafetaria, in een automaat)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

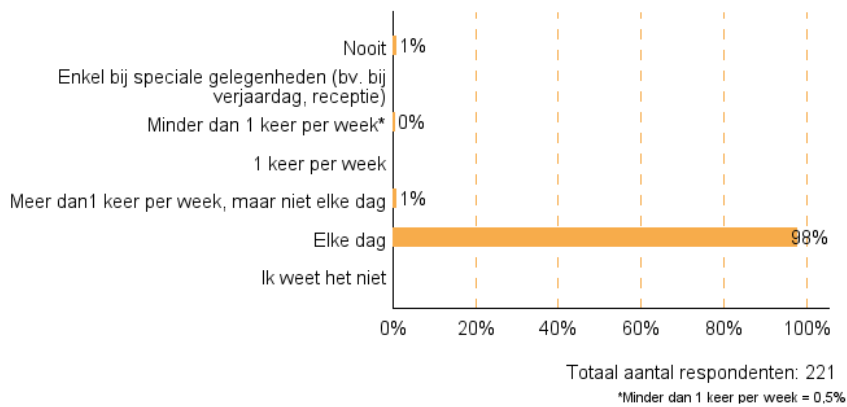
115 Via welke weg biedt jouw WZC boterhammen met beleg aan voor de bewoners?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

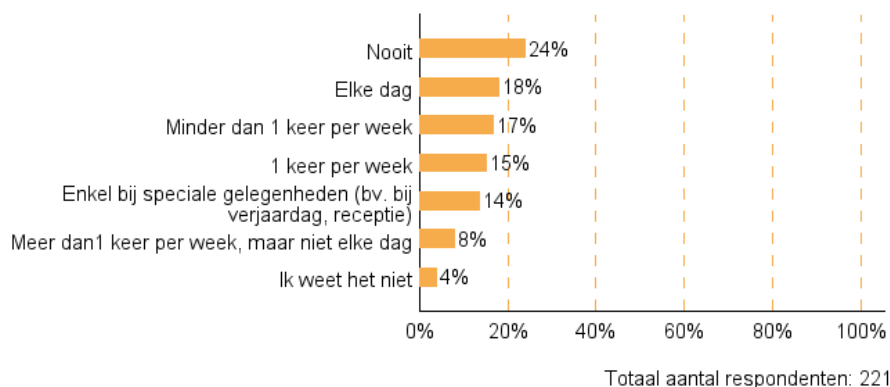
116 Hoe vaak hebben de bewoners de mogelijkheid om bruin, volkoren of meergranen brood te verkrijgen bij een boterhammenmaaltijd?

De respondent kon één antwoord selecteren.

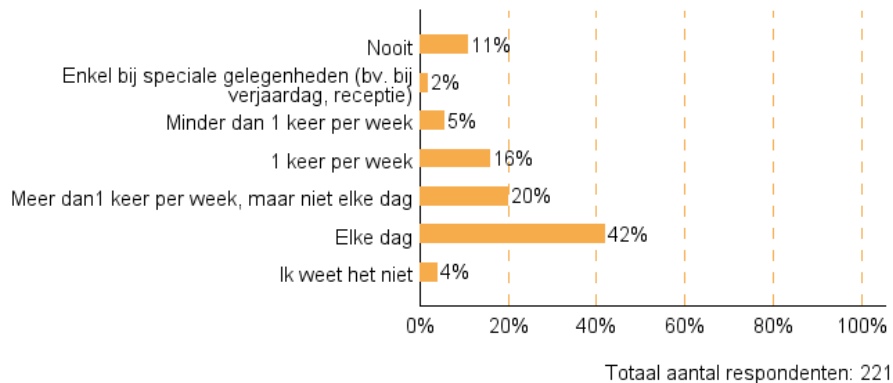
117 Hoe vaak hebben de bewoners de mogelijkheid om groenten (rauw, gegrild) te verkrijgen bij een boterhammenmaaltijd?

De respondent kon één antwoord selecteren.

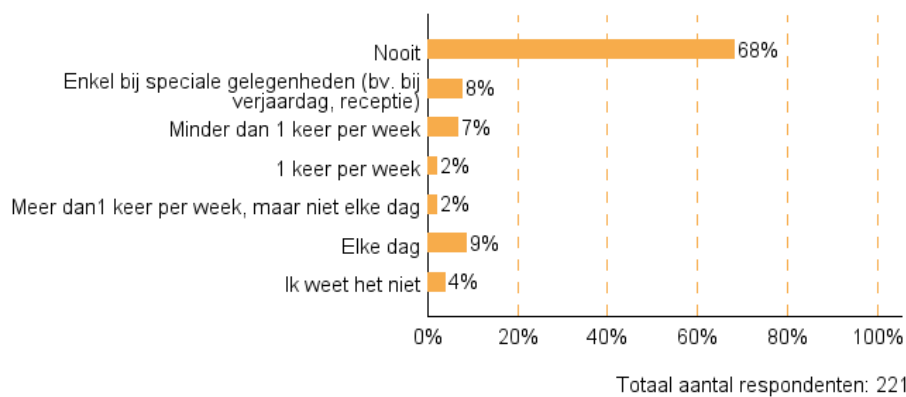
118 Hoe vaak hebben de bewoners de mogelijkheid om fruit als beleg (bv. banaan, aardbei, perzik) of fruitmoes ([light]confituur valt hier niet onder) te verkrijgen bij een boterhammenmaaltijd?

De respondent kon één antwoord selecteren.

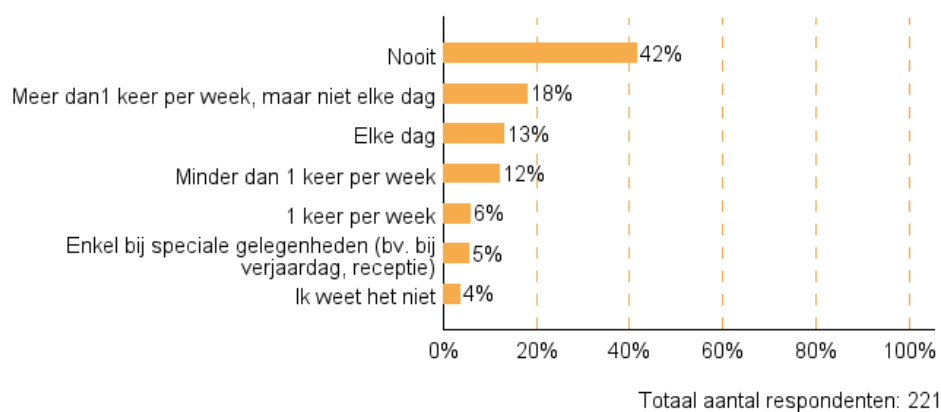
119 Hoe vaak hebben de bewoners de mogelijkheid om plantaardig beleg (bv. hummus, paprikaspread, notenpasta [chocopasta valt hier niet onder]) te verkrijgen bij een boterhammenmaaltijd?

De respondent kon één antwoord selecteren.

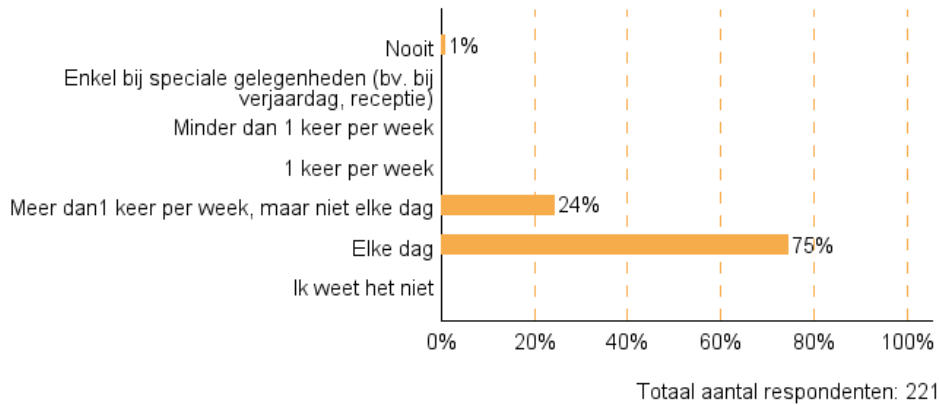
120 Hoe vaak hebben de bewoners de mogelijkheid om (verse) onbewerkte kip en kalkoen (bv. reepjes gebakken kalkoen, sneetje gebakken kipfilet) te verkrijgen bij een boterhammenmaaltijd? (Bewerkte vleeswaren zoals kippenwit, vallen hier niet onder.)

De respondent kon één antwoord selecteren.

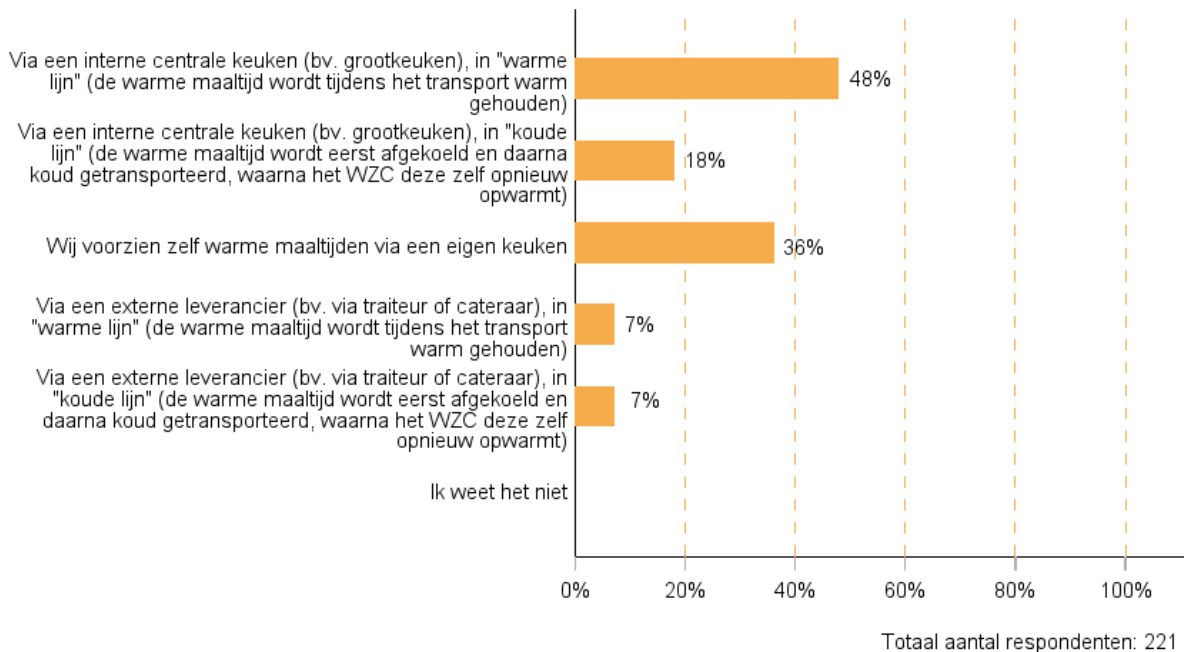
121 Hoe vaak hebben de bewoners de mogelijkheid om bewerkte vleeswaren (bv. préparé, gekookte ham, kippenwit, kalkoenfilet, salami, hespenworst) te verkrijgen bij een boterhammenmaaltijd?

De respondent kon één antwoord selecteren.

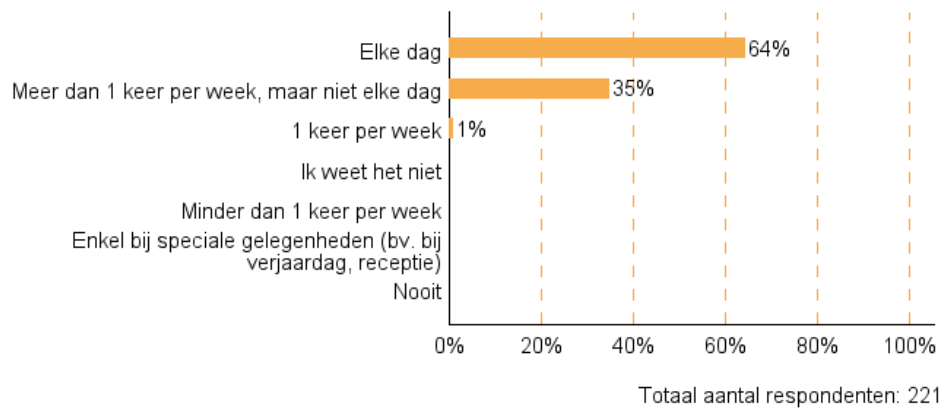
122 Via welke weg biedt jouw WZC warme maaltijden aan voor de bewoners?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

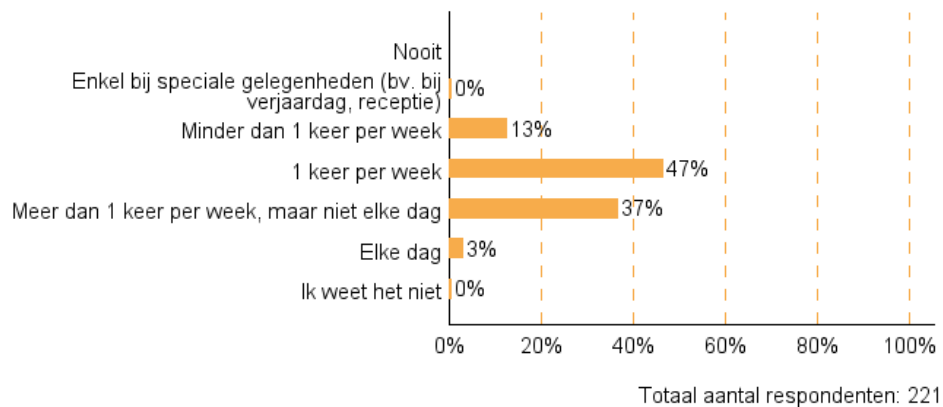
123 Hoe vaak biedt jouw WZC bij de warme maaltijden aardappelen en aardappelpuree aan op het menu aan de bewoners? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon één antwoord selecteren.

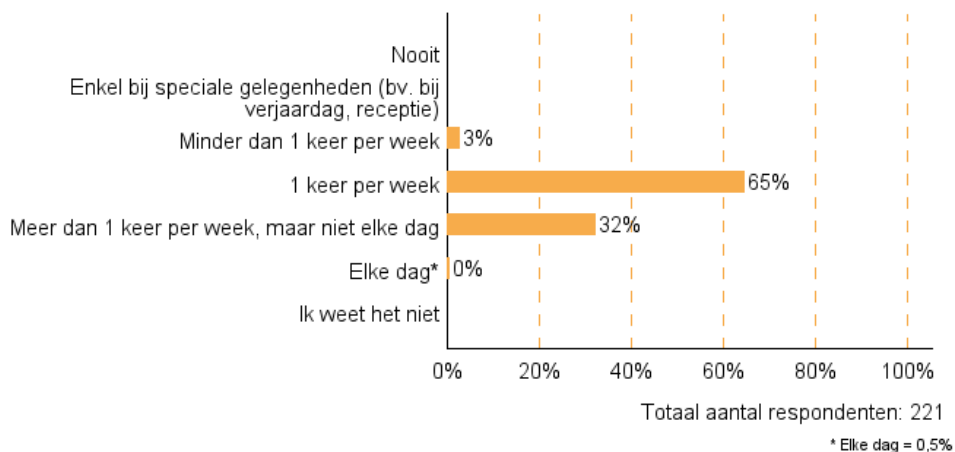
124 Hoe vaak biedt jouw WZC bij de warme maaltijden rijst, pasta, couscous aan op het menu aan de bewoners? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon één antwoord selecteren.

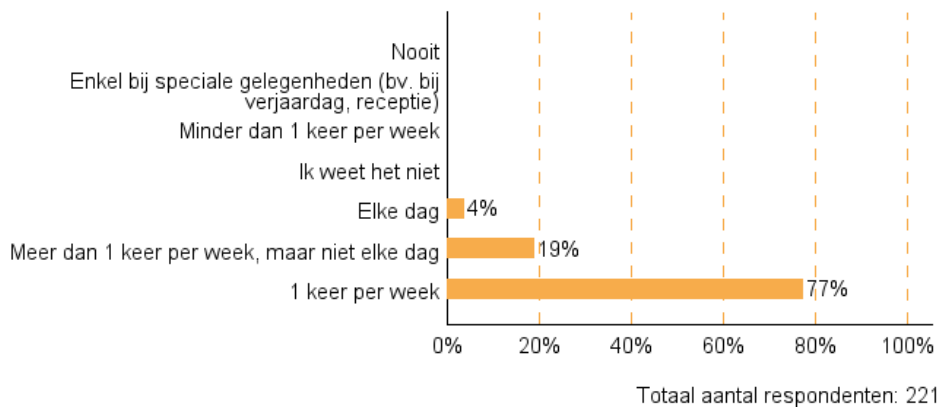
125 Hoe vaak biedt jouw WZC bij de warme maaltijden gefrituurde aardappelproducten (bv. frieten of kroketten) aan op het menu aan de bewoners? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon één antwoord selecteren.

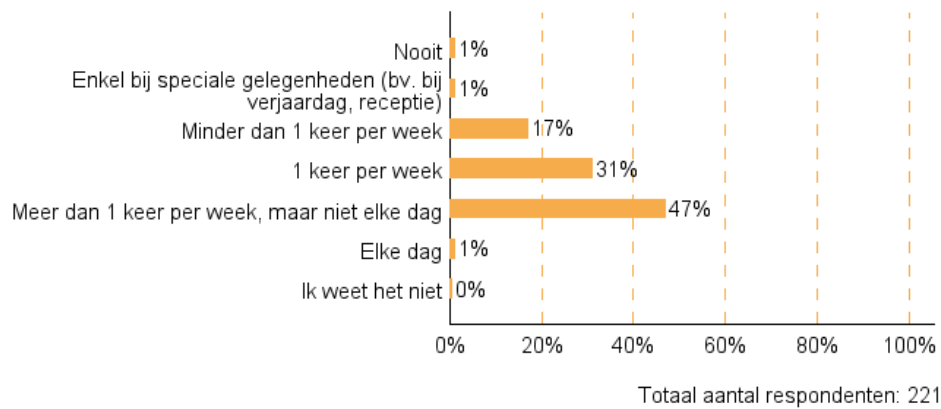
126 Hoe vaak biedt jouw WZC bij de warme maaltijden vis aan op het menu aan de bewoners? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon één antwoord selecteren.

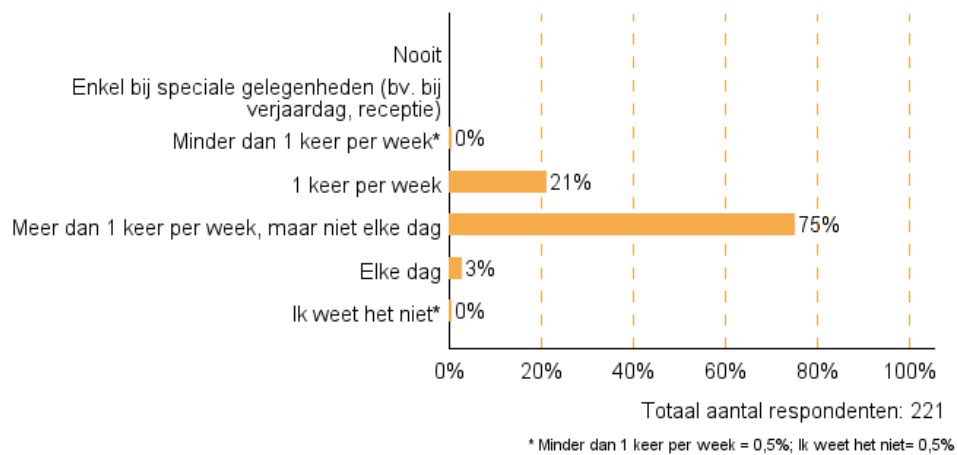
127 Hoe vaak biedt jouw WZC bij de warme maaltijden rood vlees (bv. biefstuk of varkenslapje) aan op het menu aan de bewoners? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon één antwoord selecteren.

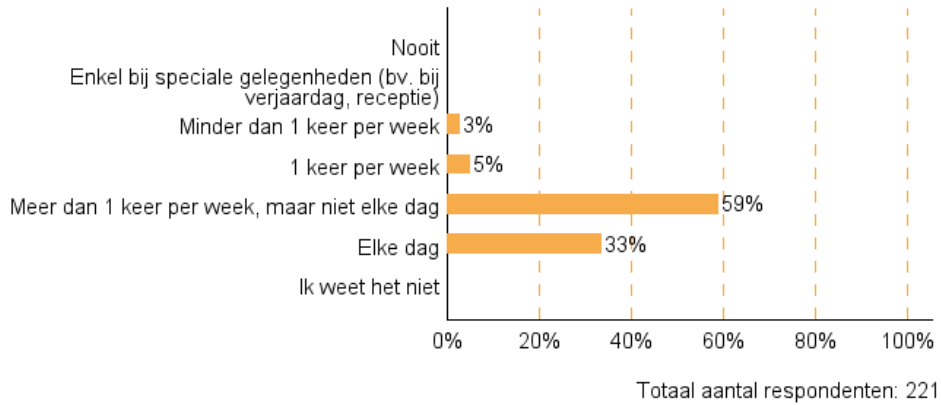
128 Hoe vaak biedt jouw WZC bij de warme maaltijden wit vlees / gevogelte (bv. kip of kalkoen) aan op het menu aan de bewoners? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon één antwoord selecteren.

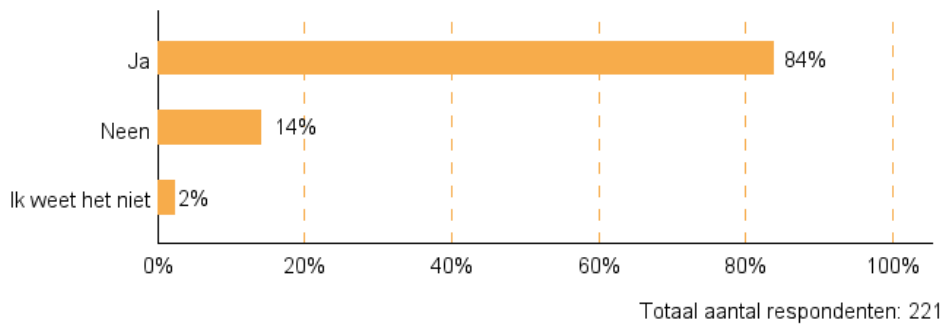
129 Hoe vaak biedt jouw WZC bij de warme maaltijden fruit als dessert, vers of diepvries, al dan niet in een melkproduct verwerkt (bv. vanillepudding met diepvriesbosvruchten) aan op het menu aan de bewoners? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon één antwoord selecteren.

130 Screenshot jouw WZC op ondervoeding?

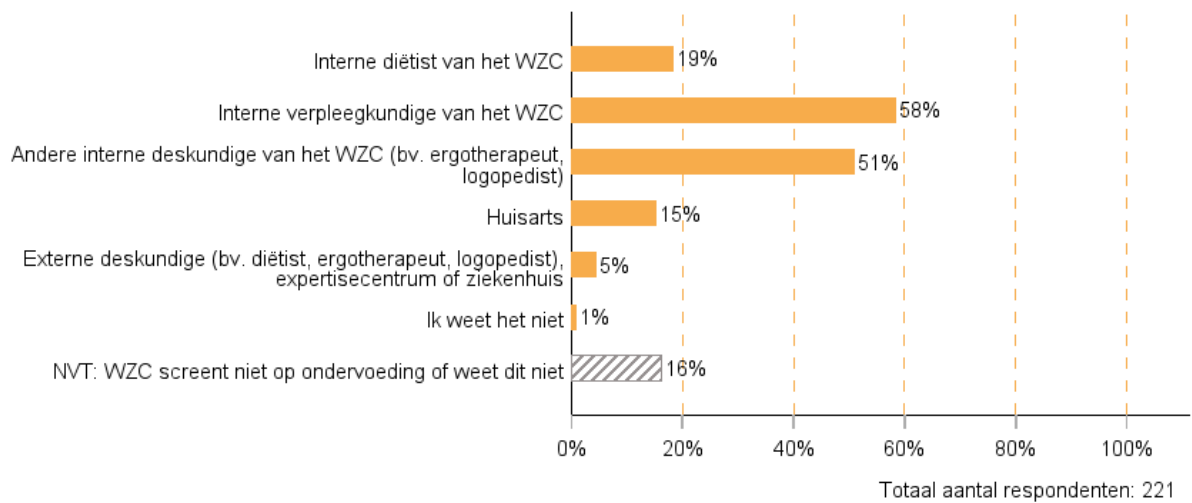
De respondent kon één antwoord selecteren.

131 Wie doet de screening op ondervoeding in jouw WZC?

Deze vraag werd niet gesteld aan respondenten die niet screenen op ondervoeding of dit niet weten (16%). Zij worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: WZC screent niet op ondervoeding of weet dit niet'.

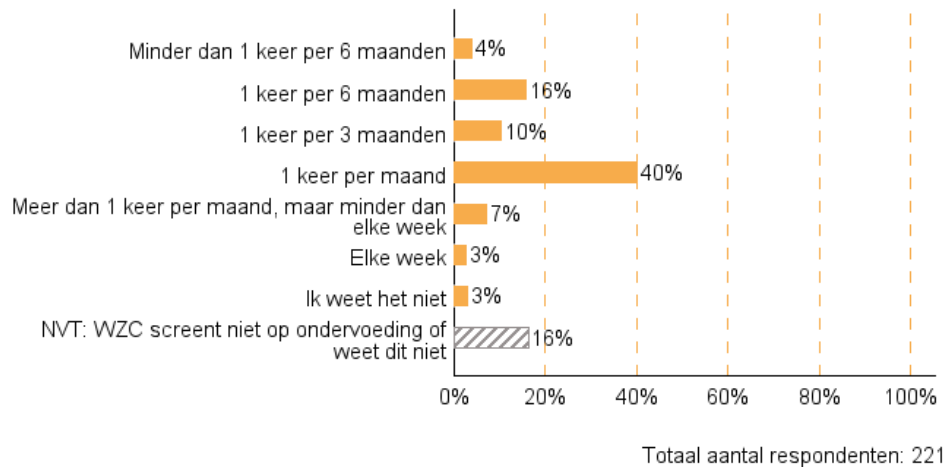
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

132 Hoe vaak screent jouw WZC op ondervoeding?

Deze vraag werd niet gesteld aan respondenten die niet screenen op ondervoeding of dit niet weten (16%). Zij worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: WZC screent niet op ondervoeding of weet dit niet'.

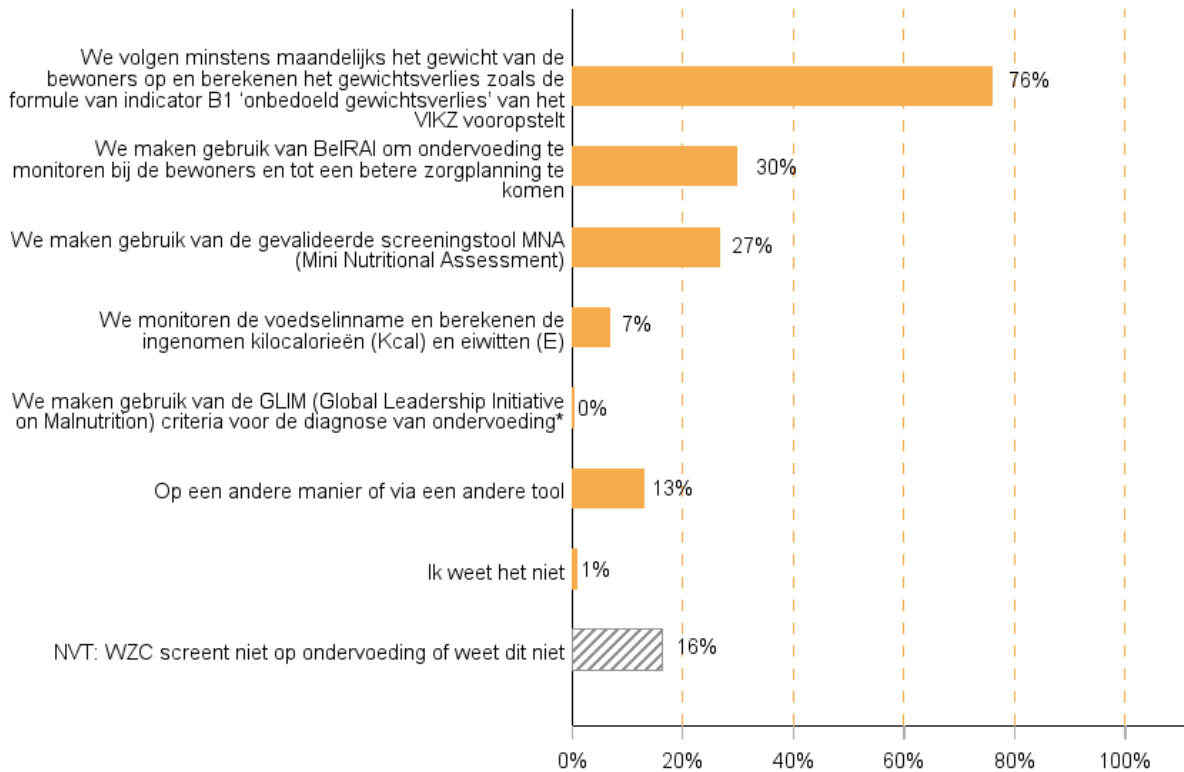
De respondent kon één antwoorden selecteren.

133 Hoe screent jouw WZC op ondervoeding?

Deze vraag werd niet gesteld aan respondenten die niet screenen op ondervoeding of dit niet weten (16%). Zij worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: WZC screent niet op ondervoeding of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

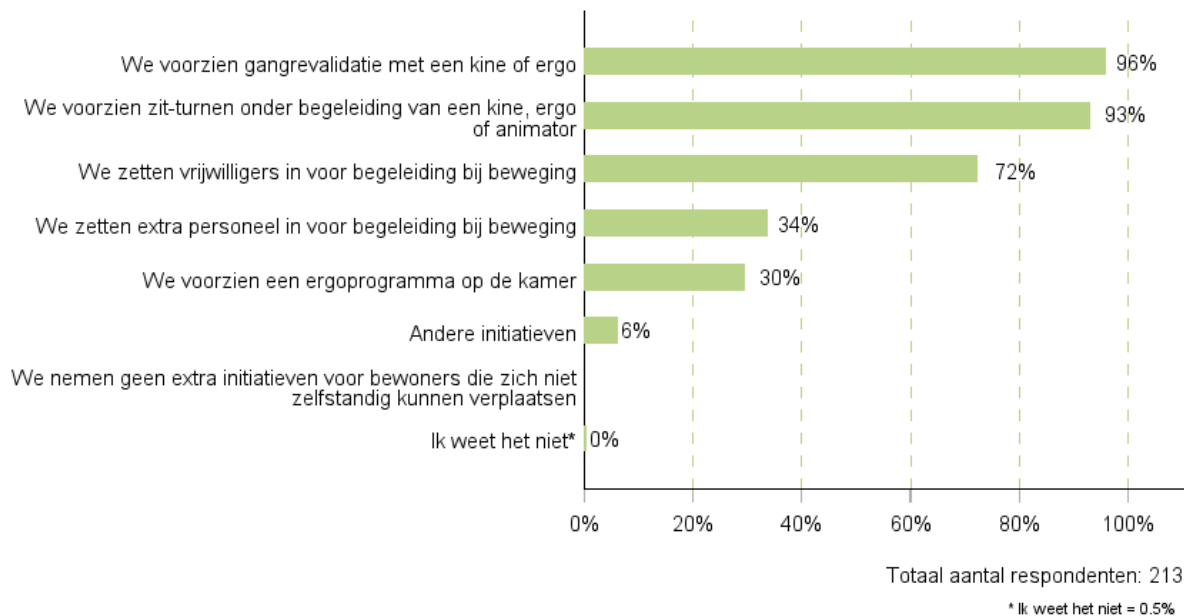
Totaal aantal respondenten: 221

* We maken gebruik van de GLIM-criteria voor de diagnose van ondervoeding= 0,5%

BEWEGING

134 Welke initiatieven neemt jouw WZC om bewoners die zich niet zelfstandig kunnen verplaatsen in beweging te brengen (bv. bewoners met dementie of met zware zorgbehoefte)?

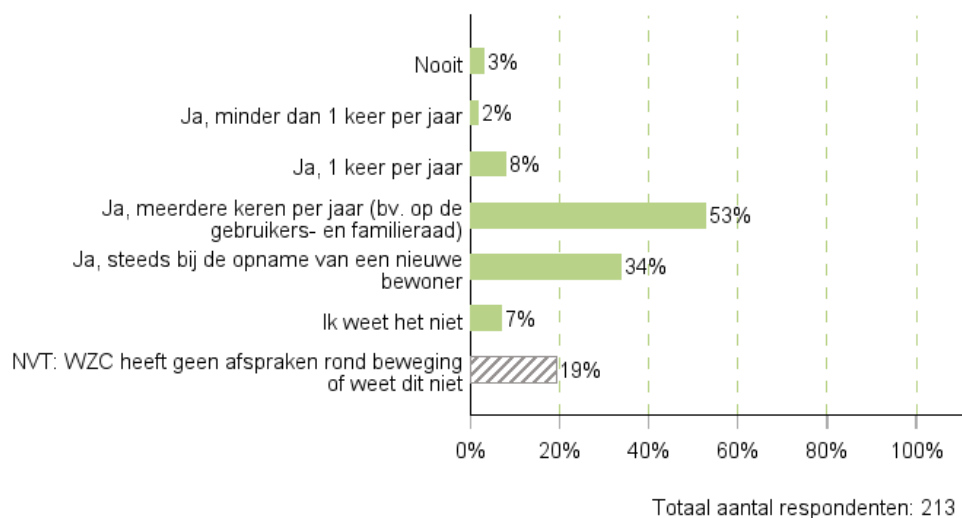
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

135 Communiqueert jouw WZC de afspraken over beweging actief naar de bewoners? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC die aangaven dat ze geen afspraken over beweging hebben voor de bewoners of dit niet weten (19%). In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: WZC heeft geen afspraken over beweging of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoord selecteren.

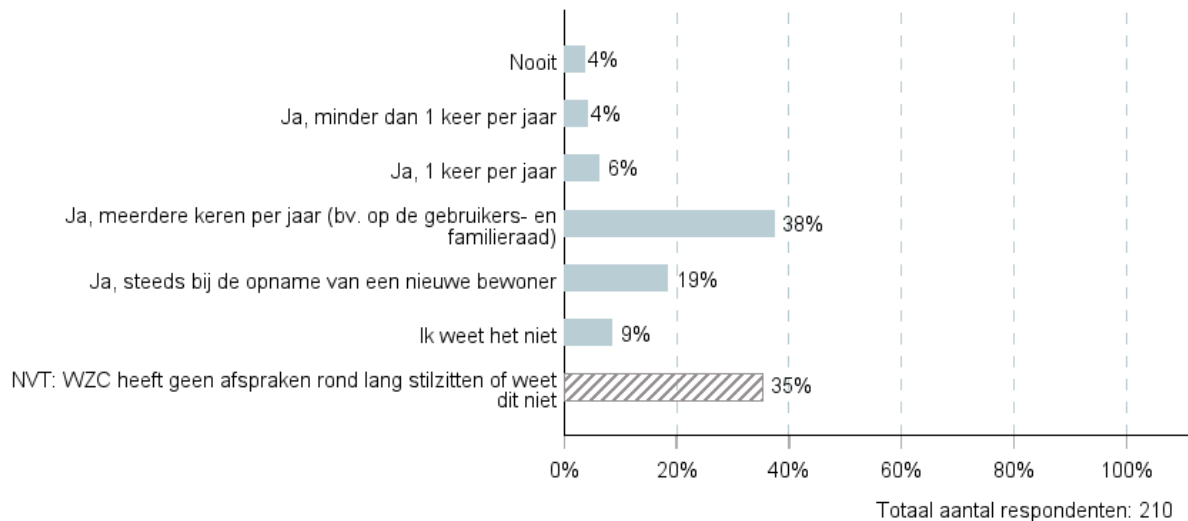

LANG STILZITTEN

136 Communiqueert jouw WZC de afspraken over lang stilzitten actief naar de bewoners? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC aangaven dat ze geen afspraken over lang stilzitten hebben voor de bewoners of dit niet weten (35%). In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: WZC heeft geen afspraken over lang stilzitten of weet dit niet'.

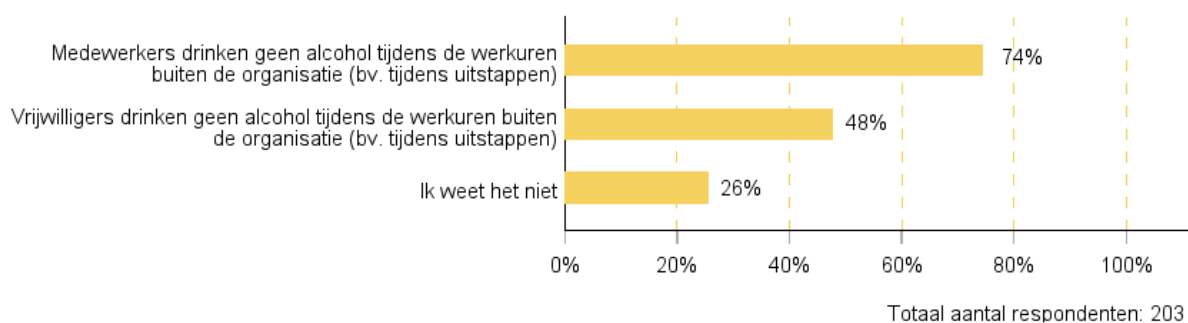
De respondent kon meerdere antwoord selecteren.

ALCOHOL

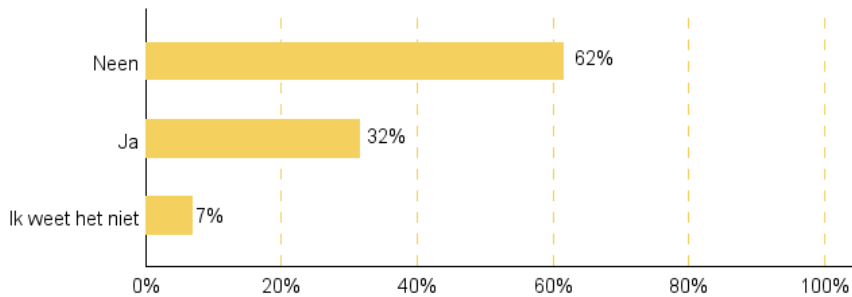
137 Gaat jouw WZC bewust om met voorbeeldgedrag van medewerkers en vrijwilligers doordat ze geen alcohol drinken tijdens de werkuren buiten de organisatie (bv. tijdens uitstappen)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

138 Heeft jouw WZC afspraken (of regelgeving) met familie/mantelzorgers over alcoholgebruik bij de bewoners (bv. over het meebrengen van alcohol naar het WZC)?

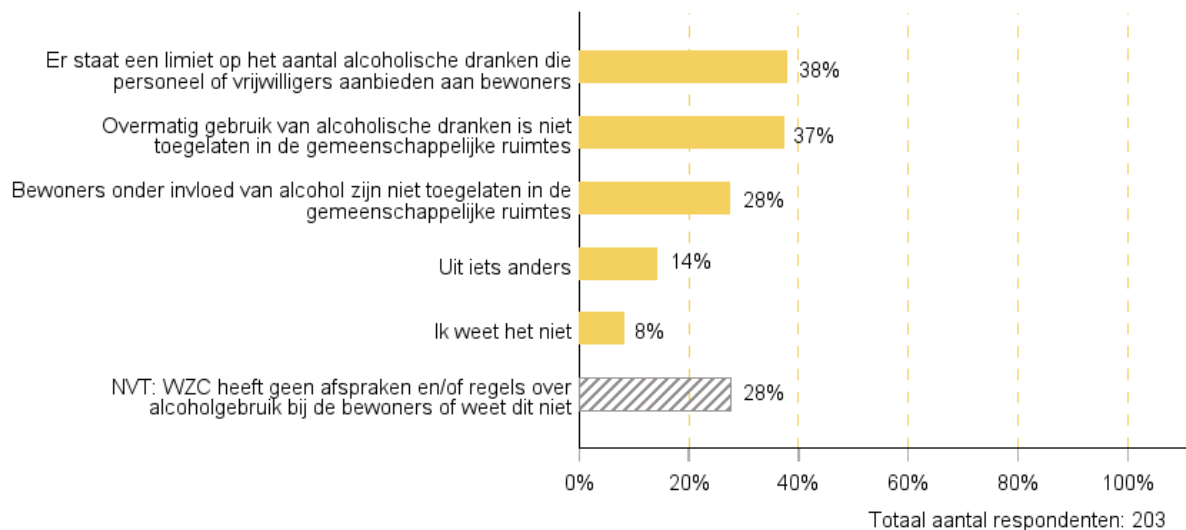
De respondent kon één antwoord selecteren.

139 Waaruit bestaan de afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik bij de bewoners?

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC aangeven dat ze geen afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik hebben voor de bewoners of dit niet weten (28%). In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: WZC heeft geen afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik of weet dit niet'.

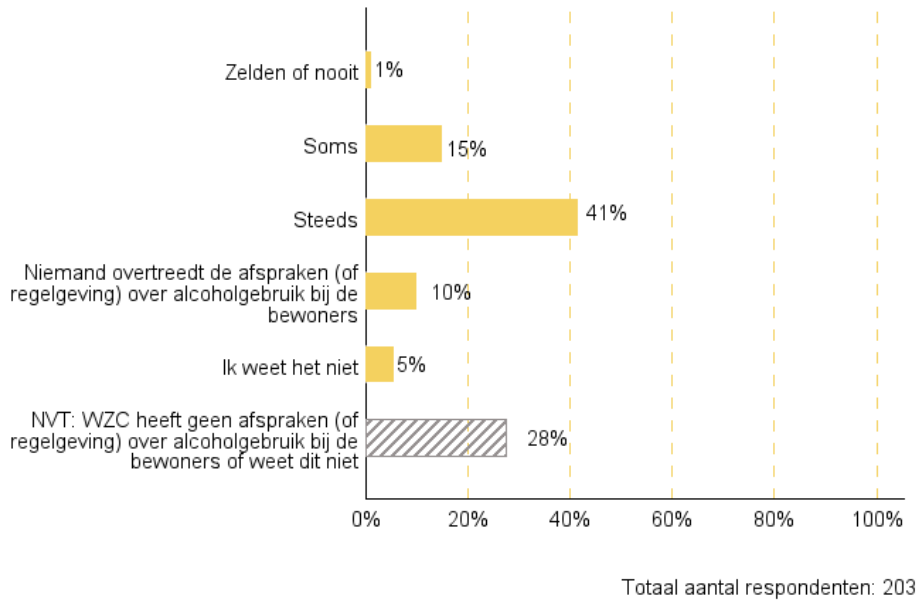
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

140 Spreekt jouw WZC een bewoner erop aan wanneer die de afspraken en/of regels over alcoholgebruik overtreedt?

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC die aangaven dat ze geen afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik hebben bij de bewoners of dit niet weten (28%). In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: WZC heeft geen afspraken (of regelgeving) over alcoholgebruik bij de bewoners of weet dit niet'.

De respondent kon één antwoord selecteren.

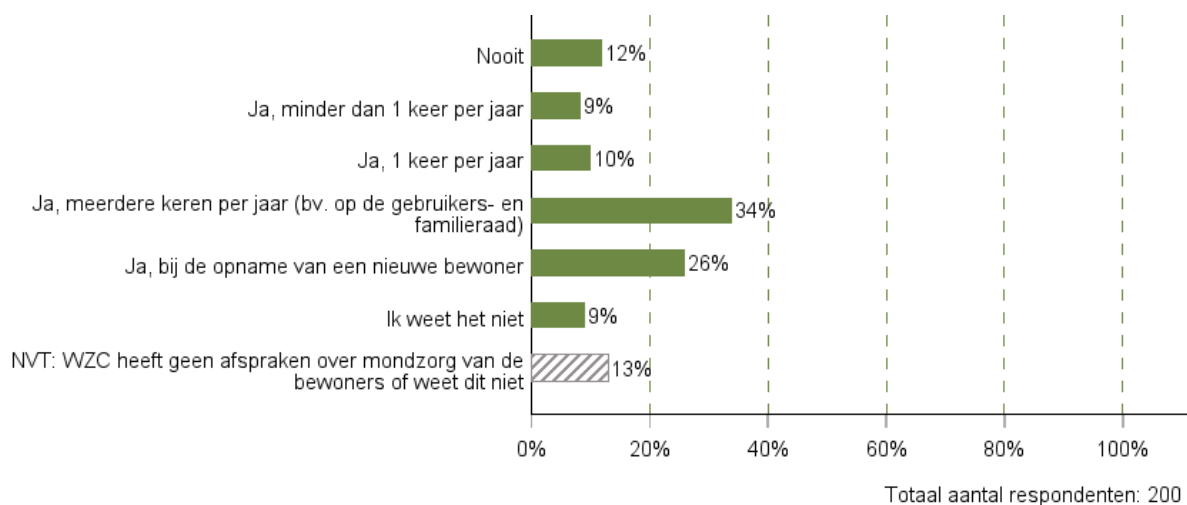

MONDGEZONDHEID

141 Communiqueert jouw WZC de afspraken en/of regels rond mondzorg actief naar de bewoners? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC die aangaven dat ze geen afspraken en/of regels rond mondzorg van de bewoners hebben of dit niet weten (13%). In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: WZC heeft geen afspraken over mondzorg van de bewoners of weet dit niet'.

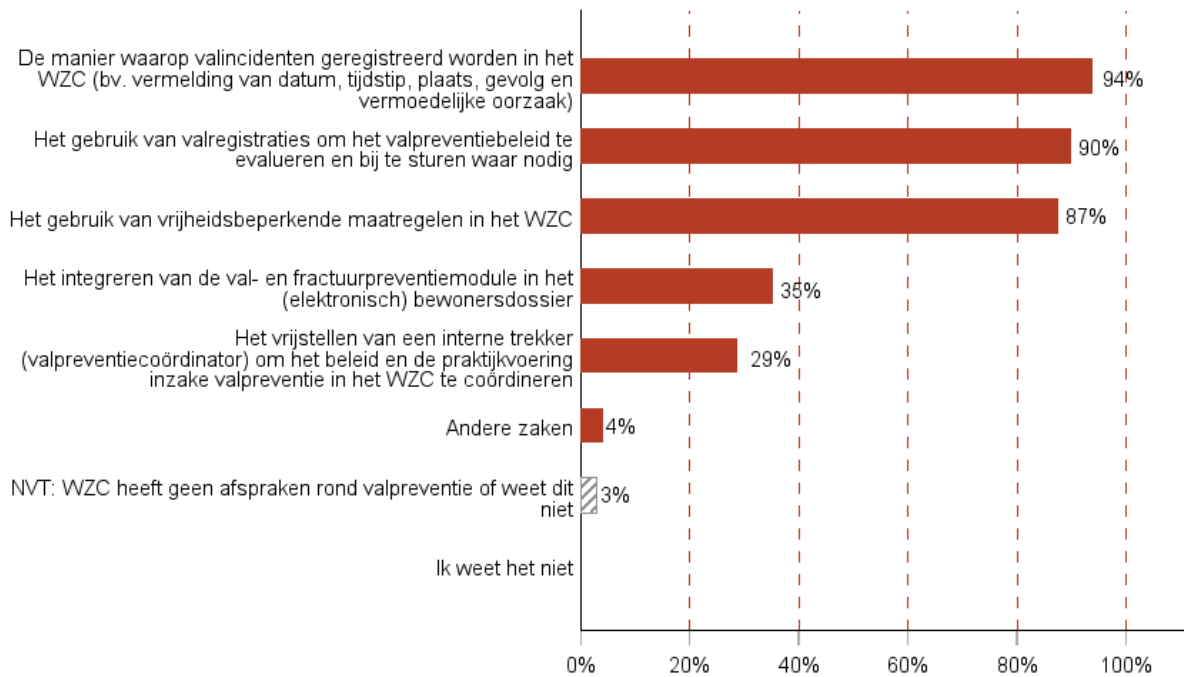
De respondent kon meerdere antwoord selecteren.

VALPREVENTIE

142 Waarop hebben de afspraken rond valpreventie betrekking?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

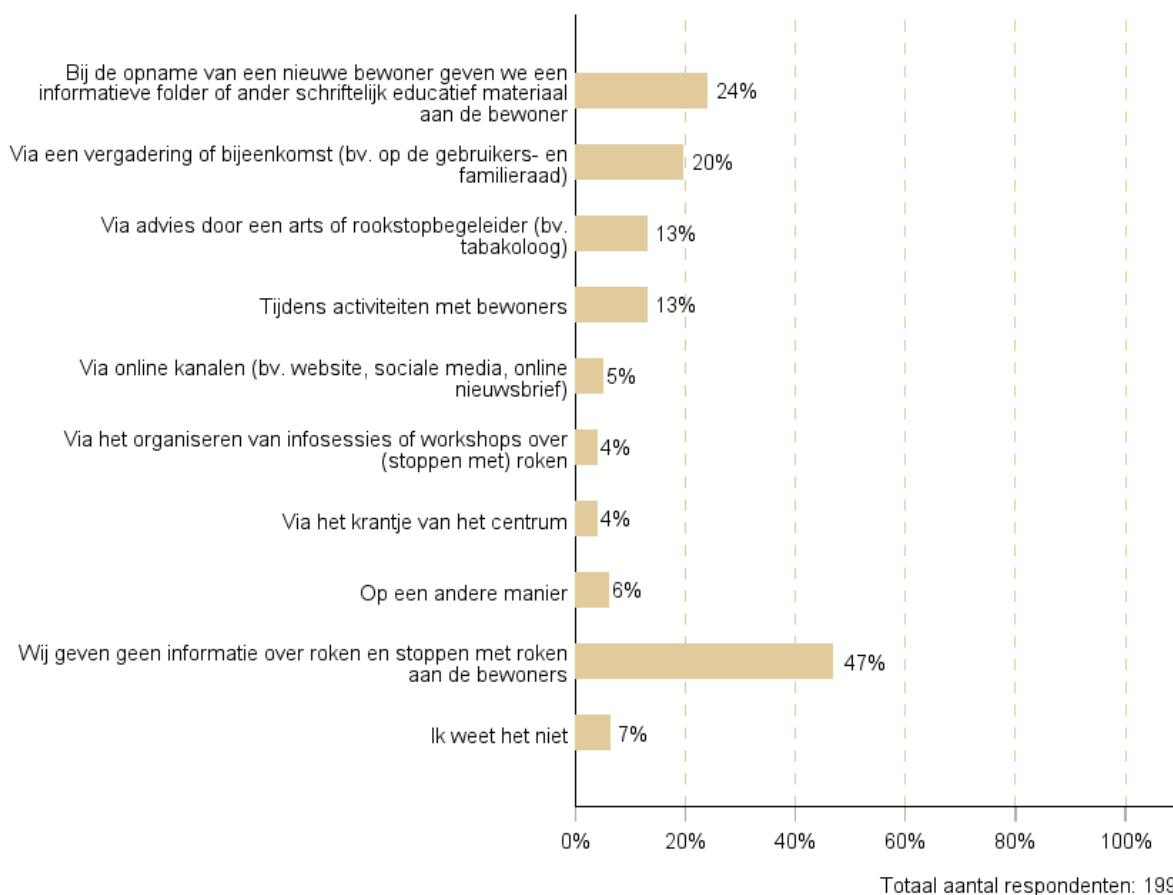

Totaal aantal respondenten: 199

ROKEN

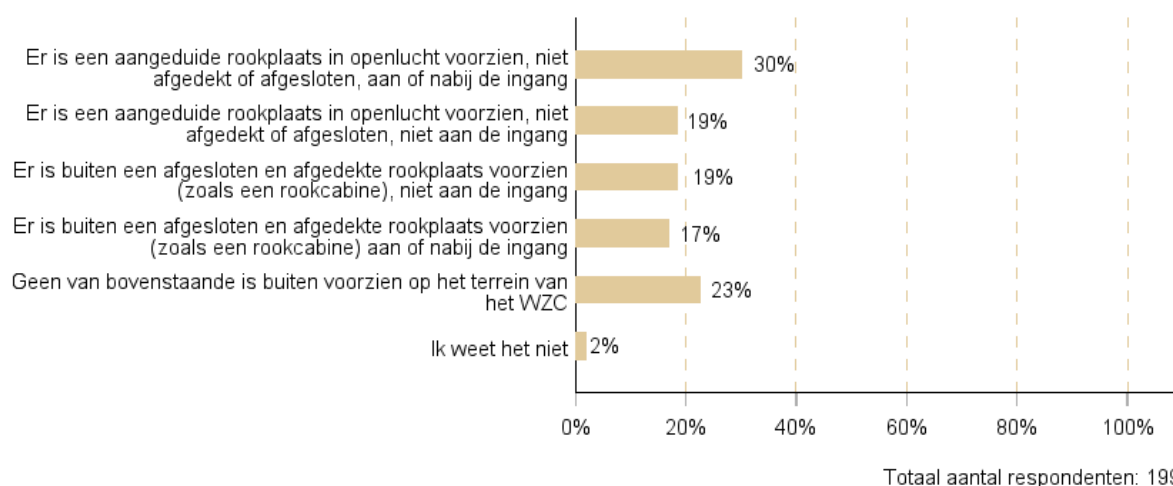
143 Op welke manier geeft jouw WZC informatie over roken en stoppen met roken aan de bewoners?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

144 Wat is er buiten (in openlucht) voorzien op het terrein van jouw WZC?

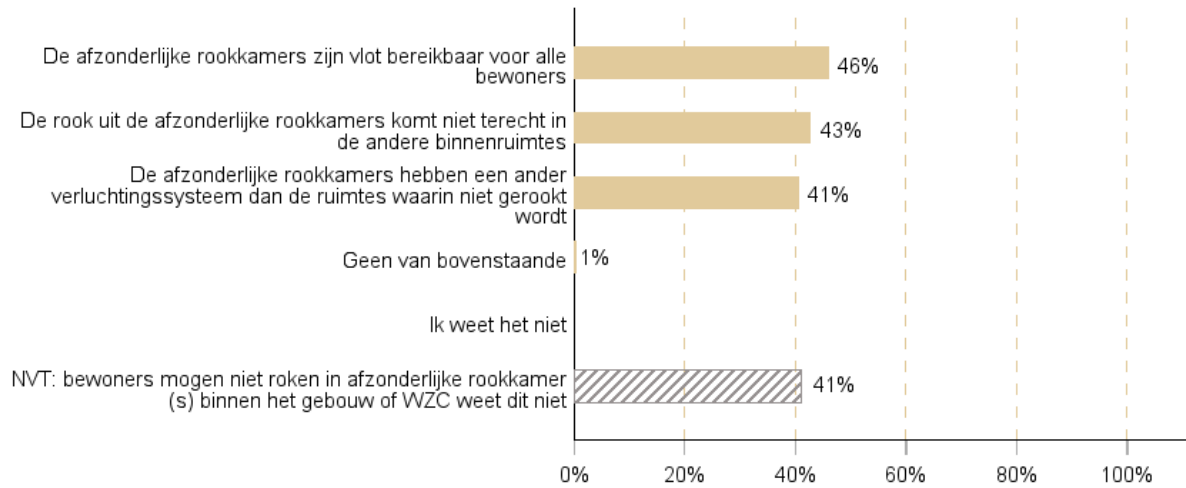
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

145 Wat is van toepassing voor de afzonderlijke rookkamer in jouw WZC?

Deze vraag werd niet gesteld aan WZC die aangaven dat bewoners niet mogen roken in afzonderlijke rookkamer(s) binnen het gebouw of dit niet weten (41%). In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: bewoners mogen niet roken in afzonderlijke rookkamer(s) binnen het gebouw of WZC weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 199

COLOFON

Deze publicatie is een realisatie van het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw in opdracht van het [Departement Zorg](#). Meer informatie op www.preventiepeiling.be of via preventiepeiling@gezondleven.be.

AUTEUR

Barbara Willems (projectmedewerker Preventiepeiling, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

MET DANK AAN

PROJECTMEDEWERKERS PREVENTIEPEILING

Lien Van der Biest – projectmanager
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Aafke Buyl – projectmedewerker
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Dorine Vlassenroot – projectmedewerker
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

THEMA-EXPERTEN

Sarah Dries – voeding
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Stefaan Hendrickx – roken
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Luc Lipkens – beweging en lang stilzitten
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Kaatje Popelier – alcohol
(Vlaams expertisecentrum voor Alcohol en andere Drugs - VAD)

Ruth Sederel – mondgezondheid
(Vlaams Instituut Mondgezondheid - Gezonde Mond)

Sofie Sevenants – valpreventie
(Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen - EVV)

Veerle Soyez – mentaal welbevinden
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

DE LEDEN VAN DE PROJECTGROEP PREVENTIEPEILING

Pieter Debognies (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Hendrik Delagrange** (SERV), **Stefaan Demarest** (Sciensano), **Femke De Meester** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Roos Goemaere** (Logo Midden-West-Vlaanderen), **Joëlle Konings** (Departement Zorg), **Marie-Claire Lambrechts** (VAD), **Rosien Mesdag** (The Human Link), **Koen Milisen** (Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen), **Sarah Reyntens** (Logo Gezondplus), **Ruth Sederel** (Vlaams Instituut Mondgezondheid), **Sofie Sevenants** (Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen), **Veerle Soyez** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Annelies Vandenberghe** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Laura Vandeweghe** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Guido Van Hal** (UAntwerpen)

EINDREDACTIE EN LAY-OUT Vlaams Instituut Gezond Leven vzw

© 2023, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor educatieve, pedagogische en sociale doeleinden die geen commercieel oogmerk hebben, mag al het materiaal vrij gebruikt worden mits correcte bronvermelding van deze publicatie. www.gezondleven.be

VLAAMS INSTITUUT
**GEZOND
LEVEN**

Valpreventie.be
Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen

